

Sari Myllymäki, Lasse Tervajärvi,
Anita Kvist & Nina Vestö

DIALOGIA

Akuuttihoitoa kahdella kotimaisella kielellä
– Akutvård på två inhemska språk

Tervehdykset ja toivotukset

- Hei!
- Hyvää huomenta!
- Hyvää päivää!
- Hyvää iltaa!
- Hyvää yötä!

- Hei sitten!
- Näkemiin!
- Hyvää viikonloppua!
- Hyvää päivänjatkoa!

- Kiitos samoin!
- Pikaista paranemista!
- Toivottavasti voit pian paremmin!

- Pidä huolta itsestäsi.
- Onnea!
- Onnea matkaan!

Hälsningar och artighetsfraser

- Hej! / Hejsan!
- God morgon!
- God dag!
- God kväll!
- God natt!

- Hej då!
- Adjö!
- Trevligt veckoslut!
- Ha en bra dag!

- Tack det samma!
- Krya på dig!
- Hoppas du snart mår bättre.

- Sköt om dig!
- Grattis!
- Lycka till!

DIALOGIA

Akuuttihoitoa kahdella kotimaisella kielellä
– Akutvård på två inhemska språk

Svenska
kulturfonden

YRKESHÖGSKOLAN
NOVIA

DIALOGIA Akuuttihoitoa kahdella kotimaisella kielellä – Akutvård på två inhemska språk

©Tekijät ja Tampereen ammattikorkeakoulu

Tekijät Sari Myllymäki, Lasse Tervajärvi, Anita Kvist & Nina Vestö

Etu- ja takakannen kuvat Matias Wesin

Sisälehden kuvat Lasse Tervajärvi

Taitto Minna Nissilä

Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja.

Sarja C. Oppimateriaaleja 20.

ISSN 1456-0038

ISBN 978-952-7266-61-8

Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja.

Sarja C. Oppimateriaaleja 21.

ISSN 2736-8467 (verkkójulkaisu)

ISBN 978-952-7266-62-5 (PDF)

Tampere 2021

Sisällys

I JOHDANTO / INLEDNING	8 / 9
2 POTILAAN TIETOJEN SELVITTÄMINEN / UTREDNING AV PATIENTUPPGIFTERNA	10
2.1 Haastattelu kohteessa / Intervju på platsen	10
2.2 Haastattelu poliklinikalla / Intervju på polikliniken	11
3 POTILAAN TILAN SELVITTÄMINEN / UTREDNING AV PATIENTENS TILLSTÅND	12
3.1 ABCDE	12
3.2. Potilaan kivun selvittäminen / Utredning av patientens smärta	14
4 POTILAAN HOITO / VÅRD AV PATIENTEN	16
4.1 Yleistilan lasku / Nedsatt allmäntillstånd	17
4.2 Delirium	20
4.3 Hengitysvaikeudet / Andningssvårigheter	23
4.4 Sydänongelmat / Hjärtproblem	27
4.4 Aivoverenkiertohäiriö / Cirkulationsstörningar i hjärnan	32
4.5 Infektiot / Infektioner	34
4.6 Vatsaongelmat / Magproblem	38
4.7 Raskaus ja synnytys / Graviditet och förlossning	40
4.8 Intoksikaatio ja myrkytys / Intoxikation och förgiftning	43
4.9 Tapaturmat / Olycksfall	47
4.10 Trauma	50
4.11 Kouristukset / Krampanfall	56
4.12 Tutkimuksia / Undersökningar	60

5 POTILAAN SIIRTO / FÖRFLYTTNING AV PATIENTEN	68
5.1 Potilaan siirto toiseen yksikköön/ Förflyttning av patienten till en annan enhet	68
5.2 Sairaalasiirto / Förflyttning mellan sjukhus	70
6 KUOLEMA / DÖD	71
6.1 Kuolema kotona / Dödsfall i hemmet	71
6.2 Liikenneonnettomuus / Trafikolycka	73
7 AJANILMAUKSIA JA RUUMIINOSIA / TIDSUTTRYCK OCH KROPPSDELAR	74
7.1 Ajanilmauksia / Tidsuttryck	74
7.2 Ruumiinosia / Kroppsdelar	76
SANASTO / ORDLISTA	78 / 91

I JOHDANTO

Hoitotyöntekijät kohtaavat usein niin potilaita kuin omaisia tilanteissa, joissa tunteet ovat pinnalla. Ymmärretyksi tuleminen omalla äidinkielellä on tällöin tärkeää. Hoidon onnistumiseksi hoitotyöntekijöiden on onnistuttava vuorovaikutuksessa sekä potilaiden että heidän omaistensa kanssa. Etenkin akuuttihoitotyön puolella omaisten rooli korostuu, sillä lähipiiriltä saadut tiedot voivat olla ratkaisevia potilaan jatkohoitoa ajatellen. Erityisen tärkeää tämä on potilaiden kohdalla, jotka eivät syystä tai toisesta pysty itse kommunikoimaan tai kertomaan riittävästi tietoja omasta tilastaan ja taustastaan.

Tämän dialogioppaan tavoitteena on parantaa potilasturvallisuutta sekä hoitotyöntekijöiden vuorovaikutusta omaisten ja potilaiden kanssa silloin, kun kommunikaatio tapahtuu toisella kotimaisella. Oppaan avulla pyritään varmistamaan, että tulevat ja nykyiset terveydenhuollon ammattilaiset harjaantuisivat käyttämään toista kotimaista kieltä ja luottaisivat omaan kielitaitoonsa. Tämän oppaan pääpaino onkin kielen käyttämisessä ja keskeisen sanaston haltuunotossa. Tarkoituksena on luoda hoitotyötä tekeville varmuutta siitä, että tärkeintä ei ole rakenteellisesti täydelliset lauseet vaan ymmärretyksi tuleminen. Dialogiopas toimii koulutusmateriaalina kielikursseilla ja apuna työelämässä kohdatessa toisella kotimaisella puhuvia potilaita.

Oppaan dialogeissa korostuvat potilaiden omaisten kohtaaminen ja heidän kanssaan käyty kommunikaatio. Dialogeissa hoitotyöntekijät selvittävät potilaan taustatietoja omaisilta, vastaavat heidän kysymyksiinsä sekä tarpeen

vaatiessa rauhoittavat ja lohduttavat heitä. Vaikka hoitajan ja omaisen välistä dialogia on oppaassa painotettu, myös potilaat pääsevät oppaassa ääneen. Eri-ikäiset potilaat ja omaiset on otettu huomioon siten, että osassa dialogeista käytetään sinuttelua, osassa teitittelyä.

Opas pyrkii huomioimaan myös keskustelut hoitotiimin eri toimijoiden kanssa. Tilanteissa esiintyy niin röntgentutkimukseen valmistautuminen kuin laboratorionhoitajan näytteidenotto.

Dialogeissa toistoa on pyritty vähentämään esimerkiksi sillä, että kaikki dialogit eivät ala tervehdyksillä ja perustietojen kysymisellä. Dialogien yhteydestä löytyy useimmiten dialogiin liittyviä harjoitustehtäviä, joiden avulla oppaan käyttäjä voi harjoitella vuorovaikutustilanteita. Dialogioppaan alussa on keskeisiä ilmauksia, esimerkiksi tervehdyksiä ja toivotuksia. Oppaan lopussa on hoitotyön kannalta keskeistä sanastoa.

Lämpimät kiitokset Nina Hutri-Kähöselle, Sanna Tervajärvelle ja Sanna Tsutsuselle kommentista ja tekstin korjailusta.

Tämä dialogiopas on toteutettu yhdessä Novian ja Tampereen ammattikorkeakoulun terveysalan opiskelijoiden kanssa. Rahoitus oppaaseen on saatu Svenska kulturfondenin Hallå!-ohjelmasta.

Dialogeissa käytetään seuraavia lyhenteitä:

E = ensihoitaja	L = lääkäri
S = sairaanhoitaja	O = omainen
R = röntgenhoitaja	P = potilas
B = bioanalyttikko	H = hoitaja.

INLEDNING

Vårdpersonal möter ofta såväl patienter som anhöriga i situationer där känslorna är på ytan. Att bli förstådd på sitt eget modersmål är därför viktigt. För att vården skall lyckas måste vårdarna ha samspel med både patienter och deras anhöriga. Särskilt inom akutvård betonas anhörigas roll, eftersom information som fås från anhöriga kan vara avgörande för patientens fortsatta vård. Detta är särskilt viktigt för patienter som av någon anledning inte själv kan kommunicera eller ge tillräcklig information om sitt eget tillstånd och sin bakgrund.

Syftet med denna dialogguide är att förbättra patientsäkerheten och vårdpersonalens interaktion med anhöriga och patienter då man kommunicerar på det andra inhemska. Målet med dialogguiden är att blivande och nuvarande yrkesmänniskor inom vården ska bli bättre på att använda det andra inhemska språket och att de förlitar sig på sina egna språkkunskaper. Handbokens tyngdpunkt är användningen av språket och ordförråd. För dem som arbetar inom vården är det viktigaste inte att använda strukturellt kompletta meningar utan att förstå och bli förstådd. Dialogguiden fungerar som utbildningsmaterial på språkkurser och som hjälpmedel i arbetslivet när man möter patienter som pratar det andra inhemska språket.

Dialogerna i handboken betonar bemötande av patienters anhöriga och kommunikationen med dem. I dialogerna utreder vårdpersonal patientens bakgrundsfakta med anhöriga, svarar på deras frågor och lugnar och tröstar

dem vid behov. Även om dialogen mellan vårdare och anhöriga har betonats får också patienternas röst höras. Patienter i olika åldrar och anhöriga har tagits i beaktande så att det används både ordet ”du” och ordet ”ni” vid tilltal.

Handboken försöker även beakta diskussioner med olika aktörer i vårdteamen. Det finns även dialoger som handlar om förberedelse för röntgenundersökningar och blodprovstagning. I dialogerna har man försökt minska upprepningar genom att alla dialoger inte inleds med hälsningsfraser och frågor om bakgrundsfakta. I anslutning till dialogerna finns oftast övningsuppgifter där användaren kan öva på interaktion på det andra språket. I början av handboken finns centrala uttryck, till exempel hälsningar och önskemål. I slutet av guiden finns en ordlista med de mest centrala orden inom vårdarbetet.

Ett varmt tack till Nina Hutri-Kähönen, Sanna Tervajärvi och Sanna Tsutsunen för kommentarer och korrigeringar av texten.

Denna dialoghandbok har förverkligats i samarbete med vårdstuderande från Yrkehögskolan Novia och Tampereen ammattikorkeakoulu. Svenska kulturfondens Hallå-projekt står för finansieringen av handboken.

I dialogerna används följande förkortningar.

F = förstavårdare	L = läkare
S = sjukskötare	P = patient
R = röntgenskötare	O = anhörig
B = bioanalytiker	V = vårdare.

2 POTILAAN TIETOJEN SELVITTÄMINEN

Potilaan hoidon onnistumisen edellytyksenä on kommunikoinnin ja viestinnän sujuvuus jo ensihoidossa ja päivystyspoliklinikalla. Ensi- ja sairaanhoitajien on tärkeä selvittää potilaan tiedot ja käynnin tausta.

2.1 Haastattelu kohteessa

E: Ensihoidosta hyvää iltaa. Olen ensihoitaja Maria. Mikä täällä on hätänä?

O: Soitin hätäkeskukseen, sillä minun oli vaikea ymmärtää puolisoni puhetta.

E: Missä puolisonne on tällä hetkellä?

O: Makuuhuoneessa.

E: Anton menee nyt tutkimaan puolisoanne. Minä haastattelen teitä sillä aikaa.

O: Selvä. Makuuhuone on tuolla. Ovi on auki.

E: Mikä on puolisonne nimi ja henkilötunnus?

O: Hetki vain. En muista henkilötunnusta. Haen Kela-kortin. Tässä se on.

E: Milloin puolisonne oireet alkoivat?

O: Soitin heti niiden alkaessa. Noin vartti sitten.

E: Onko hänellä lääkityksiä?

O: Ei. Hän on perusterve. Viittaavatko oireet aivoinfarktiin?

E: En pysty vielä sanomaan. Kollegani tutkii häntä parhaillaan ja ottaa yhteyttä ensihoitolääkäriin jatkohoitoa varten.

O: Saanko mennä nyt hänen luokseen?

E: Ilman muuta voitte mennä.

UTREDNING AV PATIENTUPPGIFTERNA

En god kommunikation och dialog är en förutsättning för att vården av patienten ska lyckas inom första vården och på dejourpolikliniken. För förstavårdare och sjukskötare är det viktigt att ta reda på patientuppgifter och bakgrunden till besöket.

Intervju på platsen

F: God kväll från förstavården. Jag är förstavårdare Maria. Vad har du för bekymmer?

A: Jag ringde till nödcentralen för det blev svårt för mig att förstå min makes tal.

F: Var är er make just nu?

A: I sovrummet.

F: Anton går nu och undersöker er make. Jag intervjuar er under tiden.

A: Bra. Sovrummet är där. Dörren är öppen.

F: Vad heter er make och vad är hans personbeteckning?

A: Ett ögonblick. Jag kommer inte ihåg personbeteckningen. Jag ska hämta FPA-kortet. Här är det.

F: När började er make få symtom?

A: Jag ringde genast då de började. För cirka en kvart sedan.

F: Använder han några mediciner?

A: Nej. Han är grundfrisk. Tyder symtomen på stroke?

F: Jag kan inte säga ännu. Min kollega undersöker honom nu och tar kontakt med läkaren inom förstavården för fortsatt vård.

A: Får jag gå in till honom nu?

F: Naturligtvis kan ni gå in.

2.2 Haastattelu poliklinikalla

S: Hyvää päivää. Olen sairaanhoitaja Anna. Oletteko Veera Koskela?

P: Kyllä, se olen minä.

S: Mikä teidän sosiaaliturvatunnukseenne on?

P: 311291-528K

S: Minkä vuoksi tulitte päivystykseen?

P: Tulin päivystykseen selkäkipujen vuoksi.

S: Milloin oireenne alkoivat?

P: Selkäkipu alkoi kaksi päivää sitten. Tänään aamuna kipu alkoi säteillä vasempaan jalkaan.

S: Aiheuttaako jokin liike kipua?

P: Kipu on jatkuvaa, vaikka en liikkuisi yhtään.

S: Oletteko ottanut jotain kipulääkettä?

P: Kyllä. Ibuprofeinia 400 mg kaksi tuntia sitten.

S: Jääkää odottamaan siihen pitkällemme. Lääkäri tulee kohta tutkimaan teidät.

Esittäytymiset

- Minä olen ensihoitaja X.
- Minä olen sairaanhoitaja X.
- Tässä kollegani X.
- Ensihoidosta X, päivää.

Henkilötiedot

- Mikä sinun nimesi on?
- Mikä on etunimesi / sukunimesi?
- Miten nimesi kirjoitetaan?
- Mikä on henkilötunnuksesi?
- Minkä ikäinen olet?

Intervju på polikliniken

S: God dag. Jag är sjukskötare Anna. Är ni Veera Koskela?

P: Ja, det är jag.

S: Vad är er personbeteckning?

P: 311291-528K.

S: Varför har ni kommit till jouren?

P: Jag kom till jouren på grund av ryggsmärtor.

S: När fick ni symtom?

P: Ryggsmärtan började för två dagar sedan. I morse började smärtan stråla ner i vänstra benet.

S: Är det någon rörelse som gör ont?

P: Smärtan är ihållande fastän jag inte rör mig alls.

S: Har ni tagit någon smärtmedicin?

P: Ja. Ibuprofen 400 mg för två timmar sedan.

S: Ni kan lägga er ner och vänta. Läkaren kommer snart och undersöker er.

Presentationer

- Jag är förstavårdare X.
- Jag är sjukskötare X.
- Här är min kollega X.
- Från förstavården X, god dag.

Personuppgifter

- Vad heter du?
- Vad är ditt förnamn / efternamn?
- Hur skriver man ditt namn?
- Vad är din personbeteckning?
- Hur gammal är du?

3 POTILAAN TILAN SELVITTÄMINEN

3.1 ABCDE

Keski-ikäinen mies on löytynyt tajuttomana ojanpientareelta. Ohikulkija soittaa ambulanssin paikalle. Ohikulkija kertoo miehen makaavan selällään ja joutuneen ehkä auton töytäisemäksi. Ensihoito saapuu paikalle ja aloittaa potilaan tutkimisen. Mies ei reagoi.

E1: Ilmatiet ovat auki. Avaan takkinne ja paitanne. Rintakehän liikkeet ovat symmetriset. Hengitysäänet ovat puhtaat. Laitan saturaatiomittarin sormeenne. Saturaatio on 95 %. Mittaan verenpaineen. Verenpaine on 120/60 mm/Hg. Puristan sormeanne. Kapillaaritäyttö on 2 sekuntia. Laitan elektrodit rintaanne.

P: Mitä?

UTREDNING AV PATIENTENS TILLSTÅND

3.1 ABCDE

Man har hittat en medvetslös medelålders man vid en dikesren. En förbigående ringer efter en ambulans. Förbigående berättar att mannen ligger på rygg och har kanske blivit tillstött av en bil. Förstavården anländer till platsen och börjar undersöka patienten. Mannen reagerar inte.

F1: Luftvägarna är öppna. Jag öppnar er jacka och skjorta. Bröstkorgens rörelser är symmetriska. Andningsljuden är rena. Jag sätter en saturationsmätare på ert finger. Saturationen är 95 %. Jag mäter blodtrycket. Blodtrycket är 120/60 mm/Hg. Jag trycker på ert finger. Kapillärfyllningen är 2 sekunder. Jag sätter elektroder på bröstet.

P: Vad?

E2: Ensihoito tässä. EKG:ssä näkyy sinusrytmi. Pulssi on 65 min.

P: Mitä sä teet?

E1: Tutkin teitä nyt. Olette menettänyt tajuntanne. Mikä teidän nimenne on?

P: Mä oon Väpä. Mä tulin juuri tuolta.

E1: Muistatteko syntymäaikaanne?

P: Torstaina. Viime vuonna.

E1: Avaatteko silmänne. Avaa silmät puheelle, 3p. Pupillit reagoivat normaalisti valoon. Puhevaste, sekava 4p. Puristakaa kättäni. Puristusvoima heikko. Liikevaste, noudattaa kehotuksia, 6p. Yhteensä 13p.

E1: Tutkin teitä vielä tarkemmin. Pään seudulla on kuhmu ja pieni vuotava haava. Rintakehä on stabiili, vatsa on normaali.

P: Lopeta se kopelointi.

E1: Ottakaa rauhallisesti. Lantio on normaali. Selässä ei ole mitään erikoista.

P: Lopeta jo. Mä lähden nyt tuonne.

E1: Tutkimus on vielä kesken. Meidän täytyy selvittää, oletteko kunnossa. Raajat liikkuvat. Ei viitteitä murtumista. Viedään päivystykseen ommeltavaksi.

E2: Otetaan vielä alkometri ja verensokeri ennen siirtoa. Alkometri 1,28. Verensokeri 7,6. Autamme teidät nyt autoon.

P: Oletteko tekin tulossa Pirren luokse?

F2: Förstavården här. Sinusrytmen syns på EKG. Pulsen är 65 min.

P: Vad gör du?

F1: Jag undersöker er nu. Ni var medvetslös. Vad heter ni?

P: Jag heter Väpä. Jag kom just därifrån.

F1: Minns ni er födelsetid?

P: På torsdagen. Förra året.

F1: Kan ni öppna ögonen? Öppnar ögonen vid tilltal, 3p. Pupillerna reagerar normalt på ljus. Svar på tilltal, förvirrad 4p. Tryck på min hand. Tryckkraften svag. Motorisk reaktion, lyder uppmaningar, 6p. Sammanlagt 13p.

F1: Jag ska ännu undersöka er noggrannare. På huvudet finns det en bula och ett litet blödande sår. Bröstkorgen är stabil, magen är normal.

P: Sluta tafsa på mig.

F1: Var bara lugn. Bäckenet är normalt. Inget speciellt i ryggen.

P: Sluta nu. Jag ska gå dit nu.

F1: Undersökningen är inte färdig ännu. Vi måste ta reda på, om ni är okej. Extremiteterna rör sig. Inga tecken på frakturer. Vi tar honom till jouten för att såret.

F2: Vi ska ännu kolla med alkometer och ta blodsocker före förflyttningen. Alkometer 1,28. Blodsocker 7,6. Vi hjälper er in i bilen nu.

P: Ska ni också komma med till Pirre?

3.2. Potilaan kivun selvittäminen

Kivun selvittäminen

Ensihoito saapuu kohteeseen, jossa 22-vuotias laskettelija on kaatunut.

E: Mitä on tapahtunut?

P: Olin laskettelemassa ja kaaduin pahasti. Vähän joka paikkaan sattuu.

E: Missä kipu tuntuu eniten?

P: Oikeassa kädessä ja vasemmassa polvessa.

E: Pystytkö liikuttamaan kättä ja jalkaa?

P: Jalka toimii, mutta ranteeseen sattuu kovasti, enkä pysty liikuttamaan sormiani.

E: Mitä kipu on asteikolla 0–10?

P: Polvessa 7 ja kädessä 10.

E: Pääset pian tarkempiin tutkimuksiin. Saat sitä ennen kipulääkettä.

Kivunarviointi

- Onko sinulla kipuja?
- Missä sinulla on kipuja?
- Voitko kuvailla kipua?
- Kuinka kauan sinulla on ollut kipuja?
- Sattuuko tämä?
- Aiheuttaako jokin liike kipua?
- Oletko ottanut jotain lääkettä kipuun?
- Kipu tuntuu lantiossa.
- Kipu säteilee vasempaan käsivarteen ja olkaan.
- Kipu polvessa on pistävää.

3.2. Utredning av patientens smärta

Smärtbedömning

Förstavården kommer till platsen där en 22-årig slalomåkare har åkt omkull.

F: Vad har hänt?

P: Jag åkte slalom och föll illa. Det gör ont lite överallt.

F: Var känns smärtan mest?

P: I högra handen och vänstra knäet.

F: Kan du röra på handen och benet?

P: Benet fungerar, men det gör hemskt ont i handen och jag kan inte röra på fingrarna.

F: Vad är smärtan på en skala 0–10?

P: I knäet 7 och i handen 10.

F: Vi tar dig snart till noggrannare undersökningar. Du får smärtmedicin före det.

Smärtbedömning

- Har du smärtor?
- Var har du smärtor?
- Kan du beskriva smärtan?
- Hur länge har du haft smärtor?
- Gör det här ont?
- Förorsakar någon rörelse smärta?
- Har du tagit någon medicin mot smärtan?
- Det gör ont i höften.
- Smärtan strålar ut i vänstra armen och axeln.
- Smärtan i knäet är stickande.

Harjoituksia

Mieti, miten selvität tiedot potilaan taustasta ja tilanteesta. Luo parin kanssa dialogi seuraavista esimerkeistä.

1. Potilas saapuu päivystyspoliklinikalle kovien selkäkipujen vuoksi.
2. Ensihoito saapuu kohteeseen, jossa kaatunut vanhus valittaa lonkkakipua. Keskustelu vanhuksen kanssa ei onnistu, mutta apua hälyttänyt omainen on paikalla.

Övningar

Fundera på hur du tar reda på patientens bakgrund och situation. Skapa en dialog med ditt par om följande exempel.

1. Patienten kommer till dejourpolikliniken på grund av starka ryggsmärtor.
2. Förstavården kommer till platsen, där en äldre har ramlat och klagar över höftsmärta. Samtal med äldre lyckas inte, men en anhörig som ringde efter hjälp är på plats.

4 POTILAAN HOITO

Potilaan hoidossa kommunikaatio potilaan ja omaisten kanssa on keskeistä. On tärkeää, että potilas saa puhua äidinkieltään, jotta potilaalle syntyy turvallisuuden tunne.

Voinnin selvittäminen

- Miten sinä voit?
- Mikä vointisi on yleensä?
- Onko sinulla aikaisemmin ollut jotakin vastaavaa?
- Voin hyvin.
- Voin huonosti.
- Siinähan se menee.

VÅRD AV PATIENTEN

Det är viktigt att patienten undersöks i samarbete med patienten och anhöriga. Att patienten får tala sitt modersmål är viktigt för att patienten ska känna sig trygg.

Att utreda måendet

- Hur mår du?
- Hur mår du i allmänhet?
- Har du tidigare haft något motsvarande?
- Jag mår bra.
- Jag mår dåligt.
- Jag mår sådär.

4.1 Yleistilan lasku

Ensihoitajat ovat saapuneet kohteeseen ja tapaavat omaisen. Omainen kertoo, että potilas on makuuhuoneessa, ja että hän on ollut tänään todella huonokuntoinen.

E: Oletteko te lähiomainen? Mikä täällä on hätänä?

O: Olen hänen tyttärensä. Käyn täällä päivittäin katsomassa äitiä. Äiti on puhunut tänään todella sekavia ja ollut voimaton.

E: Päivää, te olette kuulemma ollut huonovointinen. Mikä teidän olonne nyt on?

P: Olen voinut paremminkin, kyllä se kuolema jo kohta saisi tulla.

E: Onko teillä kipuja? Onko pahoinvointia tai huimausta?

P: Pahoin... Huimaa...

E: Vai niin, mikä on hänen sosiaaliturvatuksensa?

O: En muista, tarkistan Kela-kortista.

E: Mitataan teiltä nyt verenpaine ja laitetaan tämä mittari sormeen. Mittaan korvastanne lämmön. Lämpö on 39,2 C.

E: Onko virtsa tullut ihan normaalisti? Onko ollut kirvelyä virtsatessa?

P: En ole ajatellut asiaa.

E: Kuuntelen keuhkojanne, hengittäkää syvään. Tiedätekö, onko hänellä sairauksia tai lääkkeitä?

O: En muista niitä kaikkia. Tarkistan lääkelistasta. Odottakaa, haen sen keittiöstä.

E: Osaatteko sanoa, kuinka kauan äidillänne on ollut huimausta ja voimattomuutta?

Nedsatt allmäntillstånd

Förstavårdare har anlänt till platsen och träffar en anhörig. Den anhöriga berättar att patienten är i sovrummet och hon har varit i väldigt dåligt skick idag.

F: Är ni nära anhörig? Vad är det för problem?

A: Jag är hennes dotter. Jag besöker dagligen min mamma. Mamman har idag pratat väldigt förvirrat och hon har varit kraftlös.

F: Goddag, jag har hört att ni inte mår så bra. Hur mår ni nu?

P: Jag har mått bättre, döden skulle nog få komma snart.

F: Har ni smärtor? Mår ni illa eller har ni svindel?

P: Jag mår illa... Jag är yr...

F: Okej. Vad är hennes personbeteckning?

A: Jag minns inte, jag kollar på FPA-kortet.

F: Nu mäter vi ert blodtryck och sätter den här mätaren på fingret. Jag mäter febern från örat. Temperaturen är 39,2 C.

F: Har ni kissat normalt? Svider det när ni urinerar?

P: Jag har inte tänkt på saken.

E: Jag ska lyssna på era lungor, andas djupt. Vet ni om hon har några sjukdomar eller mediciner?

A: Jag kommer inte ihåg dem alla. Jag ska se på läkemedelslistan. Vänta, jag hämtar den från köket.

F: Kan ni säga hur länge er mamma har haft yrsel och varit kraftlös?

O: Ilmeisesti pari päivää hän on syönyt huonosti ja ollut voimaton.

E: Onko hänellä ollut flunssan oireita?

O: En ole huomannut flunssan oireita.

E: Millainen hänen toimintakykynsä on normaalisti?

O: Onhan hän yleensä hyväkuntoinen ja hoitaa omat asiansa, mutta hitaastihan hän liikkuu.

E: Käyttääkö hän rollaattoria?

O: Hänellä on tapana käyttää rollaattoria, kun hän menee ulos tai lähikauppaan.

E: Käykö täällä kotisairaanhoitoa?

O: Ei, kotisairaanhoitoa ei ole ollut.

E: Tilanne on nyt se, että teillä on kuumetta. Viemme teidät päivystykseen. Ennen lähtöä laitan kanyylin tähän teidän käteenne. Pysykää hetki paikallanne. Nyt pistää hieman. Pian saatte lääkettä.

E: Avustamme teidät nyt tähän tuoliin istumaan ja viemme teidät olohuoneeseen, missä pääsette makaamaan paarelle.

A: Hon har tydligen ätit dåligt ett par dagar och varit kraftlös.

F: Har hon haft symptom på influensa?

A: Jag har inte märkt några symtom på influensa.

F: Hurdan är hennes funktionsförmåga normalt?

A: Hon är nog oftast i gott skick och sköter sig själv, men hon går rätt långsamt.

F: Använder hon rullator?

A: Hon brukar använda rullator när hon går ut eller till närbutik.

F: Har hon hemsjukvård?

A: Nej, hon har ingen hemsjukvård.

F: Nu är situationen den att ni har feber. Vi tar er till jouren. Innan vi åker, sätter jag en kanyl på handen. Var stilla en stund. Nu sticker det lite. Ni ska snart få medicin.

F: Här har vi en stol som vi hjälper er att sitta på. Sedan för vi er till vardagsrummet och ni får lägga er på baren.

Keskustelu potilaan kanssa

- Ymmärrätkö?
- Anteeksi.
- Anteeksi, en kuullut, mitä sanoit.
- Anteeksi, en ymmärtänyt, mitä sanoit.
- Voitko puhua vähän kovempaa?
- Voitko puhua vähän hitaammin?
- Voitko toistaa?

Diskussion med patienten

- Förstår du?
- Förlåt.
- Ursäkta, jag hörde inte vad du sa(de).
- Ursäkta, jag förstod inte vad du sa(de).
- Kan du tala lite högre?
- Kan du tala lite långsammare?
- Kan du upprepa?

4.2 Delirium

Sekava vanhus tuodaan kotoa poliklinikalle. Omainen saapuu poliklinikalle selvittämään vanhuksen tilannetta.

O: Hei, tulिन katsomaan äitiäni. Soitin hätäkeskukseen, koska hän oli jotenkin sekaisin ja poissaoleva tänä aamuna. Ambulanssi tuli, ja ensihoitaja kertoi tuovansa äitini tänne. Onko hän täällä?

S: Hei, tarvitsen äitinne nimen ja henkilötunnuksen, jotta voin tarkastaa, onko hän täällä.

O: Pirkko Tossavainen, henkilötunnus 200240-222A.

En förvirrad åldring transporteras till polikliniken. En anhörig kommer till polikliniken för att klarlägga åldringens situation.

A: Hej, jag kom för att träffa min mamma. Jag ringde till nödcentralen eftersom hon var förvirrad och frånvarande i morse. Ambulansen kom och förstavårdaren sa att hen skulle ta min mamma hit. Är hon här?

S: Hej, jag behöver er mammas namn och hennes personbeteckning, så att jag kan kolla om hon är här.

A: Pirkko Tossavainen, personbeteckningen är 220240-222A.

S: Pirkko on paikalla neljä. Voimme mennä katsomaan häntä. Pirkko on saanut rauhoittavaa lääkettä, joten hän ei välttämättä ymmärrä, että olette tullut käymään.

O: Asia selvä, kiitos kun kerroit.

S: Täällä Pirkko onkin, hän näyttäisi nukkuvan. Hänet on juuri tutkittu, joten on hyvä antaa hänen nukkua.

O: Totta kai. Miksi hänelle on annettu rauhoittavaa lääkettä ja sen vuoksiko hän nukkuu?

S: Hänellä on todettu delirium eli sekavuustila, jonka aiheuttajaa emme vielä tiedä. Hän on saanut rauhoittavaa lääkettä, ettei satuttaisi itseään.

O: Mikä tämän tilan on voinut aiheuttaa? Eilen hän oli vielä ihan kunnossa ja tänä aamuna hän ei ollut oma itsensä.

S: Tällaisen tilan voi aiheuttaa todella monet tekijät. Voi olla kysymys jostakin elintoininnan häiriöstä, neste- tai elektrolyytitasapainon häiriöstä tai aivotapahtumasta. Emme tiedä vielä aiheuttajaa.

O: Milloin saamme lisää tietoa?

S: Teemme jatkotutkimuksia ja yritämme selvittää syytä parhaamme mukaan.

O: Olisinko voinut jotenkin estää tämän?

S: En usko. Tällainen voi kehittyä huomaamatta, ja useimmiten tila syntyy ilman ulkoista syytä.

O: Kiitos tiedosta. Voinko jäädä äitini luo?

S: Pirkko finns på plats fyra. Vi kan gå till henne. Pirkko har fått lugnande medicin, så hon förstår inte nödvändigtvis att ni har kommit.

A: Saken är klar. Tack för att du berättade.

S: Här har vi Pirkko, hon ser ut att sova. Hon har just blivit undersökt, så det är bra att låta henne sova.

A: Naturligtvis. Varför har man gett henne lugnande medicin? Är det därför hon sover?

S: Man har konstaterat delirium eller förvirringstillstånd hos henne och vi vet ännu inte orsaken till det. Hon har fått lugnande medicin så att hon inte ska skada sig själv.

A: Vad kan förorsaka det här tillståndet? Igår var hon ännu helt i skick och i morse var hon inte sig själv.

S: Det här tillståndet kan orsakas av väldigt många faktorer. Det kan vara fråga om någon störning i vitala funktioner, vätske- eller elektrolytrubbningar eller någon störning i hjärnan. Orsaken vet vi inte ännu.

A: När får vi veta mer?

S: Vi fortsätter att undersöka och försöker att ta reda på orsaken så gott vi kan.

A: Skulle jag ha kunnat förhindra detta på något sätt?

S: Det tror jag inte. Sådant här kan utvecklas obemärkt och oftast uppstår tillståndet utan någon yttre orsak.

A: Tack för informationen. Kan jag stanna hos min mamma?

S: Voitte jäädä. Se olisi hyvä äitinne kannalta. Sekavana ollessa tutut asiat ja ihmiset voivat auttaa häntä orientoitumaan ympäristöönsä.

O: Kiitos paljon. Mitä teen, kun äitini herää?

S: Olkaa hänen seurassaan. Olisi hyvä, jos saisitte häneen kontaktin. Tarvittaessa voitte kutsua hoitajan. Onko teillä muita kysymyksiä?

O: Ei, minulla ei ole kysyttävää tällä hetkellä.

S: Selvä juttu. Mikäli teillä on asiaa, voitte soittaa kelloa ja saavun paikalle.

S: Ni kan stanna. Det kan vara bra för er mamma. Under förvirringstillstånd kan bekanta saker och människor hjälpa henne att orientera sig i omgivningen.

A: Tack så mycket. Vad ska jag göra när min mamma vaknar?

S: Var med henne. Det skulle vara bra om ni får kontakt med henne. Vid behov kan ni kalla på en vårdare. Har ni andra frågor?

A: Nej, för tillfället har jag inget att fråga.

S: Saken är klar. Om det finns frågor, kan ni ringa på klockan så kommer jag.

Harjoituksia

Luo parisi kanssa dialogi seuraavista esimerkeistä.

1. Ensihoito saapuu kohteeseen, jossa on pari päivää ripuloinut vanhus. Vanhus on voimaton, eikä jaksa nousta vuoteesta. Miten keskustelunne etenee?
2. Päivystykseen soittaa omainen, joka on huolissaan läheisensä kunnosta. Miten selvität läheisen vointia ja syytä tilanteeseen.

Övningar

Skapa en dialog med ditt par om följande exempel.

1. Förstavården kommer till platsen där en åldring som har haft diarré i ett par dagar finns. Åldringen är kraftlös och orkar inte stiga upp ur sängen. Hur för ni diskussionen framåt?
2. Till jouren ringer en anhörig som är orolig för sin anhörigas tillstånd. Hur utreder du patientens mående och orsaken till situationen?

4.3 Hengitysvaikeudet

Astmakohtaus

Keski-ikäinen mies on soittanut hätänumeroon. Hän on ollut ulkona leikkaamassa ruohoa ja hänen henkeään ahdistaa. Hänellä on entuudestaan astma. Ensihoito on saapunut paikalle ja selvittää miehen vointia.

E: Miten voit?

P: Minun on niin vaikea hengittää, eivätkä lääkkeeni auta. Minulla on astma.

E: Kuinka kauan kohtaus on kestänyt?

P: Olin ulkona leikkaamassa ruohoa, kun aloin yskiä. Nyt hengittäminen on raskasta ja yskä on kova.

E: Oletko ottanut astmalääkkesi?

P: Olen ottanut kaksi annosta astmalääkettäni, mutta se ei auttanut lainkaan.

E: Laitan sinulle happimaskin, joka helpottaa hengittämistä. Autan sinua myös istumaan paremmin. Laitan muutaman tyynyn selkäsi taakse. Otan nyt vitaalit. Tuntuuko paremmalta?

P: Ei. Miltä arvoni näyttävät?

E: Veresi happisaturaatio on hiukan matalalla ja sydämenne lyö nopeasti. Annan sinulle lisää lääkettä.

P: Joudunko päivystykseen?

E: Kyllä. Lääkärin on tarkistettava vointisi. Onko sinulla omaista, johon meidän tulisi ottaa yhteyttä?

Andningsvårigheter

Astmaanfall

En medelålders man har ringt nödnumret. Han har varit ute och klippt gräs och fått tungt att andas. Han har astma sedan tidigare. Förstavårdarna har anlänt till platsen och utreder mannens mående.

A: Hur mår du?

P: Jag har så tungt att andas, det hjälper inte med mina mediciner. Jag har astma.

A: Hur länge har anfallet hållit på?

P: Jag var ute och klippte gräs och så började jag hosta. Nu har jag så tungt att andas och svår hosta.

A: Har du tagit dina astmamediciner?

P: Jag har tagit två doser av min astmamedicin, men det hjälpte inte alls.

A: Jag sätter på en syremask åt dig, så blir det strax lite lättare att andas. Jag ska hjälpa dig att sitta lite bättre. Jag sätter några kuddar bakom din rygg. Jag ska nu mäta dina vitala funktioner. Känns det bättre?

P: Nej. Hur ser mina värden ut?

A: Du har lite låg syremättnad i blodet ännu och ditt hjärta slår snabbt. Jag ska ge dig mera mediciner.

P: Måste jag till jourpolikliniken?

A: Ja, En läkare måste undersöka ditt tillstånd. Har du någon anhörig som vi ska meddela?

Hengenahdistus

Potilas on nuori mies, jolla on hengenahdistusta. Tyttöystävä on soittanut hätäkeskukseen. Potilas itse epäilee influenssaa, jonka tyttöystävä on jonkin aikaa sitten sairastanut. Ensiohittajat huomaavat hengityksen olevan nopeaa ja rohisevaa, ja he haluavat tutkia potilaan tarkemmin.

E: Oletko ollut kauan kipeänä?

P: Olen ollut kipeänä noin viikon.

E: Onko sinulla mitään sairauksia?

P: Ei ole. Olen täysin terve.

E: Otan stetoskoopin ja kuuntelen hengitystäni. Sen jälkeen mittaan happisaturaation.

P: Kuuntele rauhasa

E: Hengitysäänet ovat vasemmalta puolen rohisevämät. Saturaatio on 95 %, se on hieman matala.

P: Olen urheillut myös viime aikoina, vaikka olen ollut flunssassa. Voiko tämä johtua siitä?

E: Kyllä voi. Sydänlihastulehdus on mahdollinen, mutta tutkitaan lisää. Mittaan seuraavaksi verenpaineen.

E: Verenpaine on 130/75, syke on 100. Arvot ovat kunnossa.

P: Hyvä kuulla.

E: Jatkan tutkimuksia. Otan seuraavaksi EKG.

E: Laitan liimaelektrodit rintakehällesi, joten paljastaisitko rintakehäsi.

P: Okei. Riisun paidan.

E: Joudun ajamaan rintakarvojasi, jotta saan elektrodit kiinni. Nyt elektrodit ovat paikoillaan. Ole täysin liikkumatta.

Andnöd

Patienten är en ung man som har andnöd. Flickvännen har ringt nödcentralen. Patienten misstänker själv influensa som flickvännen nyligen har haft. Förstavårdarna lägger märke till snabb och rosslande andning och de vill undersöka patienten noggrannare.

F: Har du varit sjuk länge?

P: Jag har varit sjuk i ungefär en vecka.

F: Har du några sjukdomar?

P: Nej. Jag är helt frisk.

F: Jag tar ett stetoskop och lyssnar på dina andningsljud. Därefter ska jag mäta din syresaturation.

P: Lyssna i lugn och ro.

F: Andningsljuden rosslar mera på vänstra sidan. Syresaturationen är 95%, den är lite låg.

P: Jag har idrottat också den sista tiden, även om jag har haft flunsa. Kan det bero på det?

F: Ja, det kan det. Det är möjligt att det är hjärtmuskelinflammation, men vi ska undersöka mera. Jag mäter här efter blodtrycket.

F: Blodtrycket är 130/75, pulsen är 100. Värdena är okej.

P: Det är trevligt att höra.

F: Nu ska jag fortsätta att undersöka. Jag ska nu ta EKG.

F: Jag sätter limelektroder på din bröstorg så du måste ta överkroppen bar.

P: Okej, Jag tar av mig skjortan.

F: Jag måste raka bort hår på bröstet så att jag kan fästa elektroderna. Nu är elektroderna på plats. Ligg helt stilla.

P: Miltä se näyttää? Olenko kunnossa?

E: EKG:ssä on sydänlihastulehdukseen sopivia muutoksia. Onko sinulla muita oireita?

P: Rintaani sattuu joskus, mutta uskon, että se on normaalia flunssaa. Hengästyn myös helposti, mutta senkin uskon johtuvan flunssastani.

E: Mittaan vielä lämpösi ja soitan sen jälkeä lääkäriille.

P: Saanko jäädä kotiin?

E: En lupaa vielä mitään. Korvalämpösi on 37,9 astetta. Nyt soitan lääkäriille.

Ensihoitaja soittaa lääkäriille.

L: Ensihoitolääkäri, lääkäri Mäki.

E: Tässä soittaa ensihoitaja Jan. Konsultoin hengitysvaikeuspotilaasta. EKG:ssa on sydänlihastulehdukseen viittaavia löydöksiä. Hänen happisaturaationsa on 95 %, verenpaineensa on 130/75 ja pulssinsa on 100. Korvalämpö on 37,9 C. Hengitysäänet rohisevat vasemmalta. Potilas kertoo, että on ollut flunssassa viikon ajan, ja on urheilut tänä aikana. Ei sairauksia. Nyt hänellä on hengitysvaikeutta, rintakipua ja hengästymistä. Ehdotan, että kuljetetaan tämä potilas sairaalaan eikä terveyseskukseen.

L: Oireet voivat viitata sydänlihastulehdukseen (myokardiitti), joten haluaisin hänet tänne. Otamme täällä verikokeita, niin saamme selvitettyä diagnoosin tarkemmin.

E: Lääkäri suositteli, että lähdet mukaamme sairaalaan, jossa sinulle tehdään lisää tutkimuksia.

P: Kuinka kauan joudun olemaan siellä?

E: Sitä en osaa sanoa. Mitä tavaroita otetaan mukaan? Haluatko soittaa jollekin?

P: Hur ser det ut? Är jag i skick?

F: EKG tyder på hjärtmuskelinflammation. Har du några andra symptom?

P: Det gör ont i bröstet ibland, men jag tror att det är normal flunsa. Jag blir också lätt andfädd, men jag tror att det också beror på min flunsa.

F: Jag ska ännu mäta din temperatur och efter det ringer jag till läkaren.

P: Får jag stanna hemma?

F: Jag lovar ännu ingenting. Temperaturen i örat är 37.9 grader. Nu ringer jag läkaren.

Förstavårdaren ringer läkaren.

L: Förstavårdsläkare, läkare Mäki.

F: Det här är förstavårdare Jan. Jag vill konsultera gällande en patient med andnöd. I EKG finns tecken på hjärtmuskelinflammation. Hans syresaturation är 95 %, blodtryck är 130/75 och puls är 100. Örontemperaturen är 37.9 C. Rosslande andningsljud på vänstra sidan. Patienten berättar att han har varit flunssig i en veckas tid och han har idrottat under tiden. Inga sjukdomar. Nu har han andningssvårigheter, bröstsmärtor och andfäddhet. Jag föreslår att vi för den här patienten till sjukhuset, inte till hälsocentralen.

L: Symptomen kan tyda på hjärtmuskelinflammation (myokardit), så jag skulle vilja ha honom hit. Vi tar blodprov här så att vi får utreda diagnosen noggrannare.

F: Läkaren föreslog att du kommer med oss till sjukhuset där man undersöker dig vidare.

P: Hur länge måste jag vara där?

F: Det kan jag inte säga. Vilka saker ska vi ta med? Vill du ringa till någon?

P: Voitko antaa puhelimeni ja avaimeni pöydältä? Soitan tyttöystävälleni.

E: Tässä on puhelimesi ja avaimesi. Nouse rauhallisesti ylös, ja kävele kanssani ambulanssiin. Tästä on sairaalaan 10 minuutin ajomatka.

P: Kan du ge mig min telefon och min nyckel från bordet? Jag ringer till min flickvän.

F: Här är telefonen och nyckeln. Stig lugnt upp och gå med mig till ambulansen. Härifrån till sjukhuset är det 10 minuters körtid.

Harjoitukseksi

Kuvittele, että menet kohteeseen, jossa alakouluikäisellä lapsella on hengitysvaikeuksia. Kirjoita ylös, millaisia kysymyksiä esität ja mitä ohjeita annat paikan päällä.

Som övning

Föreställ dig att du går till en plats där ett barn i lågstadietiden har andningssvårigheter. Skriv upp hurdana frågor du ställer och vilka råd du ger på platsen.

4.4 Sydänongelmat

Sydäntuntemuksia

Päivystykseen saapuu taksilla 66-vuotias nainen, jolla on ollut kotona sydäntuntemuksia ja huono olo. Hoitajan kysyessä nainen kertoo rintaa puristavan kivun alkaneen pari tuntia aiemmin.

S: Onko teillä ollut aikaisemmin samanlaista tunnetta?

P: On ollut, mutta se on mennyt itsestään nopeasti ohi.

S: Onko kipu nyt voimakkaampaa?

P: Aika samanlaista, ehkä hieman pahentunut alusta.

S: Säteileekö kipu jonnekin?

P: Ei. Se tuntuu vain tässä rinnan päällä.

S: Onko teillä joku sydänsairaus tai muita sairauksia? Käytättekö jotakin lääkettä?

P: On verenpainetauti, johon on lääkitys sekä tyyppin 2 diabetes. Siihenkin on lääkitys. Sokeriarvot ovat olleet hyvät, kun olen mitannut niitä kotona.

S: Onko suvussanne sydänsairauksia?

P: Molemmat vanhempani ovat kuolleet sydäninfarktiin. Isä 50-vuotiaana ja äiti 60-vuotiaana.

S: Oletteko ottanut tänään lääkkeit?

P: Olen.

S: Sanoitte, että teillä on pahoinvointia. Oletteko oksentanut tänään?

P: En, mutta on koko ajan sellainen olo.

Hjärtproblem

Hjärtkänningar

Till jouren kommer en 66-årig kvinna med taxi. Hon har haft hjärtkänningar och mått dåligt hemma. När skötaren frågar, berättar hon att hon har haft en tryckande smärta i bröstet som började ett par timmar tidigare.

S: Har ni haft liknande känningar tidigare?

P: Ja, det har jag men det har gått snabbt över av sig själv.

S: Är smärtan starkare nu?

P: Ganska likadan, kanske lite värre.

S: Strålar smärtan ut någonstans?

P: Nej, den känns bara här över bröstet.

S: Har ni någon hjärtsjukdom eller några andra sjukdomar? Använder ni någon medicin?

P: Blodtryckssjukdom, som medicineras och typ 2 diabetes. För det har jag också medicinering. Sockervärdena har varit bra när jag har mätt dem hemma.

S: Finns det hjärtsjukdomar i ert släkt?

P: Båda mina föräldrar har dött i hjärtinfarkt. Pappa som 50-åring och mamma som 60-åring.

S: Har ni tagit medicinerna idag?

P: Det har jag.

S: Ni sade att ni mår illa. Har ni kräkts idag?

P: Nej, men jag har hela tiden en känsla av illamående.

S: Onko teillä nitrot käytössä?

P: On ja olen ottanut viimeisen parin tunnin aikana nitrosuihketta pari kertaa, mutta se ei ole auttanut.

S: Verenpaineenne on normaali, samoin verensokeri ja troponiini olivat normaalit. Lääkäri tulee kohta katsomaan EKG:n ja määrää sitten jatkohoidon.

P: Mitä troponiini tarkoittaa?

S: Troponiiniarvo kertoo sydämen mahdollisista vaurioista. Troponiiniarvo oli teillä normaali. Odotelkaa makuulla lääkäreä.

S: Använder ni nitro?

P: Ja, och jag har de senaste timmarna idag tagit nitrospray ett par gånger, men det har inte hjälpt.

S: Ert blodtryck är normalt, både blodsockret och troponinet var också normala. Läkaren kommer snart att titta på EKG och bestämmer om den fortsatta vården.

P: Vad är troponin?

S: Troponinvärdet berättar om eventuella skador i hjärtat. Ert troponinvärde var normalt. Ni får ligga och vänta på läkaren.

Rintakipu

Ensihoito on tullut kohteeseen, jossa 65-vuotias nainen kärsii kovista rintakivuisista. Ensihoito selvittää naisen tilannetta.

E: Mitä on tapahtunut?

P: Minulla on kamalaa kipua rinnassa.

E: Voitteko kuvailla sitä enemmän?

P: Se säteilee vasempaan käteen, kainaloon ja kurkkuun.

E: Auttaako lepääminen?

P: Ei, kipu tuntuu, vaikka tekisin mitä.

E: Voitteko kuvailla kipua asteikolla 1–10. 10 on pahin mahdollinen kipu.

P: Sanoisin, että noin 9.

O: Hän oli kylmänhikinen ja iho muuttui harmahtavaksi.

P: Voin huonosti ja hengittäminen on raskasta.

E: Me huolehdimme teistä. Laitan teille happimaskin ja tässä on teille oksennuspussi.

P: Kiitos.

E: Nyt tarkistamme sydämenne. Yhdistämme teidät tähän valvontalaitteeseen, joka näyttää sydämenne sykkeen. Mittaamme myös verenpaineenne ja hengityksenne. Otamme teiltä EKG:n. Voitteko maata ja yrittää rentoutua?

P: Voin yrittää, mutta en voi hyvin. Tekee niin kipeää.

E: Huolehdimme teistä, olette hyvissä käsissä. Laitamme kanyylin käteenne, jotta saatte nestettä ja lääkkeitä. Otan yhteyttä sairaalan lääkäriin. Annan teille aspiriinia ja nitrosuihkeen.

E2: Olen puhunut päivystävän lääkärin kanssa. Lähdemme heti sairaalaan.

Bröstsmärta

Förstavården har anlänt till platsen där en 65-årig kvinna har svåra bröstsmärtor. Förstavården utreder kvinnans tillstånd.

F: Vad har hänt?

P: Jag har så förskräckligt ont i bröstet.

F: Kan ni beskriva det lite mera?

P: Det strålar ut i vänstra armen och armhålan och i halsen.

F: Hjälper det att vila?

P: Nej, det gör ont vad jag än gör.

F: Kan ni beskriva på en skala från 1 till 10 hur ont det gör. 10 är den värsta tänkbara smärta.

P: Jag skulle nog säga att det är 9.

A: Hon var alldeles kallsvettig och grå i huden

P: Jag mår illa och det är tungt att andas.

A: Vi ska ta hand om er. Jag sätter på er en syremask och här får ni en påse att spy i.

P: Tack.

F: Nu ska vi kontrollera ert hjärta. Vi kopplar upp er på den här övervakningsapparaten, som visar er puls. Vi mäter också ert blodtryck och er andning. Vi ska ta ett EKG på er. Kan ni ligga ner och försöka slappna av?

P: Jag ska försöka, men jag mår inte bra. Jag har så ont.

F: Vi tar hand om er. Ni är i goda händer. Vi sätter in en kanyl på er hand så att vi kan ge vätska och mediciner. Jag tar kontakt med läkare på sjukhuset. Jag ska ge er aspirin och nitrospray.

F2: Jag har pratat med läkaren på akuten. Vi åker genast till sjukhuset.

Lapsen EKG

Viisivuotias lapsi saapuu vanhempansa kanssa EKG-tutkimukseen. Ennen tutkimusta bioanalyttikko on selvittänyt lapsen taustatiedot.

B: EKG kertoo, miten sinun sydämesi toimii. Se ei satu ollenkaan ja sinun pitää vain maata paikallasi. Laitan sinulle ensin tällaisia tarralappuja rintaan, ranteisiin ja nilkkoihin. Sitten laitan niihin johdot kiinni ja sen jälkeen vain makaillet hiljaa paikallasi, voit vaikka yrittää nukahtaa.

P: Saanko puhua silloin?

B: Sitten kun sanon, että tutkimus alkaa, silloin pitää olla ihan hiljaa ja rentona. Ennen sitä saat kyllä puhua ja kysyä kysymyksiä.

P: Voiko isä olla minun vieressäni?

B: Voi. Nyt voit ottaa paidan ja sukat pois ja mennä makaamaan selällesi tuohon sängylle. Saatko itse otettua paidan pois?

P: Joo.

B: Ensin pyyhin rintaa, ranteita ja nilkkoja puhdistuslapulla ja sitten laitan tarrat paikalleen. Nyt laitan johdot kiinni tarroihin.

P: Milloin pitää olla hiljaa?

B: Nyt pitää maata hiljaa ja rentona silmät kiinni, ihan niin kuin olisit menossa nukku-
maan.

B: Hengitä vain ihan rauhassa. Nyt voit taas avata silmät. Otan tarrat pois ja pyyhin ihon. Hyvä, olit todella hienosti paikallasi. Nyt voit pukea vaatteet päälle.

O: Oliko tämä nyt tässä?

B: Kyllä, lääkäri kertoo tuloksista sitten seuraavalla tapaamisella.

EKG på barn

Ett femårigt barn kommer med sin förälder till EKG undersökning. Före undersökningen har bioanalytikern tagit reda på barnets bakgrundsfakta.

B: EKG berättar hur ditt hjärta fungerar. Det gör inte alls ont och du måste ligga helt stilla. Först sätter jag såna här klisterlappar på bröstkorgen, handlederna och vristerna. Sedan sätter jag fast sladdar på lapparna och efter det måste du ligga helt stilla, du kan till och med försöka somna.

P: Får jag prata då?

B: När jag säger att undersökningen börjar måste du vara alldeles stilla och avslappnad. Före det får du nog prata och ställa frågor.

P: Får pappa vara bredvid mig?

B: Det får han. Nu får du ta bort tröjan och strumporna och lägga dig ner på rygg i sängen. Kan du själv ta av dig tröjan?

P: Ja.

B: Först putsar jag bröstkorgen, handlederna och vristerna med en putslapp och sen sätter jag klisterlapparna på plats. Nu sätter jag fast sladdarna på klisterlapparna.

P: När måste jag vara tyst?

B: Nu måste du vara tyst och ligga stilla och blunda som om du skulle vara på väg att sova.

B: Andas bara riktigt lugnt. Nu kan du öppna ögonen igen. Jag tar bort klisterlapparna och torkar huden. Bra, du höll dig riktigt fint stilla. Nu får du klä på dig.

F: Är det färdigt nu?

B: Ja, läkaren berättar om resultatet vid nästa besök.

Harjoituksia

Luo parisi kanssa dialogi seuraavista esimerkeistä.

1. Ensihoito saapuu kohteeseen, jossa 45-vuotiaalta mieheltä ollaan ottamassa EKG. Mies kärsii lievistä paniikkihäiriöistä ja pelkää EKG:n ottoa. Miten selität hänelle toimenpiteen valmistelun ja kulun?
2. Lukekaa dialogi, jossa 5-vuotias lapsi saapuu vanhempansa kanssa EKG:n ottoon. Millaisen keskustelun käytti lapsen ja hänen vanhempansa kanssa ennen EKG:n ottoa.

Övningar

Skapa en dialog med ditt par om följande exempel.

3. Förstavården kommer till platsen där man tar EKG på en 45-årig man. Mannen lider av lindrig panikångest och är rädd för EKG. Hur förklarar du åt honom om förberedelser för undersökningen och hur den går till?
4. Läs dialogen där ett 5-årigt barn kommer med sin förälder till EKG. Hurdant samtal för ni med barnet och hans förälder inför EKG?

4.4 Aivoverenkiertohäiriö

Ensihoito saapuu kohteeseen. 50-vuotias mies on soittanut ambulanssin. Hänellä on kova päänsärky, huimausta ja valonarkuutta.

E1: Milloin nämä oireet alkoivat?

P: Juuri äsken, kun nostin tuota painavaa sohva. Ne alkoivat ihan yhtäkkiä.

E1: Jos ajatellaan kipua asteikolla 0–10 niin, että 0 tarkoittaisi sitä, ettei sinulla olisi kipua lainkaan ja 10 olisi pahin mahdollinen kipu, jota olet koskaan tuntenut, kuinka arvioisit kipua nyt?

P: Vähintään 11. Tämä on ihan kauheaa. Koko päähän sattuu todella paljon.

E1: Onko sinulla migreenitaustaa tai onko sinulla koskaan ollut aiemmin vastaavaa kipua?

P: Ei koskaan aiemmin, tämä on ensimmäinen kerta.

E1: Testataan seuraavaksi sitten muutama asia. Voisitko hymyillä minulle? Hyvä. Voisitko puristaa käsiäni nyt lujasti? Saatko nostettua jalkoja suoraksi vuoron perään? Saatko pidettyä käsiäsi suorassa edessäsi? Pystytkö koskettamaan sormillasi vuoron perään nenänpäätäsi? Pystytkö liu'uttamaan kantapäitäsi sääriäsi pitkin? Avaisitko silmät?

P: Voin pahoin.

E1: Tässä on oksennuspussi, ole hyvä. Kollegani ottaa loput mittaukset sillä välin, kun minä konsultoin lääkäriä.

Puhelun aikana toinen ensihoitaja tutkii miestä lisää.

E1: Nyt autamme sinut ambulanssiin ja lähdet meidän kanssamme käymään sairaalassa tutkimuksissa.

Cirkulationsstörningar i hjärnan

Förstavården kommer till platsen. En 50-årig man har ringt efter ambulansen. Han har haft svår huvudvärk, svindel och är ljuskänslig.

F1: När började de här symptomen?

P: Alldeles nyss när jag lyfte den där tunga soffan. De började helt plötsligt.

F1: Om du tänker på smärtan på en skala från 0 till 10 så att 0 skulle betyda att du inte alls skulle ha någon smärta och 10 skulle vara den värsta möjliga smärtan du någonsin har upplevt, hur skulle du bedöma smärtan nu?

P: Minst 11. Det här är riktigt hemskt. Hela mitt huvud värker så mycket.

F1: Har du migrän från tidigare eller har du tidigare haft en liknande smärta?

P: Aldrig, det här är första gången.

F1: Nu ska vi kontrollera ett par saker. Kan du le mot mig? Bra. Kan du nu trycka mina händer hårt? Kan du turvis lyfta dina ben rakt upp? Kan du hålla händerna raka framför dig? Kan du röra vid nästippen turvis med dina fingrar? Kan du försöka låta din häl glida ner längs motsatta benet? Kan du öppna ögonen?

P: Jag mår illa.

F1: Här är en kräppåse, var så god. Min kollega gör resten av mätningarna medan jag konsulterar läkaren.

Under tiden undersöker den andra förstavårdaren mannen.

F1: Nu hjälper vi er till ambulansen och ni får komma med oss till sjukhuset för fortsatta undersökningar.

P: Selvä.

E2: Minä laitan sinulle kanyylin nyt käteen. Se saattaa hieman pistää. Sitten sinulle voidaan annostella nesteitä ja lääkkeitä suonensisäisesti.

P: Voisinko saada kipulääkettä tähän kovaan päänsärkyyn?

E1: Me annostelemme sinulle suonensisäisesti kipulääkkeen ja lisäksi lääkettä estämään pahoinvointia. Onko sinulla allergioita?

P: Olen allerginen penisilliinille.

E1: Kirjaan sen ylös.

P: Mitä minun pitäisi ottaa mukaan sairaalaan?

E2: Haemme takkisi, puhelimesi ja kenkäsi, mutta ei nyt sen enempää. Meidän täytyy lähteä kiireesti kohti sairaalaa.

P: Ok.

F2: Jag sätter nu en kanyl i handen. Det kan sticka lite. Sedan kan vi dosera vätskor och läkemedel intravenöst.

P: Kan jag få värkmedicin mot den här svåra huvudvärken?

F1: Vi doserar värkmedicin intravenöst och ger er dessutom medicin mot illamåendet. Har du några allergier?

P: Jag är allergisk mot penicillin.

F1: Jag skriver ner det.

P: Vad borde jag ta med mig till sjukhuset?

F2: Vi hämtar din jacka, din telefon och dina skor men du behöver inte ta med dig något mer nu. Vi måste nu åka brådskande till sjukhuset.

Harjoituksia

Harjoittele pari kanssa, millaisen keskustelun toinen ensihoitaja kävi lääkärin kanssa.

Övningar

Öva med ditt par hurdant samtal den andra förstavårdaren hade med läkaren?

4.5 Infektiot

Lapsen infektio

3-vuotias Sade tulee isänsä kanssa päivystykseen. Perhe on palannut edellisenä päivänä Tansaniasta safarimatkalta. Lapsella on ollut ripulia parin päivän ajan ja edellisenä yönä Sadelle on noussut korkea kuume. Hoitaja on selvittänyt jo perustiedot.

S: Kuinka korkea kuume oli viime yönä?

O: 39,5 C.

S: Annoitteko jotain lääkettä kuumeeseen?

O: Ohjeen mukaisen annoksen parasetamolia.

S: Kuinka paljon?

O: En tiedä. Vaimoni antoi lääkkeen.

S: Onko hänellä ollut muita oireita, esimerkiksi ihottumaa, päänsärkyä tai vatsaoireita?

O: Sade on valittanut päänsärkyä, ja vartalolla näytti yöllä olevan ihottumaa.

S: Odottakaa hetki, lääkäri tulee kohta.

Lääkärin tarkastuksen jälkeen Sade määrättiin verikokeisiin.

B: Onko häneltä aiemmin otettu verikokeita?

O: Neuvolassa on otettu sormenpäästä hemoglobiini ja kantapäästä vauvana jokin näyte.

P: Sattuuko se?

B: Kyllä se jonkin verran nipistää, mutta voit olla isän sylissä. Tämä ei kestä kauan.

P: Ok.

Infektioner

Infektion hos barn

3-åriga Sade kommer med sin far till jouren. Familjen har föregående dag återvänt från en safariresa i Tanzania. Barnet har haft diarré ett par dagar och föregående natt steg febern högt. Vårdaren har redan tagit reda på grunduppgifterna.

S: Hur hög var febern i natt?

A: 39,5 C.

S: Gav ni någon medicin mot febern?

A: Paracetamol enligt doseringsföreskrifterna.

S: Hur mycket?

A: Det vet jag inte. Min fru gav medicinen.

S: Har hon haft andra symptom som till exempel eksem, huvudvärk eller magbesvär?

A: Sade har klagat på huvudvärk och på natten fanns eksem på kroppen.

V: Vänta en stund, läkaren kommer snart.

Efter läkarundersökningen skickade man Sade på blodprov.

B: Har man tidigare tagit blodprov av henne?

A: På rådgivningen har man tagit hemoglobin från fingertoppen och något prov från hälen som baby.

P: Kommer det att göra ont?

B: Ja, det kan knipa lite, men du kan sitta i din pappas famn. Det här tar inte så länge.

P: Okej.

B: Nyt voisin ottaa näytteet. Ensin laitan tällaisen vyön sinun käteesi. Se voi kiristää vähän, mutta se auttaa minua tuntemaan verisuonet paremmin.

B: Sitten laitan tällaisen puhdistuslapun ja nyt voimme ottaa lapun pois ja pian nipistää vähän, kun otan verikokeen. Voit katsoa, jos haluat.

P: Minä katson!

B: Oletpas sinä rohkea! Muista pitää käsi ihan paikallaan. Hienosti meni! Nyt vain odotamme, että näyteputket täyttyvät ja sitten on valmista.

P: Enää ei satu.

B: Hyvä! Nyt otan neulan pois ja laitan lapun pistokohdalle. Isä voisi painaa pistokohdtaa sen aikaa, kun laitan välineitä pois.

B: Noin, nyt laitan teippiä, ja sitten saat valita täältä jonkun hienon laastarin. Sitten laitan sen vielä käteen.

P: Haluan tuon kissalaastarin.

B: Siinä. Hienosti meni. Olit todella reipas! Heippa!

B: Nu tar jag blodprov. Först sätter jag ett sånt här band kring din överarm. Det kan klämma lite, men det hjälper mig att känna blodkärnen bättre.

B: Sedan sätter jag en sån här rengöringslapp på och nu kan vi ta bort lappen och snart kniper det lite när jag tar blodprovet. Du kan titta på om du vill.

P: Jag tittar!

B: Du är ju duktig! Kom ihåg att hålla handen helt stilla. Det gick jättebra! Nu väntar vi tills provrören fylls och sen är det färdigt.

P: Det gör inte ont längre.

B: Bra! Nu tar jag bort nålen och sätter en lapp över stickstället. Din pappa kan trycka på stickstället medan jag lägger bort tillbehören.

B: Okej, nu sätter jag tejp på och sedan får du välja ett fint plåster härifrån. Sedan sätter jag det på handen.

P: Jag vill ha det där kattplåstret.

B: Så där. Det gick bra. Du var jätteduktig! Hej då!

Koronaepäily

Vanhempi mies on soittanut apua, sillä hänen vaimollaan on flunssan oireita ja hänen kuntonsa on huonontunut.

E: Ensihoidosta Mia päivää! Täältä oli soitettu ambulanssi. Voitteko kertoa tilanteesta tarkemmin?

O: Vaimollani on ollut kuumetta jo useampana päivänä ja nyt hän on tullut hyvin väsyneeksi. Oireet alkoivat nuhalla ja kurkkukivulla. Sitten tuli kuume ja kuiva yskä. Hänen vointinsa on huonontunut päivä päivältä. Nyt hänellä on vaikea hengenhädistus.

E: Kuinka korkea kuume hänellä on? Pysyykö hän juomaan? Onko hän oksentanut?

O: Kuume oli 38,5 C tänä aamuna. Ei, hän ei pysty juomaan. Hän on valittanut särkyä koko kehossaan. Hänen maku- ja hajuaistinsa ovat kadonneet.

E: Onko hänellä muita sairauksia?

O: Hänellä on diabetes, sydänvaivoja ja astma.

E: Miltä hänen ihonsa näyttää? Onko se sinertävä tai harmaa?

O: Hän on tullut harmaaksi iholtaan ja minulla on vaikeuksia saada häneen kontaktia.

E: Laitan sormeenne saturaatiomittarin ja laitan teille happimaskin. Otamme teiltä myös EKG:n. Yrittäkää ottaa rennosti.

E: Teidän happiarvonne ja hengityksenne eivät ole hyviä. Teidät täytyy kyllä kuljettaa sairaalaan.

Coronamisstanke

En äldre man tar kontakt med nödcentralen då hans fru som varit sjuk i några dagar nu har blivit sämre.

F: Jag är förstavårdare Mia god dag. Ni har ringt efter ambulans. Kan ni berätta noggrannare om situationen?

A: Min fru har haft feber redan i flera dagar och nu har hon blivit så trött. Symptomen började med snuva och ont i halsen. Sedan steg febern och hon fick torrhosta. Hon har blivit mycket sämre på några dagar. Hon har nu svår andnöd.

F: Hur hög feber har hon? Klarar hon av att dricka? Har hon kräcks?

A: Febern var 38,5 C i morse. Nej, hon klarar inte av att dricka. Hon har klagat på värk i hela kroppen. Hennes smak- och luktsinne har försvunnit.

F: Har hon några andra sjukdomar?

A: Hon har diabetes, hjärtbesvär och astma.

F: Hur ser hennes hud ut? Är den blåaktig eller grå?

A: Hon har blivit grå i huden och jag har svårt att få kontakt med henne.

F: Jag sätter en syremätare på ert finger och sätter på er syremasken. Vi ska ta ett EKG på er. Ni kan försöka slappna av.

F: Era syrevärden och andningen är inte bra. Ni bör nog föras till sjukhuset.

Harjoituksia

Ensihoito saapuu kohteeseen, jossa lonkka-leikkauksessa olleelle 82-vuotiaalle naiselle on noussut korkea kuume. Naisen puoliso oli soittanut hätäkeskukseen, kun kommunikaatio ei enää onnistunut. Kerro, mitä asioita ensihoidon tulee selvittää puolisolta ja miten naisen hoito etenee.

Övningar

Förstavården kommer till platsen där en 82-årig kvinna har fått hög feber efter en höftoperation. Hennes make hade ringt nödcentralen när han inte längre fick kontakt med henne. Berätta vilka saker förstavården behöver fråga maken och hur vården av kvinnan fortskrider.

4.6 Vatsaongelmat

Päivystyspotilaan vatsakipu

Nuorella naisella on ollut vatsakipua koko aamun. Hän saapuu päivystykseen, jossa hoitaja ryhtyy selvittämään tilannetta.

H: Mikä on hätänä?

P: Minulla on ollut kovaa vatsakipua koko aamun.

H: Milloin kivut alkoivat?

P: Noin kello seitsemän tänä aamuna.

H: Voitko näyttää minulle, missä kipu tuntuu?

P: Se on tässä, alavatsalla ja oikealla puolella.

H: Onko sinulla ollut vastaavaa aikaisemmin?

P: Ei ikinä!

H: Kertoisitko, kuinka kovaa kipu on.

H: 0 on ei kipua ja 10 on pahin mahdollinen kipu, jota voit ajatella.

P: Sanoisin, että se on kahdeksan juuri nyt.

H: Onko se ollut kahdeksan koko ajan?

P: Ei. Se oli aluksi viisi, mutta nyt se on kahdeksan.

H: Onko sinulla mitään sairauksia?

P: Ei. Olen erittäin terve.

H: Oletko syönyt normaalisti tänään ja eilen?

P: Eilen söin normaalisti, mutta tänään en ole syönyt lainkaan.

H: Seuraavaksi lääkäri tulee tutkimaan sinut. Lääkäri päättää sitten, miten edetään.

Magproblem

Dejourpatientens magbesvär

En ung kvinna har haft magsmärtor hela morgonen. Hon kommer till jouren där vårdaren börjar utreda situationen.

V: Hur är det med dig?

P: Jag har haft svåra magsmärtor hela morgonen.

V: När började smärtorna?

P: Cirka klockan sju i morse.

V: Kan du visa mig var smärtan känns?

P: Det är här, i nedre delen av buken och till höger.

V: Har du haft något liknande tidigare?

P: Aldrig!

V: Kan du säga hur svår smärtan är.

V: Noll är ingen smärta och tio är den värsta smärtan som du kan tänka dig.

P: Jag skulle säga att det är åtta just nu.

V: Har det varit åtta hela tiden?

P: Nej. Det var fem i början, men nu är det åtta.

V: Har du några sjukdomar?

P: Nej. Jag är mycket frisk.

V: Har du ätit normalt i dag och i går?

P: I går åt jag normalt, men i dag har jag inte ätit alls.

V: En läkare kommer sedan att undersöka dig. Läkaren beslutar sedan vad man ska göra.

P: Selvä. Kiitos sinulle.

H: Nähdään pian uudestaan.

Lääkäri tutkii potilaan, määrää tulehduskohteita ja ultraäänen. Hän toteaa, että kyseessä on umpilisäkkeen tulehdus. Jatkohoitona on umpilisäkkeen poisto kirurgisesti.

H: Kuinka voit nyt?

P: Mikään ei ole muuttunut.

H: Voin antaa sinulle nyt kipulääkettä ennen toimenpidettä, mutta minun täytyy laittaa ensiksi kanyyli kämmenselkääsi. Kun kipu on hiukan hellittänyt, täytän anestesiavakkeen ja kyselen sinulta muutamia asioita. Tulen pian takaisin.

P: Okej. Tack ska du ha.

V: Vi ses snart.

Läkaren undersöker patienten, ordinerar infektionsprov och ultraljud. Hen konstaterar att det är fråga om blindtarmsinflammation. Den fortsatta vården sker kirurgiskt.

V: Hur mår du nu?

P: Inget har förändrats.

V: Jag kan nu ge dig värkmedicin före ingreppet, men jag måste först sätta en kanyl på din handrygg. När smärtan har avtagit lite, ska jag fylla i ett anestesisformulär och frågar dig om några saker. Jag kommer snart tillbaka.

Harjoituksia

Ensihoito saapuu kohteeseen, jossa 10-vuotiaalla tytöllä on kovat vatsakivut. Tytön äiti on vakuuttunut siitä, että kyseessä on umpilisäkkeen tulehdus. Miettikää, miten tutkitte tyttöä ja keskustellette äidin kanssa.

Övningar

Förstavården kommer till platsen där en 10-årig flicka har svåra magsmärtor. Flickans mamma är övertygad om att det är fråga om blindtarmsinflammation. Fundera på hur ni undersöker flickan och diskuterar med mamman.

4.7 Raskaus ja synnytys

Loppuraskauden aikainen verenvuoto

Ensihoito saapuu kohteeseen, jossa 28-vuotias raskaana oleva nainen vuotaa runsaasti verta.

E: Päivää, olemme ensihoitajat Lotta ja Joel. Mikä täällä on tilanne?

O: Vaimoni on raskaana. Hän alkoi vuotaa runsaasti verta puoli tuntia sitten.

E: Millä raskausviikolla vaimosi on nyt?

O: Nyt on menossa raskausviikko 37.

E: Onko vuodon yhteydessä ilmennyt kipuja?

P: Kyllä. Ne alkoivat vuodon kanssa samaan aikaan. Kivut ovat aaltomaisia. Ne tuntuvat supistuksilta.

E: Aivan. Voisin nyt palpoida vatsasi. Vatsasi on selvästi pinkeä ja kosketusarka. Supistatko sinua nyt?

P: Kyllä, minua supistaa kivuliaasti.

E: Selvä. Vuoto näyttää olevan kirkkaan-punaista. Tapahtuiko ennen verenvuodon alkua mitään erityistä?

O: Ei, vuoto alkoi aivan yhtäkkiä.

E: Kyseessä saattaa olla istukan ennenaikainen irtoaminen.

O: Mitä nyt tapahtuu?

E: Meidän on lähdettävä sairaalaan välittömästi.

Graviditet och förlossning

Blödning i slutet av graviditeten

Förstavården kommer till platsen där en 28-årig gravid kvinna blöder kraftigt.

F: God dag, vi är förstavårdare Lotta och Joel. Vilken är situationen här?

A: Min fru är gravid. Hon började blöda rikligt för en halv timme sedan.

F: I vilken graviditetsvecka är din fru nu?

A: Graviditetsvecka 37 är på gång nu.

F: Har du haft smärtor i samband med blödningen?

P: Ja. De började samtidigt med blödningen. Smärtorna är vågliknande. De känns som sammandragningar.

F: Precis. Nu kunde jag palpera din mage. Din mage är klart hård och beröringsöm. Har du sammandragningar nu?

P: Ja, jag har smärtsamma sammandragningar.

F: Ok. Blödningen ser ut att vara klarröd. Hände någonting speciellt före blödningen?

A: Nej, blödningen började plötsligt.

F: Det kan vara fråga om att moderkakan håller på att lossna.

A: Vad händer nu?

F: Vi måste omedelbart åka till sjukhuset.

Matkasynnytys

Potilaana 32-vuotias nainen, joka on menossa miehensä kanssa sairaalaan synnyttämään autolla. Matkan aikana nainen kokee tarvetta ponnistaa. Mies soittaa hätäkeskukseen ja he odottavat tien reunassa autossaan ambulanssin tuloa. Ensihoitajat saapuvat autolle naisen ollessa takapenkillä kontallaan. Kyseessä on naisen kolmas lapsi.

E: Terve! Olen ensihoitaja Lotta ja tässä on kollegani Joel. Mikä täällä on tilanne?

P: Hei, tämä synnytys tuntuu etenevän kovin vauhdikkaasti.

E: Kerroitkin hätäkeskukseen, että lapsivesi on mennyt. Kuinka usein supistuksia nyt tulee?

P: Kyllä, lapsivesi meni puoli tuntia sitten. Supistukset tuleva neljän viiden minuutin välein ja ovat todella kivuliaita.

E: Selvä, monennellako raskausviikolla olet? Saisinko nähdä neuvolakorttisi?

P: Tässä, ole hyvä. Olen viikolla 37.

E: Onko raskauden aikana ollut mitään erikoista, esimerkiksi veristä vuotoa?

P: Ei, mitään erikoista ei ole ollut.

E: Oletkin näköjään uudelleensynnyttäjä. Oliko aiemmissa synnytyksissä mitään erityistä?

P: Kaikki on mennyt hyvin, mutta toinen lapsi syntyi nopeasti. Ehdimme juuri ja juuri sairaalaan. Nyt minun täytyy ponnistaa.

Förlossning på vägen

En 32-årig kvinna är på väg med bil till sjukhuset med sin man för att föda. Under resan känner kvinnan att hon måste krysta. Mannen ringer till nödcentralen och paret väntar i bilen bredvid vägen på att ambulansen ska komma. Förstavårdare kommer till bilen då kvinnan står på knäna på bakbänken. Det gäller kvinnans tredje barn.

F: Hej! Jag är förstavårdare Lotta och här är min kollega Joel. Hur står det till här?

P: Hej, den här förlossningen verkar framskrida mycket snabbt.

F: Du berättade för nödcentralen att fostervattnet har gått. Hur ofta kommer sammandragningarna nu?

P: Ja, fostervattnet gick för en halv timme sedan. Värkarna kommer med fyra till fem minuters mellanrum och de är verkligen smärtsamma.

F: Ok, i vilken graviditetsvecka är du? Får jag se ditt rådgivningskort?

P: Här varsågod. Jag är i veckan 37.

F: Har det varit något speciellt under graviditeten t.ex. någon blödning?

P: Nej, ingenting speciellt.

F: Jag ser att du är en omfödarska. Var det något speciellt i de tidigare förlossningarna?

P: Allt har gått bra, men det andra barnet föddes snabbt. Vi hann just och just till sjukhuset. Nu måste jag krysta!

E: Jos sinulle sopii, voisimme seuraavaksi tarkistaa, kuinka pitkällä synnytys on. Kollegani voisi samalla laittaa sinulle varmuuden vuoksi kanyylin käteen.

P: Kyllä se sopii.

E: Vauvan pää näkyykin jo. Koska supistuväli on tiheä ja haluat ponnistaa, vauva syntyy nähtävästi pian, joten emme lähde enää sairaalaan.

P: Selvä, voinko jo ponnistaa?

E: Odota pieni hetki. Me katsomme sinulle nyt hyvän synnytyisasennon.

P: Kiitos, tämä puoli-istuva asento on hyvä. Vauva syntyy nyt!

E: Sinulla menee hienosti. Muista hengittää. Tuen nyt kädelläni lapsen päätä, ettei hän synny liian nopeasti. Autan vauvan ulos samalla, kun ponnistat.

E: Onneksi olkoon! Tyttö tuli! Nyt lähdemme sairaalaan.

F: Om det passar dig, kan vi nu kolla hur långt förlossningen är. Min kollega kan för säkerhets skull samtidigt sätta en kanyl i handen.

P: Ja, det passar nog.

F: Babyns huvud syns redan. Eftersom tiden mellan krystningarna är kort och du vill krysta föds babyn snart, så vi åker inte mera till sjukhuset.

P: Ok, får jag redan krysta?

F: Vänta en liten stund. Vi försöker nu hitta en bra förlossningsställning åt dig.

P: Tack, den här halvsittande ställningen är bra. Babyn föds nu!

F: Det går bra för dig. Kom ihåg att andas. Jag stöder nu barnets huvud med handen, så att hen inte föds för snabbt. Jag hjälper barnet ut samtidigt som du krystar.

F: Grattis! Det blev en flicka! Nu åker vi till sjukhuset.

4.8 Intoksikaatio ja myrkytys

Päihtynyt alaikäinen

Päihtynyt 14-vuotias tyttö tulee kotiin illalla. Hän on ollut ulkona kavereidensa kanssa. Vanhemmat huolestuvat lapsensa voinnista. Tyttö on silminnähdyn päihtynyt, oksentelee eikä reagoi kunnolla puhutteluun. Vanhemmat soittavat 112. Ensihoito tulee kohteeseen.

E1: Hyvää iltaa, olemme ensihoidosta. Tulimme katsomaan Åsa.

O: Hei! Tulkaa sisälle. Åsa on kylpyhuoneessa. Mennään sinne.

E1: Hei Åsa, ensihoitaja tässä, millainen vointi sinulla on?

P: Huono.

E1: Osaatko kertoa meille, mitä olet ottanut?

P: Alkoholia.

E1: Oletko ottanut jotain muuta kuin alkoholia?

P: En tiedä, ehkä jotakin lääkettä. Tai kaverilla oli jotain tabletteja. Ne olivat kai sen äidin.

E2: Hengitystaajuus: 12, SpO₂: 96 %, pulssi 125, RR 110/72, lämpö 36,6 C, verensokeri 5,7mmol/L, GCS 3+4+6=13/15, puhaltaa 0,89 promillea.

E1: Avataan suoniyhteys, laitetaan Ringer 500 ml tippumaan ja annetaan hänelle lääkeliik.

E2: Åsa, voitko nousta istumaan?

P: Kyllä varmaan.

Intoxikation och förgiftning

En berusad minderårig

En berusad 14-årig flicka kommer hem på kvällen. Hon har varit ute med sina kompisar. Hennes föräldrar blir bekymrade för sitt barn. Flickan är påtagligt berusad, kräks och reagerar dåligt på tilltal. Föräldrarna ringer 112. Förstavården kommer till platsen.

F1: God kväll. Vi är från förstavården. Vi kom för att titta på Åsa.

A: Hej! Kom in! Åsa är i badrummet. Vi går dit.

F1: Hej Åsa, jag är förstavårdare. Hur mår du?

P: Dåligt.

F1: Kan du berätta, vad du har tagit?

P: Alkohol.

F1: Har du tagit något annat än alkohol?

P: Jag vet inte, kanske någon medicin. Eller min kompis hade någon slags tablett. De var väl hennes mammas.

F2: Andningsfrekvens: 12, SpO₂: 96 %, puls 125, RR 110/72, temperatur 36,6 C, blodsocker 5,7mmol/l, GCS: 3+4+6=13/15, blåser 0,89 promille.

F1: Nu ska vi sätta Ringer 500ml att droppa åt henne och sedan ger vi henne medicinsk kol.

F2: Åsa kan du sätta dig upp?

P: Ja, jag tror det.

E2: Tästä saat lääkehiilet, jotka sinun tulisi nyt juoda.

E1: Rouva, voisitteko kertoa Åsan koko nimen sekä henkilötunnuksen.

O: Åsa Keto, 120306A1660

E1: Onko Åsalla mitään sairauksia tai säännöllisiä lääkityksiä?

O: Ei ole, Åsa on ihan terve. Kaikki menee myös koulussa hyvin. Tämä on ensimmäinen kerta, kun mitään tällaista on tapahtunut.

E1: Aivan. Nyt tilanne on kuitenkin se, että meidän täytyy viedä Åsa lasten päivystykseen. Hänen vointinsa on tällä hetkellä vakaa, mutta Åsa ei osaa kertoa, mitä muuta hän on ottanut kuin alkoholia, joten hänet pitää toimittaa sairaalaan. Åsan tajunnan taso on myös alentunut, joten häntä on hyvä tarkkailla. Valitettavasti joudumme tekemään lastensuojeluilmoituksen, sillä kyseessä on päihtynyt alaikäinen nuori.

O: Selvä. Saanko lähteä mukaan päivystykseen?

E1: Saatte tiettenkin.

F2: Här får du medicinsk kol, som du nu ska dricka.

F1: Frun, kan ni säga Åsas hela namn och personbeteckning?

A: Åsa Keto, 120306A1660.

F1: Har Åsa några sjukdomar eller regelbundna medicineringar?

A: Nej, Åsa är helt frisk. Allt går också bra i skolan. Det här är första gången som sånt här händer.

F1: Precis. Nu är situationen ändå sådan att vi måste ta Åsa till barnakutmottagningen. Hennes tillstånd är nu stabilt, men Åsa kan inte berätta vad annat hon har tagit än alkohol, så hon måste tas till sjukhuset. Åsas medvetandegrad har också sjunkit, så det är bra att hon blir övervakad. Tyvärr måste vi också göra en anmälan till barnskyddet eftersom det gäller en berusad minderåring.

A: Ok. Kan jag komma med till jouren?

F1: Javisst, det kan ni göra.

Myrkytys

Ensihoito saapuu kohteeseen, jossa 2-vuotias poika on syönyt myrkyllisiä marjoja kotipihalla. Marjojen määrä ei ole tiedossa.

E: Ensihoidosta päivää. Voitteko kertoa, mitä on tapahtunut?

O: Löysin lapseni ulkoa koristepensaan luota suu täynnä marjoja. Luulen, että ne ovat myrkyllisiä.

E: Mistä marjoista on kyse?

O: Näsiästä. Poistin marjat suusta ja soitin heti 112.

E: Osaatteko arvioida kuinka paljon hän on syönyt?

O: En tiedä. Hänellä oli suu täynnä osittain pureskeltuja marjoja, kun tulin paikalle.

E: Kauanko marjojen syömisestä suunnilleen on?

O: En osaa tarkalleen sanoa... Hän oli kansani ulkona ja kun olin kääntänyt selkäni, hän oli kadonnut jonnekin.

E: Kuinka kauan hän oli näkymättömissä?

O: Ehkä kaksi minuuttia, ennen kuin löysin hänet pensaan luota.

E: Kuinka vanha lapsi on ja kuinka paljon hän painaa?

O: Hän on kaksivuotias ja painaa ehkä kaksitoista kiloa.

E: Oletteko antanut lapselle jotakin syötävää tai juotavaa sen jälkeen?

O: Annoin hänelle vähän vettä.

E: Kuinka paljon?

O: Puoli lasillista.

Förgiftning

Förstavården anländer till platsen där en 2-årig pojke har ätit giftiga bär på sin egen gård. Man är osäker på bär mängden.

F: Från förstavården, goddag. Kan ni berätta vad som har hänt?

A: Jag hittade mitt barn ute vid prydnadsbusken med munnen full av bär. Jag tror att de är giftiga.

F: Vad är det för sorts bär?

A: Tibast. Jag tog bort bären ur munnen och ringde genast 112.

F: Kan ni uppskatta hur mycket han har ätit?

A: Jag vet inte. Han hade munnen full, delvis tuggade bär när jag kom till platsen.

F: Hur länge sedan är det sedan han åt bären?

A: Jag kan inte säga exakt... Han var ute med mig och när jag hade vänt ryggen till, hade han försvunnit någonstans.

F: Hur länge var han utom synhåll?

A: Kanske två minuter innan jag hittade honom vid busken.

F: Hur gammalt är barnet och hur mycket väger han?

A: Han är två år och väger kanske tolv kilo.

F: Har ni givit barnet något att äta eller dricka efteråt?

A: Jag gav honom lite vatten.

F: Hur mycket?

A: Ett halvt glas.

E: Oletteko antanut lapselle mitään lääkettä?

O: En, hätäkeskuksesta neuvottiin antamaan lääkehiiltä, mutta meillä ei ollut sitä kotona.

E: Onko hän oksentanut?

O: Ei ole, mutta hän vaikuttaa pahoinvoivalta.

E: Onko voinnissa jotakin tavallisesta poikkeavaa?

O: Hän on itkuinen ja haroo koko ajan suutaan ja kieltään.

E: Suu näyttää melko punaiselta.

O: Se näytti punaiselta, kun otin marjat pois suusta.

E: Onko hänellä sairauksia tai lääkeaineallergioita?

O: Ei, ei mitään.

F: Har ni givit honom någon medicin?

A: Nej, från nödcentralen gav man råd att ge medicinskt kol men vi hade inte det hemma.

F: Har han kastat upp?

A: Nej, men han verkar att må illa.

F: Är det något onormalt i hans mående?

A: Han är gråtmild och rör sin mun och tunga hela tiden.

F: Munnen ser ganska röd ut.

A: Den såg röd ut när jag tog ut bären ur munnen.

F: Har han några sjukdomar eller medicinallergier?

A: Nej, ingenting.

Harjoituksia

Koulujen päättäjäisviikonloppuna ensihoito saapuu poliisin hälyttämänä puistoon, jossa nuorisoyoukko on vahvassa humalatilassa. Erityisesti yhden nuoren humalatila on niin vaikea, että hänet pitää toimittaa päivystykseen. Mistä keskustellette poliisin kanssa, ja mitä pyritte selvittämään muilta nuorilta?

Övningar

Under skolavslutningsveckoslutet har polisen larmat förstavården till en park där en ungdomsgrupp är mycket berusad. Särskilt en av ungdomarna är så kraftigt berusad så att man måste ta hen till jouren. Vad diskuterar ni om med polisen och vad försöker ni reda ut med de övriga ungdomarna?

4.9 Tapaturmat

Kaatuminen

Ensihoito on saapunut vuonna 1944 syntyneen naisen kotiin. Nainen on hälyttänyt apua, sillä hän on kaatunut, eikä ole päässyt omin voimin ylös. Hän valittaa loukanneensa lonkkansa ja jalkansa kaatuessaan. Ensihoito tutkii parhaillaan naista.

E: Päivää. Mitä on tapahtunut?

P: Hei. Kaaduin ja loukkasin lonkkani ja selkäni. En pääse ylös ilman apua.

E: Ok. Onko teillä kipuja juuri nyt? Mihin sattuu? Tuntuuko pahalta, kun kosketan teitä selästä?

P: Kyllä, se sattuu.

E: Autamme teidät ylös ja teemme teille muutamia tutkimuksia. Käykö se?

P: Kyllä, se sopii hyvin.

E: Nyt haastattelen teitä hieman. Kertoisitteko nimenne ja syntymäaikanne.

P: Kaisa Lövberg ja syntymäaikani on kuudestoista huhtikuuta 1944.

E: Edelsikö kaatumistanne mitään normaalia poikkeavia oireita, kuten huimausta tai jotakin muuta?

P: Kyllä minua hieman huimasi, mutta huimausta minulla on melko usein.

E: Onko teillä mitään sairauksia tai lääkityksiä? Oletteko allerginen millekään lääkeaineelle?

Olycksfall

Fallolycka

Förstavården har anlämt hem till en kvinna född 1944. Kvinnan har ringt efter hjälp eftersom hon har fallit och inte kommit upp själv. Kvinnan klagar på att hon skadat höften och foten när hon föll. Förstavården undersöker som bäst kvinnan.

F: God dag. Vad har hänt?

P: Hej. Jag föll och skadade min höft och rygg. Jag kan inte stiga upp utan hjälp.

F: Okej. Har ni smärtor just nu? Var gör det ont? Gör det ont när jag rör er rygg?

P: Ja det gör ont.

F: Vi hjälper er upp och vi gör några undersökningar. Passar det?

P: Ja, det passar bra.

F: Nu ska jag ställa några frågor till er. Kan ni säga ert namn och er födelsetid.

P: Kaisa Lövberg och jag är född den sextonde april 1944.

F: Hade ni några avvikande symtom innan ni föll, till exempel svindel eller någonting annat?

P: Ja, jag hade lite svindel men jag har det ganska ofta tycker jag.

F: Har ni några sjukdomar eller medicineringar? Är ni allergisk mot något läkemedel?

P: Minulla on verenpainetauti, 2 tyypin diabetes sekä jokin sydämeen liittyvä ongelma, jota en muista. Syön ainakin Cardacea ja Pradaxaa, muita en muista. Olen allerginen penisilliinille.

E: Selvä. Kertokaa hieman kotioloistanne. Asutteko yksin? Miten olette pärjännyt kotona? Onko teillä kotiapua?

P: Asun mieheni kanssa täällä kotona. Hän on pyörätuolissa. Olemme pärjänneet kotona keskenämme mielestäni ihan hyvin. Tytär käy aina joskus meitä auttamassa ruokaostosten kanssa.

E: Selvä juttu. Otamme vielä verensokerin, lämmön, verenpaineen sekä EKG:n. Onko olonne muuttunut mitenkään tänä aikana?

P: Mielestäni oloni on hieman kohentunut siitä, kun tulitte.

E: Tuntuuko teistä, että pärjäisitte nyt kotona? Kaikki arvot ovat hyviä, eikä ulkoisia merkkejä vammoista ole. Emme näe tarpeelliseksi kuljettaa teitä sairaalaan, nyt kun jalkannekin kantavat hyvin. Soitin vielä akuuttilääkärillekin ja hän oli kanssani samaa mieltä.

P: Kyllä minusta tuntuu, että voin jäädä kotiin. Oloni on täysin normaali tällä hetkellä.

E: Selvä, hyvä. On erittäin tärkeää, että soitatte uudelleen 112, jos teidän tilanteenne huononee. Tulostamme vielä ensihoitokerptomuksen käynnistämme ja annamme sen teille.

P: Ymmärrän. Soitan 112, jos tilani huononee. Kiitos paljon.

E: Kiitoksia. Hei, hei.

P: Jag har blodtryckssjukdom, typ två diabetes och något hjärtproblem, men jag kan inte komma ihåg namnet på det. Jag tar åtminstone Cardace och Pradaxa, jag kommer inte ihåg de andra medicinerna. Jag är allergisk mot penicillin.

F: Okej. Berätta lite om era hemförhållanden. Bor ni ensam? Hur har ni klarat er hemma? Har ni hemhjälp?

P: Jag bor med min man här hemma. Han sitter i rullstol. Vi har klarat oss ganska bra tillsammans tycker jag. Dottern besöker oss ibland för att hjälpa oss med matinköp.

F: Okej. Vi ska mäta ännu blodsockret, tempen, blodtrycket samt ta EKG. Har ert mående förändrats på något sätt under tiden?

P: Jag tycker att jag mår lite bättre jämfört med när ni anlände.

F: Känns det nu som att ni skulle klara er hemma? Alla värden är bra och vi ser inga yttre skador. Vi tycker att det inte finns någon orsak till att ni behöver åka till sjukhuset nu när era ben bär så bra. Jag ringde och konsulterade också akutläkaren och han var av samma åsikt som mig.

P: Ja, jag tycker nog att jag kan stanna hemma. Jag känner mig helt normal just nu.

F: Okej, bra. Det är mycket viktigt att ni ringer 112 på nytt om ert tillstånd försämras. Vi ska ännu printa ut den här akutvårdsberättelsen om vården ni fått och ge den till er.

P: Jag förstår. Jag ringer 112 om mitt tillstånd försämras. Tack så mycket.

F: Tack. Hejdå.

Harjoituksia

Ensihoito saapuu kohteeseen kotihoidon kutsumana. Kohteessa on 81-vuotias nainen, joka on kaatunut, eikä päässyt yksin ylös. Nainen valittaa kipua lonkassaan ja kertoo kärsineensä jo pitkään huimauksesta. Miten toimitte tilanteessa?

Övningar

Förstavården kommer till platsen eftersom hemservicen har bett om det. Där finns en 81-årig kvinna som har fallit och inte kunnat stiga upp ensam. Kvinnan klagar på höftsmärta och berättar att hon har haft svindel länge. Vad gör ni i situationen?

4.10 Trauma

Katolta putoaminen

71-vuotias mies on pudonnut katolta kesken remontoinnin. Raajojen liikuttaminen ei onnistu ja vaimo on soittanut hätätyneenä hätäkeskukseen. Ensihoito saapuu kohteeseen.

E: Hei, olen ensihoitaja Mikael. Mitä on tapahtunut?

P: Olin katolla remontoimassa. Yhtäkkiä otteeni lipesi ja putosin alas.

E: Ottakaa rauhallisesti, älkää yrittäkö liikkua.

P: En pysty liikkumaan, koskee niin paljon.

E: Osaatteko sanoa, kuinka korkealta putositte?

P: Putosin tuolta katolta. Luultavasti se on seitsemän metriä korkea.

E: Miten putositte? Selkä edellä, jalat edellä vai kuinka?

P: Putosin niin, että jalat osuivat ensimmäisinä maahan.

E: Mihin teitä sattuu eniten?

P: Jalkaani koskee hirveästi. Myös selkäni on tosi kipeä. Oikeaa kättäni särkee. Niska tuntuu aralta.

E: Voitteko kuvailla, millaista kipu on?

P: Kipu jaloissa ja selässä on viiltävää ja erittäin voimakasta. Kädessä kipu ei ole niin paha.

E: Säteileekö kipu johonkin?

P: Kipu tuntuu koko kehossa.

E: Kuinka voimakasta kipu on asteikolla 0–10?

P: Sanoisin, että 10.

E: Onko kipu tullut pahemmaksi?

Trauma

Fall från taket

En 71-årig man har fallit ner från taket under renovering. Han kan inte röra på extremiteterna och hustrun har blivit ängslig och ringt till nödcentralen. Förstavården anländer till platsen.

F: Hej, jag är förstavårdare Mikael. Vad har hänt?

P: Jag var på taket och reparerade. Plötsligt tappade jag greppet och föll ner.

F: Ta det lugnt, rör er inte.

P: Det gör så ont att jag inte kan röra mig.

F: Kan ni säga hur högt ifrån ni föll?

P: Jag föll ner från det där taket. Troligen är det sju meter högt.

F: Hur kom ni ned? Ryggen först, benen först eller hur?

P: Jag föll så att mina fötter rörde marken först.

F: Var har ni mest ont?

P: Mitt ben är väldigt sjukt. Min rygg är också mycket sjuk. Min högra arm värker. Min nacke känns öm.

F: Kan ni beskriva hurdan smärtan är?

P: Smärtan i benen och ryggen är skärande och oerhört stark. Smärtan i armen är inte så kraftig.

F: Strålar smärtan ut någonstans?

P: Smärtan känns i hela kroppen.

F: Hur stark är smärtan på en skala från 0 till 10?

P: Jag skulle säga tio.

F: Har smärtan blivit värre?

P: Kipu on pysynyt samanlaisena.

E: Nyt tutkin teidän kehonne kokonaan tunnustellen. Sanokaa, jos tekee kipeää.

Ensihoitaja tunnustelee rintakehän, vatsan, lantion, pään, niskan, selän, kädet ja jalat.

E: Laitan teille nyt tipan. Nyt vähän nipistää.

E: Nyt mittaan teiltä verenpaineen ja laitan saturaatiomittarin

E: Kuuntelen hengitysäänenne. Mittaan myös lämmön ja verensokerin.

P: Selvä. Saanko jotakin kipulääkettä?

E: Annan teille kipulääkettä suonensisäisesti.

P: Ok. Toivottavasti se auttaa.

E: Olkaa rauhassa. Yritämme siirtää teidät varovasti aiheuttamatta lisää kipua. Siirrämme teidät tällaiselle tyhjiöpatjalle ja sitten ambulanssiin.

E: Kertokaa, kun kipu alkaa hellittää.

P: Kipu on hellittänyt. Arvioisin sen numerolla 7.

E: Lähdemme nyt sairaalaan tarkempiin tutkimuksiin ja hoitoon.

P: Kuulostaa hyvältä.

E: Kertokaa minulle, jos vointinne muuttuu matkan aikana.

P: Selvä. Onneksi sairaala on lähellä.

E: Kyselen teiltä matkan aikana joitakin asioita. Kertoisitteko sairautenne ja lääkityksenne.

P: Verenpainetauti, sydämen vajaatoiminta, sepelvaltimotauti, astma, COPD ja epilepsia. Lääkkeitä on paljon ja niitä en muista ulkoa. Ne löytyvät Omakannasta.

P: Smärtan har hållits på samma nivå.

F: Nu ska jag känna på er kropp. Berätta om det gör ont.

Förstavårdaren känner på bröstkorgen, magen, höften, huvudet, nacken, ryggen, händerna och fötterna.

F: Jag sätter dropp åt er nu. Nu kniper det lite.

F: Nu mäter jag blodtrycket och sätter saturationsmätaren.

F: Jag lyssnar på era andningsljud. Jag mäter också temperaturen och blodsockret.

P: Bra. Får jag någon värkmedicin?

F: Jag ger er smärtmedicin intravenöst.

P: Okej. Förhoppningsvis hjälper det.

F: Ta det lugnt. Vi försöker flytta er försiktigt utan att orsaka mera smärta. Vi flyttar er på den här vakuummadrassen och sen in i ambulansen.

F: Säg till när smärtan börjar avta.

P: Smärtan har lättat. Jag skulle värdera den med nummer 7.

F: Nu åker vi till sjukhuset för noggrannare undersökningar och för att få vård.

P: Det låter bra.

F: Säg till mig om ert tillstånd ändras på resan.

P: Okej. Lyckligtvis ligger sjukhuset nära.

F: Jag frågar er om några saker under resan. Kan ni nämna era sjukdomar och er medicinering.

F: Högt blodtryck, hjärtsvikt, kranskärlssjukdom, astma, KOL och epilepsi. Det finns många mediciner och dem kommer jag inte ihåg utantill. Dem hittar man på Mina Kanta-sidorna.

Polkupyöräonnettomuus

Polkupyöräonnettomuus, jossa 6-vuotias lapsi on loukkaantunut. Autonkuljettaja on soittanut hätäkeskukseen. Ensihoito saapuu paikalle.

P: Minuun sattuu.

E1: Mikä sinun nimesi on?

P: Vilja.

E1: Mitä sinulle on sattunut?

P: Kaaduin pyörällä. Mun jalkaan sattuu ja käteen myös. En pääse pois tästä.

E1: Ole ihan rauhassa, autan sinua. Missä sinä asut?

P: Tuolla talossa. En olisi saanut tulla tänne uudella pyörällä. Eihän pyörä mennyt rikki? Mun päähän sattuu.

E1: Onko äitisi tai isäsi kotona?

Cykelolycka

En cykelolycka, där ett 6-årigt barn har skadat sig. Bilchauffören har ringt till nödcentralen. Förstavården kommer till platsen.

P: Det gör ont.

F1: Vad heter du?

P: Vilja.

F1: Vad har hänt?

P: Jag föll med cykeln. Det gör ont i benet och också i handen. Jag kommer inte bort härifrån.

F1: Ta det riktigt lugnt. Jag ska hjälpa dig. Var bor du?

P: I det där huset. Jag skulle inte ha fått komma hit med den nya cykeln. Inte gick väl cykeln sönder? Det gör ont i huvudet.

F1: Är mamma eller pappa hemma?

P: Ei saa kertoa äidille, hän on vihainen, koska tulin tänne.

E1: Tarvitaan lisääpua. Pyydätkö sinä?

E2: Lisäapu pyydetty.

E1: Vilja, kuunteletko minua? Minun täytyy aukaista vähän sinun vaatteitasi. Näytätkö mihin sattuu eniten? Minun pitää katsoa sinun jalkaasi ja kättäsi. Sano sitten, jos sattuu.

P: Jalkaan sattuu.

E1: Sattuuko nyt, kun en koske?

P: Sattuu. Missä minun iskä on?

Lisäapu tulee nopeasti. E2 vie autonkuljettajan syrjään.

Autoilija: Minä törmäsin häneen, katselin kännykkää, enkä huomannut mitään, ennen kuin tömähti. Kaikki on minun syytäni.

E2: Katsellaan me täältä sivummalta. Lasta hoidetaan. Nyt ei ole enää mitään hätää. Mihin te olitte matkalla?

Autonkuljettaja: En muista, ehkä kotiin? Haluan pois tästä.

O: Vilja, mitä olet tehnyt, enkö ole sanonut, että tänne ei saa tulla! Ja katso uutta pyörääsi. Se on nyt ihan rikki ja uutta et saa. Tuo nainenko sinuun törmäsi? Mitä olet tehnyt lapselleni?

E2: Koettakaa nyt rauhoittua. Äiti voisi mennä Viljan luokse ja olla hänen kanssaan.

Viljan luona oleva ensihoitaja tutkii lasta.

E1: (Ri) Katson ja kosken sinua tästä. Sattuuko? Rintalasta on stabiili.

P: Ni får inte berätta för mamma. Hon är arg för att jag kom hit.

F1: Vi behöver mera hjälp. Ber du?

F2: Jag har bett om mera hjälp.

F1: Vilja, hör du mig? Jag måste öppna dina kläder lite. Visar du var det gör mest ont? Jag måste se på din fot och din hand. Säg till om det gör ont.

P: Det gör ont i foten.

F2: Gör det ont nu när jag inte rör den?

P: Det gör ont. Var är min pappa?

Mera hjälp kommer snabbt. F2 för bilchauffören till sidan.

Chauffören: Jag kolliderade med henne. Jag tittade på telefonen och märkte ingenting förrän det dunsade till. Allt är mitt fel.

F2: Vi går till sidan. Man tar hand om barnet. Nu är det ingen panik längre. Vart var ni på väg?

Chauffören: Jag kommer inte ihåg, kanske hem? Jag vill bort härifrån.

A: Vilja vad har du gjort? Har jag inte sagt att hit får man inte komma! Och titta på din nya cykel. Den har gått helt sönder och du får ingen ny. Var det den där kvinnan som stötte till dig? Vad har du gjort åt mitt barn?

F2: Försök nu lugna ner er. Mamman kan nu gå till Vilja och vara med henne.

Förstavårdaren är nu hos Vilja och undersöker henne.

F1: (Br) Jag tittar och känner på dig här. Gör det ont? Bröstbenet är stabilt.

E1: (Va) Painan vähän tästä vatsasta. Sattuuko? Vatsa on pehmeä, ei arista, vatsan iholla on pari vanhannäköistä mustelmaa.

E1: (L) Sitten kokeilen sinun kylkiäsi. Sattuuko? Sattuu. Kipua oikealla.

E1: (Ai) Pää. Sattuuko tänne? Sattuu. Pää kipeä, kypärä haljennut.

E1: (Se) Sattuuko sinun selkääsi? Ei.

E1: (R): Raajat. Sattuuko, kun kosken käsiäsi ja jalkojasi? Käteen sattuu. Oikeassa reidessä on turvotusta, ei virheasentoa. Ensihoitaja kysyy toiselta ensihoitajalta: Saitko kirjatua?

E1: Laitan sinulle sormeen tällaisen pienen laitteen. Annatko sen olla siinä paikallaan. Se ei satu. Saturatio on 95. Sitten laitan sinulle tällaiset pienet tarrat tuohon rintaan. Sekään ei satu. Näytän sinulle sitten, kun ne ovat paikallaan, mitä tuosta pienestä telkkarista näkyy. Sinusrytmi, pulssi on 145.

Ja sitten laitetaan sinulle käteen tällainen tarra. Se hiukan puristaa, voit kertoa, miltä sinusta tuntuu, kun kuulet pienen surinan.

E1: Laitetaan se siihen käteen, johon ei satu. Verenpaine on 100/60. Siirrämme sinut tuollaiselle hienolle patjalle, mutta ennen sitä laitetaan sinulle kaulaan tällainen kaulus. Sinulla ei varmasti ole ollut tällaista aiemmin.

E2: Älä säikähdä, minä otan sinua tästä kiinni, että saadaan sinulle tuo hieno kaulus kaulaan. Se voi tuntua vähän epämuksulta.

E1: Siirretään sinut nyt tuon patjan päälle. Sanohan, jos sattuu.

F1: (M) Jag trycker lite på magen. Gör det ont? Magen är mjuk, den ömmar inte, några gamla blåmärken på magens hud.

F1: (Hö) Sedan skall jag känna på din sida. Gör det ont? Ja. Smärta till höger.

F1: (Hj) Huvud. Gör det ont här. Ja. Huvudet är sjukt, hjälmen har spruckit.

F1: (R) Gör det ont i ryggen? Nej.

F1: (E) Extremiteterna. Gör det ont när jag rör dina händer och ben? Det hör ont i handen. Högra låret är svullet, ingen felställning. Förstavårdaren frågar den andra förstavårdaren: Fick du dokumenterat det?

F1: Jag sätter på fingret en sådan här liten apparat. Du låter väl den vara där. Det gör inte ont. Saturation är 95. Sedan sätter jag sådana små klisterlappar på bröstet. Det gör inte heller ont. Jag visar dig sedan när de är på plats vad man ser från den där lilla televisionen. Sinusrytmen, pulsen är 145.

Vet du sedan sätter jag på din hand ett sådant här klistermärke. Den trycker lite, du kan säga hur det känns när du hör lite surr.

F1: Jag sätter det på den handen som inte är sjuk. Blodtrycket är 100/60. Vi flyttar dig på en sådan där fin madrass, men innan det sätter jag en sådan här krage runt din nacke. Du har säkert inte haft en sådan tidigare.

F2: Bli inte rädd, jag tar i dig här så att vi får den där fina kragen på dig. Det kan kännas lite obekvämt.

F1: Nu flyttar vi dig på den där madrassen. Du säger väl till om det gör ont.

Potilaan rauhoittaminen

- Ota rauhallisesti!
- Ei hätää!
- Älä ole huolissasi!
- Selviät tästä kyllä!

Att lugna patienten

- Ta det lugnt!
- Ingen panik!
- Var inte orolig!
- Det här klarar du nog!

Harjoituksia

Mieti, miten selvität tiedot potilaan taustasta ja tilanteesta. Luo parin kanssa dialogi seuraavista esimerkeistä.

3. Potilas saapuu päivystyspoliklinikalle kovien selkäkipujen seurauksena.
4. Ensihoito saapuu kohteeseen, jossa kaatunut vanhus valittaa lonkkakipua. Keskustelu vanhuksen kanssa ei onnistu, mutta apua hälyttänyt omainen on paikalla.

Övningar

Fundera på hur du tar reda på patientens bakgrund och situation. Skapa en dialog med ditt par om följande exempel.

5. Patienten kommer till jourpolikliniken på grund av svåra ryggsmärtor.
6. Förstavården anländer till platsen där en åldring som fallit klagar på höftsmärtor. Diskussionen med åldringen lyckas inte men den anhörig som har larmat hjälp är på platsen.

4.11 Kouristukset

Lapsen kuumeouristus

Potilaana on 1-vuotias Elisa, joka on kouristanut ennen ambulanssin saapumista paikalle.

E: Ambulanssista päivää. Missä potilas on?

O1: Päivää. Elisa on olohuoneessa yhdessä isänsä kanssa.

E: Kauanko Elisa on kouristanut? Onko hänellä ennen ollut kouristuksia?

O2: Kouristelua ei ole ollut aiemmin. Hetki sitten hän kouristi kaksi minuuttia.

E: Oletteko mitanneet kuumetta?

O2: Kuumeilu alkoi eilen. Puoli tuntia sitten kuumetta oli 38,5 astetta.

E: Hengittikö Elisa normaalisti kouristuksen aikana?

O2: Kyllä, mutta hänen kätensä ja jalkansa nykivät.

E: Oliko nykiminen symmetristä?

O2: Kyllä oli.

E: Miltä Elisan silmät näyttivät?

O2: Silmät harhailivat ja se näytti pelottavalta.

E: Selvä. Oletteko antaneet hänelle jotain lääkettä ja jos olette, niin mitä ja mihin aikaan?

O2: Annoimme hänelle eilen parasetamolia kello 18.

E: Onko Elisa oksentanut kouristuksen jälkeen?

O2: Ei ole, mutta hän on todella väsynyt.

Krampanfall

Feberkramp hos barn

Patienten är en 1-årig Elisa som har krampat före ambulansen anländer till platsen.

F: Från ambulansen god dag. Var är patienten?

A1: God dag. Elisa är i vardagsrummet tillsammans med sin pappa.

F: Hur länge har Elisa krampat? Har hon tidigare haft kramper?

A2: Hon har inte krampat tidigare. För en stund sedan krampade hon i två minuter.

F: Har ni mätt febern?

A2: Hon fick feber i går. För en halv timme sedan hade hon 38,5 grader.

F: Andades Elisa normalt under krampen?

A2: Ja, men det ryckte i hennes händer och fötter.

F: Var ryckningarna symmetriska?

A2: Ja.

F: Hur såg Elisas ögon ut?

A2: Ögonen irrade och det såg skrämmande ut.

F: Ok. Har ni gett henne någon medicin eller om ni har gjort det, så vad och vilken tid?

A2: Klockan 18 i går gav vi henne parasetamol.

F: Har Elisa kastat upp efter krampen?

A2: Nej, men hon är verkligen trött.

E: Näyttää siltä, että Elisalla on ollut kuume-kouristus. Annamme hänelle kuumetta alentavaa lääkettä.

O2: Onko kuume-kouristus vaarallinen?

E: Ei ole, se on yleistä alle kouluikäisillä lapsilla, joilla on korkea kuume.

O2: Voiko kouristus uusiutua?

E: Voi, kouristuksen aikana on tärkeää huolehtia, ettei lapsi satuta itseään ja pystyy hengittämään esteettömästi.

O2: Voimmeko tehdä jotain estääksemme uuden kouristuksen?

E: Tärkeintä on pyrkiä estämään kuumeen liiallinen nousu. Ulkoista viilentämistä ei kuitenkaan saa käyttää kuumeen alentamiseen.

O2: Tarvitseeko jatkossa soittaa ambulanssia?

E: Ei välttämättä, mutta jos kouristus kestää yli 15 minuuttia tai lapsi on kohtauksen jälkeen sekava, kivulias tai oksenteleva, on otettava yhteys päivystykseen. Myös ensimmäinen kouristus on syy viedä lapsi päivystykseen.

O2: Selvä ymmärrän. Lähdemmekö nyt käymään päivystyksessä?

E: Kyllä. On hyvä, että päivystävä lääkäri tutkii hänet.

F: Det ser ut som om Elisa har haft feberkramp. Vi ger henne febernedsättande medicin.

A2: Är feberkramp farlig?

F: Nej, det är vanligt hos barn under skolåldern som har hög feber.

A2: Kan kramperna komma på nytt?

F: Det kan de. Under krampen är det är viktigt att se till att barnet inte skadar sig och kan andas obehindrat.

A2: Kan vi göra något för att förhindra nya kramper?

F: Det viktigaste skulle vara att förhindra att febern stiger för högt. Man får inte använda yttre nedkylning för att sänka febern.

A2: Måste man i fortsättningen ringa efter ambulans?

F: Inte nödvändigtvis, men om kramperna tar över 15 minuter eller om barnet är förvirrat, har smärtor eller kastar upp efter anfallet bör man ta kontakt med jouren. Efter första krampen är det på sin plats att föra barnet till jouren.

A2: Ok, jag förstår. Ska vi uppsöka jouren?

F: Ja. Det är bra att den jourhavande läkaren kontrollerar henne.

Kouristuskohtaus

Ensihoito on hälytetty perusterveen 75-vuotiaan miehen kotiin. Mies on alkanut yhtäkkiä kouristelemaan ja menettänyt tajuntansa. Vaimo selittää tilanteen ensihoitajille.

O: Olimme juuri tulleet kotiin kävelyttämme, kun mieheni alkoi yllättäen kouristelemaan.

E: Kuinka kauan kouristukset jatkuivat?

O: En tiedä tarkkaa aikaa, mutta se tuntui pitkältä.

E: Miltä kouristukset näyttivät?

O: Kauhealta. Hänen koko vartalonsa kouristeli, enkä saanut mitään yhteyttä häneen. Yritin vain suojata hänen päätänsä, jotta hän ei iskisi sitä oveen. Sitten hän alkoi kouristelemaan uudestaan vain muutaman minuutin kuluttua. Kouristusten loputtua laitoin hänet kylkiasentoon.

E: Hyvin tehty, olette toiminut juuri niin kuin pitääkin. Onko hän kouristellut aikaisemmin?

O: Ei, tämä on ensimmäinen kerta.

E: Onko miehenne ollut muuten terve?

O: Hänellä on korkea verenpaine.

E: Käyttääkö miehenne jotakin lääkitystä?

O: Ei käytä.

E: Käyttääkö miehenne alkoholia?

O: Hän alkoi juoda enemmän eläkkeelle jäätyään. Nykyään hän juo useita kertoja viikossa.

E: Koska miehellenne ei ole epilepsiahistoriaa, viemme hänet sairaalaan.

Krampanfall

En ambulans har alarmerats hem till en grundfrisk 75-årig man. Mannen har plötsligt börjat krampa och blivit medvetslös. Frun berättar om situationen för förstavårdaren.

A: Vi hade just kommit hem från vår promenad då min man plötsligt började krampa.

F: Hur länge höll kramperna på?

A: Jag vet inte tiden, men det kändes som en lång tid.

F: Hur såg kramperna ut?

A: Oj, det var så hemskt. Det ryckte i hela kroppen och jag fick ingen kontakt med honom. Jag försökte bara skydda hans huvud så han inte slog det i dörren. Sedan började han krampa igen efter bara några minuter. När han slutade krampa lade jag honom på sidan.

F: Det var bra gjort, ni har gjort precis som man ska. Har han krampat tidigare?

A: Nej, det är första gången.

F: Är er man för övrigt frisk?

A: Han har högt blodtryck.

F: Använder er man några mediciner?

A: Nej, det gör han inte.

F: Använder er man alkohol?

A: Han började dricka mera sen han gick i pension. Nu dricker han flera gånger i veckan.

F: Eftersom er man inte har epilepsi från tidigare för vi er man till sjukhuset.

4.12 Tutkimuksia

Natiivithorax-kuvaus

80-vuotias mies on tuotu sairaalaan yleisti-lan laskun ja rasituksessa tuntuvan rintaki-vun vuoksi. Potilas tuodaan päivystysos-asolta röntgeniin sairaalasängyllä. Potilaasta on pyydetty natiivithorax-kuva. Röntgen-hoitaja on selvittänyt jo perustiedot.

R: Ja keuhkokuvathan teistä piti ottaa, eikö niin?

P: Kyllä.

R: Minkälainen vointinne on? Pystytkö seisomaan tutkimuksen ajan?

P: Joo, kyllä pystyn.

R: Nouskaa seisomaan rintakehä tätä telinettä vasten ja pitäkää käsillä kiinni telineen takana olevista kahvoista. Pitäkää hartiat rentoina.

P: Pitäisikö kello ottaa kädestä pois?

R: Ei tarvitse, se ei tule kuvausalueelle.

R: Nyt annan teille hengitysohjeet. Vetäkää keuhkot täyteen ilmaa! Hengittämättä! Saa hengittää.

R: Nyt kääntykää niin, että vasen kylki on kiinni telineessä. Voitte pitää kiinni tästä tippatelineestä. Astukaa pieni askel taakse-päin ja ottakaa hieman etukumara asento. Nostakaa leuka ylös.

R: Vetäkää keuhkot täyteen ilmaa! Hengittä-mättä! Saa hengittää.

R: Hyvä, kuvaus on nyt valmis ja kuvat me-nevät suoraan lääkärille.

P: Mitä siellä kuvissa nyt näkyi?

Undersökningar

Nativthorax-undersökning

En 80-årig man har förts till sjukhuset eftersom det allmänna tillståndet gått ner och han har bröstsmärtor vid ansträngning. Patienten tas på en sjukhussäng från jouren till röntgen. Man har begärt nativthorax-röntgen av patienten. Röntgenskötaren har redan tagit reda på grunduppgifterna.

R: Vi skall väl ta lungröntgen av er, eller hur?

P: Ja.

R: Hur mår ni? Kan ni stå under undersökningstiden?

P: Ja, det kan jag.

R: Ställ er med bröstkorgen mot den här ställningen och ta i handtagen bakom ställningen. Håll skuldrorna avslappnade.

P: Borde jag ta av mig klockan?

R: Nej det behöver ni inte. Den kommer inte på bildområdet.

R: Nu ger jag er andningsinstruktioner. Dra in luft i lungorna! Håll andan! Får andas.

R: Nu svänger ni så att vänstra sidan är fast i ställningen. Ni kan hålla i den här droppställningen. Ta ett litet steg bakåt och luta er framåt en aning. Lyft upp hakan.

R: Andas in djupt! Håll andan! Får andas!

R: Bra, röntgenundersökningen är nu klar och bilderna går direkt till läkaren.

P: Vad syntes nu på bilderna?

R: Me täällä otamme vain nämä kuvat. Lääkäri osaa sitten kertoa niistä tarkemmin.

R: Tutkimus on nyt meidän puolestamme valmis. Joku vie teidät kohta takaisin päivystykseen.

CT-kuvaus

Ensihoitaja tuo AVH-potilaan paikalle, jotta potilaalta voidaan kuvata natiivi pään CT. Potilas ei pysty itse kommunikoimaan.

R: Kerrotteko potilaan nimen ja henkilötunnuksen?

E: Matti Meikäläinen, 010243-5678 .

R: Kiitos. Siirretään potilassänky tutkimuspöydän viereen sopivalle korkeudelle.

E: Selvä. Mistä löytyy seinähappi? Potilaalla kulkee lisähappi 3 l.

R: Se löytyy täältä seinästä vasemmalta. Asetetaan seuraavaksi siirtolevy potilaan selän alle.

E (potilaalle): Olette nyt röntgenissä ja teidän päänne kuvataan. Käännän teitä itseeni päin ja asettelemme siirtolevyn selkänne alle, jotta voimme siirtää teidät tutkimuspöydälle. Ei hätää, pysykää vain paikallanne.

R: Lasketaan kolmeen ja siirretään, 1... 2... 3... Nostetaan vielä potilasta ylöspäin tutkimuspöydällä, jotta saamme aseteltua pään kuvausasetoon.

E: Onko tässä hyvä kohta?

R: Kyllä on!

R (potilaalle): Olkaa vain rauhassa paikallanne, tärkeintä on pysyä liikkumatta. Tutkimus ei kestä kauan. Aloitetaan kuvaus.

R: Vi tar bara bilderna här. Läkaren kan sedan berätta noggrannare om dem.

R: Vi är klara med undersökningen nu. Någon tar er tillbaka till jouren.

CT-undersökning

Förstavårdaren tar en patient med hjärncirkulationsstörning till platsen så att man kan ta nativ CT-röntgen av huvudet. Patienten kan inte kommunicera själv.

R: Kan ni säga patientens namn och personbeteckning?

F: Matti Meikäläinen, 010243-5678.

R: Tack. Vi flyttar patientsängen på passlig höjd bredvid undersökningsbordet.

F: Ok. Var finns uttaget för syre? Patienten får 3 l syre.

R: Den finns här på väggen till vänster. Vi placerar som nästa förflyttningsbrädan under patientens rygg.

F (till patienten): Ni är nu i röntgen och vi röntgar ert huvud. Jag vänder er mot mig och sätter förflyttningsbrädan bakom ryggen, så att vi kan flytta er till undersökningsbordet. Ingen fara, ligg bara stilla.

R: Vi räknar till tre och flyttar, 1...2...3... Vi lyfter ännu patienten uppåt på undersökningsbordet, så att vi kan sätta huvudet i rätt ställning.

F: Är det här bra?

R: Ja, det är det!

R (till patienten): Ligg bara stilla. Det viktigaste är att inte röra på sig. Undersökningen tar inte länge. Vi börjar röntga.

Kuvauksen jälkeen.

R (potilaalle): Kuvaus on valmis. Tästä teidät siirretään jatkohoitoon. Siirrämme teidät nyt tutkimuspöydältä omalle sängylle.

E (potilaalle): Taas kallistetaan ja asetetaan siirtolevyt selän alle. Siirretään 1...2...3...

R: Kiitos teille. Potilas menee tästä suoraan liuotushoitoon.

E (potilaalle): Kiitos, sairaanhoitaja ja lääkärit jatkavat tästä. Hyvää päivän jatkoa!

Efter röntgenundersökningen.

R (till patienten): Röntgen är klar. Vi flyttar er till fortsatt vård. Vi flyttar er nu från undersökningsbordet till er egen säng.

F (till patienten): Igen lägger vi er på sidan och sätter förflyttningsbrädan under ryggen. Vi flyttar 1.. 2... 3...

R: Tack skall ni ha. Patienten ska direkt till trombolysbehandlingen.

F: Tack, sjukskötaren och läkaren fortsätter härifrån. God fortsättning på dagen!

Kehkoemboliaepäily

Kuvaukseen saapuu 45-vuotias nainen, jolla on yskää ja hengenahdistusta ja jonka yleis-tila on laskenut. Hänet tuodaan CT-huoneeseen päivystysosastolta. Röntgenhoitaja on selvittänyt jo taustatiedot.

R: Teille tehdään nyt keuhkojen tietokone-tomografiatutkimus, jossa selvitetään, onko teillä keuhkoveritulppa. Siirrämme teidät nyt kuvauspöydälle ja laitamme siirron ajaksi kovan siirtolevyn selkänne alle.

R: Kuvauksen aikana annamme teille varjoainetta, oletteko ennen saanut sellaista?

P: En ole, juonko minä sen?

R: Sitä ei juoda, vaan se laitetaan laskimon kautta verenkiertoon. Onko teille jo laitettu kanyylia?

P: Minulle laitettiin kyynärtaipeeseen tällainen kanyyli...

Misstanke om lungemboli

En 45-årig kvinna som har hosta, andnöd och allmäntillståndet har gått ner kommer till röntgen. Hon tas till CT-rummet från jouravdelningen. Röntgenskötaren har redan rätt ut bakgrundsfakta.

R: Vi gör nu en datortomografiundersökning av lungorna. Vi undersöker om ni har blodpropp i lungorna. Vi flyttar er nu på undersökningsbordet och vi sätter en hård flyttningsbräda bakom er rygg.

R: Vi ger er kontrastmedel under undersökningen. Har ni tidigare fått sådant?

P: Nej, ska jag dricka det?

R: Nej, man dricker det inte utan det sätts via venen i blodomloppet. Har man redan satt kanyl åt er?

P: Man satte en sådan här kanyl i armvecket...

R: Se käy hyvin, testaamme nyt keittosuolalla, että kanyyli toimii. ... Tuntuuko kipua tai kirvelyä?

P: Ei tunnu.

R: Hyvä, laitamme varjoaineen tähän kanyyliin. Varjoaineesta voi tulla lämmittävä tunne koko keholle, metallinmakua suuhun ja voi myös tulla tunne, että pissa tulee housuun. Nämä kaikki ovat normaaleja tunteuksia, niitä ei tarvitse pelästyä. Saatteko nostettua kädet pään yläpuolelle?

P: Saan, mutta sattuu. Pitääkö tässä asennossa olla kauan?

R: Kuvaus kestää muutamia minuutteja. Meillä on näkö- ja kuuloyhteys teihin koko ajan. Jos tulee ongelmia, niin sanokaa heti.

P: Selvä, ehkä jaksan sen aikaa.

R: Kuvauksen aikana teille annetaan ohjeita. Kun teitä pyydetään vetämään keuhkoihin ilmaa, on tärkeää, että hengitätte vain kevyesti sisään ja pidätätte sen jälkeen hengitystä. Älkää vetäkö keuhkoja täyteen ilmaa. Jos ei ole kysyttävää, niin aloitetaan nyt kuvaus.

Kuvauksen jälkeen.

R: Kuvaus on nyt ohi. Tuliko varjoaineesta tunteuksia?

P: Kyllä lämmin olo tuli.

R: Se on normaalia. Onko teillä muuten normaali olo tällä hetkellä?

P: Kyllä. Näkyikö kuvissa mitään?

R: Lääkäri katsoo ja lausuu kuvat tämän päivän aikana. Vastaukset tulevat osastolle. Siirrämme nyt teidät takaisin omalle sängylle samalla tavalla kuin aiemmin.

R: Det går bra. Vi testar nu med koksalt så att kanylen fungerar. ... Gör det ont eller svider det?

P: Nej.

R: Bra, vi injicerar kontrastmedel i den här kanylen. Kontrastmedlet kan göra att det känns varmt i hela kroppen, en metallsmak i munnen och man kan också få en känsla av att man kissar ner sig. Alla de här är normala känningar. Man behöver inte bli rädd. Kan ni lyfta händerna över huvudet?

P: Det kan jag men det gör ont. Måste jag vara länge i den här ställningen?

R: Röntgen tar några minuter. Vi har syn- och hörförbindelse med er hela tiden. Om det uppstår problem säg genast till.

P: Ok, kanske orkar jag så länge.

R: Under röntgen ger vi instruktioner. När vi ber er andas in är det viktigt att andas in lätt och hålla andan efter det. Dra inte in fullt med luft i lungorna. Om ni inte har några frågor, börjar vi nu röntga.

Efter röntgen.

R: Röntgen är över nu. Fick ni känningar av kontrastmedlet?

P: Jo, jag fick en varm känsla.

R: Det är normalt. Känns det för övrigt normalt nu?

P: Ja. Syns det någonting på bilderna?

R: Läkaren tittar och ger utlåtande under dagens lopp. Svaren kommer till avdelningen. Vi flyttar er nu tillbaka i er säng på samma sätt som tidigare.

Verikaasunäyte kapillaariverestä

Potilas on tullut päivystykseen käsien ja jalkojen puutumisen vuoksi. Potilas hyperventiloi voimakkaasti. Lääkäri on määrännyt hänestä verikokeita, EKG:n sekä kapillaariveren verikaasunäytteen. Ennen verinäytteenottoa bioanalytikko on tarkistanut potilaan henkilötiedot, mikä on ollut hankalaa, koska potilas hyperventiloi voimakkaasti

B: Näyte otetaan sormenpäätä, sen vuoksi joudun lämmittämään sormianne. Tämä kestää noin 5 minuuttia...

B: Nyt sormenpää tuntuu tarpeeksi lämpimältä, puhdistan sen ja sen jälkeen tuntuu pieni pisto.

B: Näyte ei onnistunut, laitan tähän laastarin. Lämmitän sormia vielä hieman ja kokeillaan sitten uudelleen.

B: Kokeillaan uudelleen toisesta sormesta. Puhdistan ihon ja sitten tuntuu pisto.

B: Nyt verta valuu riittävän nopeasti. Meidän on täytettävä kaksi kapillaaria. Joudun hieman kääntelemään kättäsi. Pidä nyt kättä aivan paikallaan. Laitan nyt laastarin pistokohtaan.

B: Kiitos, nyt olen saanut näytteet. Nämä menevät suoraan tutkittaviksi ja tulokset menevät lääkärille.

Blodgasprov från kapillärt blod

En patient har kommit till dejouren på grund av domningar i händer och fötter. Patienten hyperventilerar kraftigt. Läkaren har ordinerat blodprov, EKG samt kapillärt blod-gas. Före blodprovet har bioanalytikern kontrollerat patientens bakgrundsuppgifter, vilket har varit besvärligt eftersom patienten har hyperventilerat så kraftigt.

B. Provet tas från fingertoppen, därför måste jag värma era fingrar. Det här tar cirka 5 minuter...

B: Nu känns fingertoppen tillräckligt varm, jag rengör den och efter det känns ett litet stick.

B: Provtagningen lyckades inte, jag sätter ett plåster här. Jag värmer fingrarna lite och sedan försöker vi på nytt.

B: Vi försöker på nytt från ett annat finger. Jag putsar huden och sedan känns sticket.

B: Nu rinner blodet tillräckligt snabbt. Vi måste fylla två kapillär. Jag måste lite vända på din hand. Håll nu handen riktigt stilla. Jag sätter nu ett plåster på stickstället.

B: Tack, nu har jag fått proven. De här analyseras genast och resultaten går till läkaren.

Ranteen röntgenkuvaus

15-vuotias tyttö on kaatunut koulussa liikuntatunnilla ja loukannut oikean ranteensa. Hänet on lähetetty päivystyksestä röntgenkuvaukseen.

R: Sanotko vielä henkilötunnuksesi? Ja onko mahdollista, että olisit raskaana?

P: 121203A4321 ja ei ole.

R: Hyvä, sitten voitkin käydä tuohon pöydän viereen tuolille istumaan kasvot ja jalat samansuuntaisesti. Jalat eivät saa olla pöydän alla.

R: Laitetaan sinulle ensin sädesuoja syliin. Sitten saisit nostaa kipeän käden tähän levyn päälle niin, että kämmen on levyä vasten.

P: Ai näinkö?

R: Juuri noin. Mistä kohtaa ranne on kaikista kipein?

P: Tähän sattuu.

R: Selvä, asetan käden oikeaan asentoon. Sano, jos tekee kipeää.

R: Nostan nyt pöytää ylöspäin. Pysy paikoillasi ja käännä katse pois päin ranteesta. Käyn ottamassa tästä kuvan.

Röntgenhoitaja poistuu kuvaushuoneesta, ottaa kuvan ja tarkistaa, että kuva on laadukas. Tämän jälkeen röntgenhoitaja palaa kuvaushuoneeseen.

R: Käännä käsi niin, että kämmen osoittaa sivulle. Lasken pöytää nyt alas.

P: Kestääkö tämä vielä kauan?

R: Vielä yksi kuva, ei mene kauaa. Käännä katse pois päin ranteesta. Käyn ottamassa tästä kuvan.

Röntgenundersökning av handleden

En 15-årig flicka har fallit i skolan på gymnastiklektionen och skadat högra handleden. Hon har kommit via juren till röntgenundersökningen.

R: Kan jag ännu få din personbeteckning? Och är det möjligt att du kan vara gravid?

P: 121203A4321 och det är jag inte.

R: Bra då kan du sätta dig där på stolen vid bordet med ansiktet och fötterna åt samma håll. Fötterna får inte vara under bordet.

R: Jag sätter först ett strålskydd åt dig i famnen. Sedan får du lyfta din sjuka hand på den här skivan så att handflatan är mot plattan.

P: Alltså så här?

R: Just så. Var är handleden allra sjukast?

P: Här gör det ont.

R: Ok jag sätter handen i rätt läge. Säg om det gör ont.

R: Jag lyfter nu bordet uppåt. Var nu stilla och vänd blicken bort från handleden. Jag går och tar en bild av det här.

Röntgenskötaren går ut från röntgenrummet och tar en bild och kontrollerar att bilden är av bra kvalitet. Efter det återvänder röntgenskötaren till röntgenrummet.

R: Sväng handen så att handflatan pekar mot sidan. Jag sänker nu ner bordet.

P: Tar det här länge ännu?

R: En bild till, det tar inte länge. Vänd bort blicken från handleden. Jag går och tar en bild av det här.

Röntgenhoitaja ottaa kuvan.

R: No niin, valmista tuli! Kuvat onnistuivat ja ne lähtevät tästä sähköisesti suoraan lääkärille.

P: Menenkö takaisin päivystykseen?

R: Kyllä, lääkäri katsoo kuvat ja kertoo tilanteen.

Vatsan CT-tutkimus

Potilas saapuu vatsan alueen CT-tutkimukseen. Röntgenhoitaja on jo tarkistanut potilaan henkilötiedot.

R: Te olette tulossa vatsan tietokonetomografiatutkimukseen. Oletteko ollut aikaisemmin kuvauksessa, jossa teille on annettu jodipitoista varjoainetta?

P: Kyllä olen tulossa tutkimukseen, mutta en ole ollut aiemmin kuvauksessa.

R: Onko teille allergioita?

P: Minulla on siitepölyallergia

R: Se ei haittaa, jos teillä ei ole muita allergioita. Onko teillä diabeteslääkitystä?

P: Kyllä on, mutta en ole ottanut niitä kahdeksan päivään, kuten ohjeistettiin.

R: Hyvä! Sanotteko vielä teidän painonne?

P: 86 kg

R: Ottakaa ylävartalo paljaaksi ja kaulakoru pois. Kuvaushuoneessa lasketaan päällimmäiset housut reisien puoleenväliin.

R: Kuvauksen aikana annetaan hengitysohjeita, joita teidän tulisi noudattaa. Tarkoitus on vetää keuhkot täyteen ilmaa ja pidättää hengitystä muutaman sekunnin ajan, kunnes laite antaa luvan hengittää normaalisti. Ennen varjoaineruiskutuksen alkua tarkistamme, että kaikki toimii.

Röntgenskötären tar en bild.

R: Så där, det är färdigt! Bilderna lyckades och de går elektroniskt direkt till läkaren.

P: Ska jag gå tillbaka till jouren?

R: Ja, läkaren tittar på bilderna och berättar om situationen.

CT-undersökning av magen

Patienten kommer till CT-undersökning av magen. Röntgenskötären har redan kontrollerat patientens personuppgifter.

R: Ni kommer till datortomografiundersökning av magen. Har ni tidigare varit i en motsvarande undersökning där ni har fått jodhaltigt kontrastmedel?

P: Jo jag har kommit till undersökningen men jag har inte tidigare röntgats.

R: Har ni allergier?

P: Jag är allergisk mot pollen.

R: Det gör inget om ni inte har andra allergier. Har ni diabetesmedicinering?

P: Jo det har jag, men jag har inte tagit dem på två dagar som ni informerade mig om.

R: Bra! Kan ni ännu säga hur mycket ni väger?

P: 86 kg.

R: Ta överkroppen bar och ta bort halssmycket. I röntgenrummet drar man ner de översta byxorna till halva låren.

R: Under röntgenundersökningen ges andningsinstruktioner som man borde följa. Meningen är att andas djupt in och hålla andan några sekunder tills apparaten ger lov att andas normalt. Före kontrastinjiceringen börjar kontrollerar vi att allt fungerar.

5 POTILAAN SIIRTO

5.1 Potilaan siirto toiseen yksikköön

ISBAR

Ensihoito tuo potilaan osastolle ja antaa raportin ISBAR:n mukaisesti.

E1= Hei, tuomme teille potilaan. Hänen nimensä on Frida Mattson.

H= Hei, tervetuloa. Hän menee huoneeseen 10, paikalle 3.

E2= Selvä, vien rouvan sinne.

E1= Annanko sinulle raportin potilaasta?

H= Kyllä.

FÖRFLYTTNING AV PATIENTEN

Förflyttning av patienten till en annan enhet

Förstavården för patienten till avdelningen och ger en rapport enligt ISBAR.

F1= Hej, vi har här en patient. Hon heter Frida Mattson.

V= Hej, välkommen. Hon får gå till rum 10 plats 3.

F2= Okej, jag tar frun dit.

F1= Ska jag ge dig en rapport om patienten?

V= Ja

E1= Eli kyseessä on ...

I	Frida Mattson 78-vuotias nainen, I20342-I78E.
S	Hän on viikko sitten käynyt päivystyksessä hengitysvaikeuden ja yleistilan laskun vuoksi. Päivystyksessä hänellä todettiin keuhkokuume. Sen vuoksi hänet siirrettiin keskussairaalaan.
B	Sairauksina hänellä on sydämen vajaatoiminta, astma ja 2. tyypin diabetes. Riskitietoina potilaalla on elvytyskielto.
A	Potilaan vointi on hyvä. Vitaalit vakaat, mutta on lisähapen tarve. Lisähappi menee 1L/min. Se ollut koko kuljetuksen ajan tänne. Ei kuumetta. Tajunnan taso on normaali. Liikkuu omatoimisesti.
R	Siirtyy jatkohoitoon osastolle 5. Täällä tarkoituksena vieroittaa rouva lisähapesta ja kuntouttaa kotikuntoiseksi. Antibioottihoito jatkuu tablettimuodossa.

E1: Onko kysyttävää?

H= Ei ole, kiitos paljon.

H= Mukavaa päivän jatkoa teille.

E1= Kiitos samoin.

F1= Alltså det fråga om...

I	Frida Mattson 78-årig kvinna, I20342-I78E.
S	Hon har varit på dejouren för en vecka sedan på grund av andningssvårigheter och nedsatt allmäntillstånd. På dejouren konstaterade man att hon har lunginflammation. Därför förflyttades hon till centralsjukhuset.
B	Som grundsjukdomar har hon hjärtsvikt, astma och typ 2 diabetes. Som riskinformation har patienten ett beslut om att avstå från återupplivning.
A	Patienten mår bra. Vitalerna är stabila, men är i behov av tilläggssyre. Tilläggssyre går 1L/min. Det har varit under hela transporten hit. Ingen feber. Medvetandegraden är normal. Kan röra sig självständigt.
R	Flyttar för fortsatt vård till avdelning 5. Avsikten är att trappa ner extrasyret och rehabiliteras för hängång. Antibiotikavården fortsätter i tablettform.

F1: Har ni något att fråga?

V= Nej, tack så mycket.

V= God fortsättning på dagen.

F1= Tack detsamma.

5.2 Sairaalsiirto

Leikkauspotilas on siirtymässä kirurgiselta vuodeosastolta jatkohoitoon kotipaikkakunnan sairaalaan. Sairaanhoitaja soittaa potilaan puolisolle siirrosta.

S: Hei. Pyysitte soittamaan miehenne Ville Nyströmin asioista.

O: Hei. Kuinka hän voi nyt?

S: Hän on hyvävointinen. Häntä lähdetään nyt kuljettamaan keskussairaalaan.

O: Kauanko matka kestää?

S: Matka kestää noin 2,5 tuntia.

O: Mille osastolle hän siirtyy ja voinko käydä hänen luonaan?

S: Hän siirtyy osastolle A32. Osastolla voi vierailla.

O: Kiitos tiedosta. Hyvää päivänjatkoa!

Förflyttning mellan sjukhus

En patient som har opererats ska förflyttas från kirurgiska vårdavdelningen till hemortens sjukhus för fortsatt vård. Sjukskötarens ringer till patientens hustru om förflyttningen.

S: Hej! Ni bad att vi ska ringa till er om saker som gäller er man Ville Nyström.

A: Hej. Hur mår han nu?

S: Han mår bra. Han ska nu förflyttas till centralsjukhuset.

A: Hur länge tar resan?

S: Resan tar cirka 2,5 timmar.

A: Till vilken avdelning förflyttas han? Kan jag besöka honom?

S: Han förflyttas till avdelning A32. Man kan besöka vårdavdelningen.

A: Tack för informationen. God fortsättning på dagen!

6 KUOLEMA

6.1 Kuolema kotona

Muistisairas Martti on soittanut hätäkeskukseen, sillä hän ei ole saanut puolisoaan Siviä reagoimaan. Ensihoito saapuu paikalle ja toteaa Sivin menehtyneen jo jonkin aikaa sitten. Elvytystä ei aloiteta. Ensihoitaja kertoo suru-uutisen Martille, joka antaa ensihoitajalle poikansa puhelinnumeron.

O: Haloo.

E: Hyvää iltaa. Onko Matti Lindberg puhelimessa?

O: Kyllä olen. Mitä asia koskee? Mitään en osta.

E: Ensihoitaja Lasse Lahtinen puhelimessa. Isänne Martti Lindberg soitti hälytyskeskukseen, sillä hän ei ollut saanut äitiänne Siviä reagoimaan puhutteluun. Saavuttuamme paikalle totesimme äitinne kuolleen jo jonkin aikaa sitten. Otan osaa.

O: Kiitos. Mitä minun pitäisi nyt tehdä?

E: Me emme voi siirtää vainajaa ambulanssilla, vaan tilaamme ruumisauton, joka kuljettaa vainajan terveyskeskukseen. Voitte soittaa terveyskeskuksen neuvontaan ja kysyä sieltä jatko-ohjeita.

O: Voitteko viedä isäni mukananne terveyskeskukseen? Hän ei pärjää yksin kotona.

E: Emme valitettavasti voi kuljettaa häntä. Olisiko teillä tai jollakin omaisellanne mahdollisuus tulla tänne isänne luokse?

O: Soitan naapuriin, josko sieltä tulisi joku sinne. Voitteko odottaa muutaman minuutin?

E: Kyllä voimme.

DÖD

Dödsfall i hemmet

Minnessjuka Martti har ringt nödcentralen eftersom han inte har fått sin maka Siv att reagera. Förstavården kommer till platsen och konstaterar att Siv redan har avlidit en stund tillbaka. Man påbörjar ingen återupplivning. Förstavårdaren ger sorgebudet åt Martti som ger förstavårdaren sin sons telefonnummer.

A: Hallå.

F: God afton. Är det Matti Lindberg i telefon?

A: Ja, det är jag. Vad gäller saken? Jag köper ingenting.

F: Förstavårdare Lasse Lahtinen i telefonen. Er far Martti Lindberg ringde till nödcentralen, eftersom han inte hade fått er mor Siv att reagera på tilltal. När vi anlände, kunde vi konstatera att er mor har avlidit för en stund sedan. Jag beklagar.

A: Tack. Vad borde jag göra nu?

F: Vi kan inte flytta den avlidna med ambulansen utan vi beställer en likbil som tar den avlidna till hälsocentralen. Ni kan ringa till informationen på hälsocentralen och få mera anvisningar där.

A: Kan ni ta min pappa med er till hälsocentralen? Han klarar sig inte ensam hemma.

F: Tyvärr kan vi inte ta honom med. Har ni eller er någon anhörig möjlighet att komma hit till er far?

A: Jag ringer till grannen om någon skulle komma dit. Kan ni vänta några minuter?

F: Ja, det kan vi.

Kuolemaan liittyviä sanontoja

- Otan osaa.
- Olen pahoillani.
- Kuolema oli nopea / kivuton.

- Kuolema oli rauhallinen.
- Teidän omaisenne on kuollut.
- Valitettavasti kaikesta huolimatta...

Fraser vid dödsfall

- Jag deltar i sorgen.
- Jag är ledsen / Jag beklagar.
- Bortgången / Döden var snabb / smärtfri.
- Det gick lugnt till.
- Er anhörig har gått bort.
- Tyvärr trots alla försök...

6.2 Liikenneonnettomuus

15-vuotias Kiara on joutunut vakavaan kolariin mopollansa. Ensihoito on paikalle saavuttuaan tutkinut hänet ja aloittanut hoidon. Nyt ensihoito odottaa lisäapua paikalle ja samalla soittaa Kiaran vanhemmille.

E: Oliko Kauno Simola puhelimessa?

O: Kyllä olen. Mitä asia koskee?

E: Tässä ensihoitaja Elias Karlsson. Onko Kiara Simola tyttärenne?

O: On. Mitä on tapahtunut?

E: Kiara on ollut vakavassa onnettomuudessa. Kiaran tilanne on tällä hetkellä vakaa, mutta hyvin vakava.

O: Missä olette? Tulemme heti paikalle.

E: Olemme kolme kilometriä pohjoiseen Vaurion huoltoasemasta. Lähdemme kuitenkin siirtämään Kiaraa keskussairaalaan, joten tulkaa suoraan sinne.

O: Miten Kiaran käy? Selviääkö hän?

E: Saatte tarkemmat tiedot sairaalassa lääkäriltä. Tilanne on kuitenkin hyvin vakava.

Ensihoito tuo Kiaran poliklinikalle. Kiara menee poliklinikalle elottomaksi ja elvytyksessä huolimatta menehtyy. Lääkäri kertoo vanhemmille suru-uutisen.

Trafikolycka

15-åriga Kiara har varit i en svår kollision med sin moped. Förstavården är på plats och har undersökt henne och påbörjat vården. Nu väntar förstavården på mera hjälp till platsen och ringer under tiden till Kiaras föräldrar.

F: Är det Kauno Simola i telefon?

A: Ja, det är jag. Vad gäller saken?

F: Det här är förstavårdare Elias Karlsson. Är Kiara Simola er dotter?

A: Ja. Vad har hänt?

F: Kiara har varit i en allvarlig olycka. Kiaras tillstånd är nu stabilt, men mycket allvarligt.

A: Var är ni? Vi kommer genast till platsen.

F: Vi är tre kilometer norr om servicestationen i Vaurio. Vi är nu ändå på väg att flytta Kiara till centralsjukhuset, så kom direkt dit.

A: Hur kommer det att gå för Kiara? Kommer hon att klara sig?

F: Ni får närmare information av läkaren på sjukhuset. Situationen är dock mycket allvarlig.

Förstavården tar Kiara till polikliniken. Kiara blir livlös på polikliniken och trots återupplivning omkommer hon. Läkaren ger sorgebudet åt föräldrarna.

7 AJANILMAUKSIA JA RUUMIINOSIA

7.1 Ajanilmauksia

Ajanmääreitä / Tidsperioder

Aamu / en morgon 2
Aamupäivä /
en förmiddag 2
Iltapäivä /
en eftermiddag 2
Ilta / en kväll 2
Yö / en natt 3
Päivä / en dag 2
Vuorokausi / en dygn 5
Viikko / en vecka 1
Kuukausi / en månad 3
Vuosi / ett år 5

Kuukaudet / Månader

Tammikuu / Januari
Helmikuu / Februari
Maaliskuu / Mars
Huhtikuu / April
Toukokuu / Maj
Kesäkuu / Juni
Heinäkuu / Juli
Elokuu / Augusti
Syyskuu / September
Lokakuu / Oktober
Marraskuu / November
Joulukuu / December

Viikonpäivät / Veckodagar

Maanantai / Måndag
Tiistai / Tisdag
Keskiviikko / Onsdag
Torstai / Torsdag
Perjantai / Fredag
Lauantai / Lördag
Sunnuntai / Söndag

Vuodenajat / Årstider

Talvi / Vinter
Kevät / Vår
Kesä / Sommar
Syksy / Höst

Mennyt aika / Dåtid

eilen / i går
toissapäivänä /
i förrgår
viime tiistaina /
i tisdags
viikko sitten /
för en vecka sedan
viime kesänä / i somras
tammikuussa / i januari
viime vuonna / i fjol
vuosi sitten /
för ett år sedan

Nyky aika ja tulevaisuus / Nutid

tänään / i dag
tänä iltana / i kväll
huomenna / i morgon
ylihuomenna /
i övermorgon
aamulla / på morgonen
illalla / på kvällen
tiistaina / på tisdagen
kesällä / på sommaren
viikon kuluttua /
om en vecka

Toistuva tapahtuma / Återkommande händelser

aamuisin / på morgarna
iltais in / på kvällarna
maanantaisin /
på måndagarna
kesäisin / på somrarna

TIDSUTTRYCK OCH KROPPSDELAR

Tidsuttryck

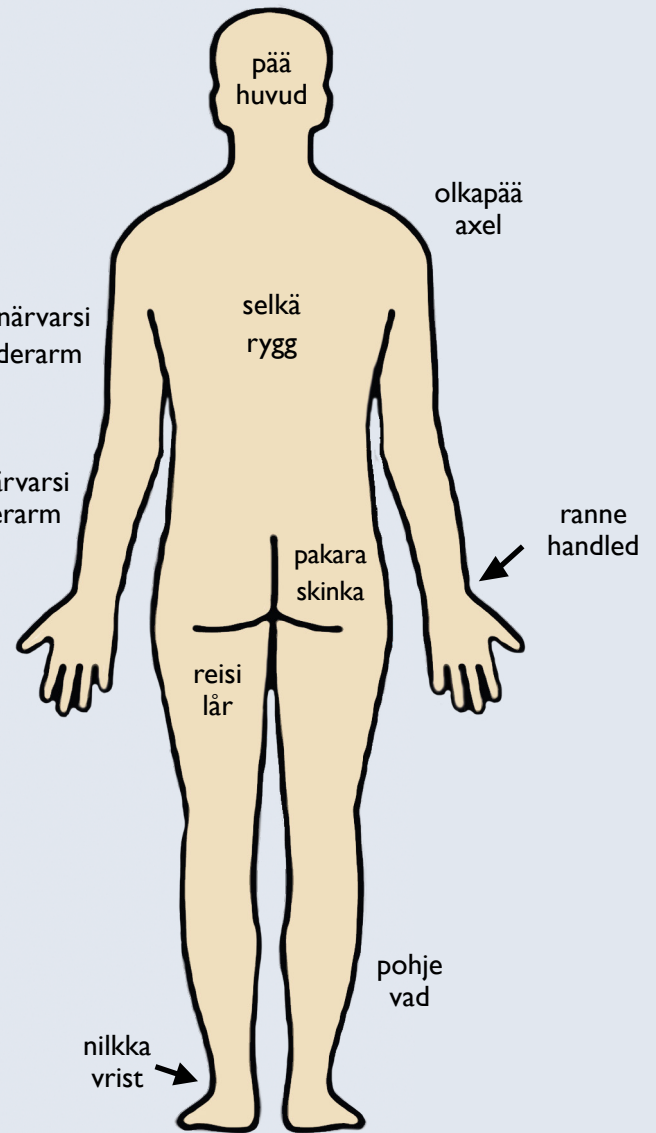
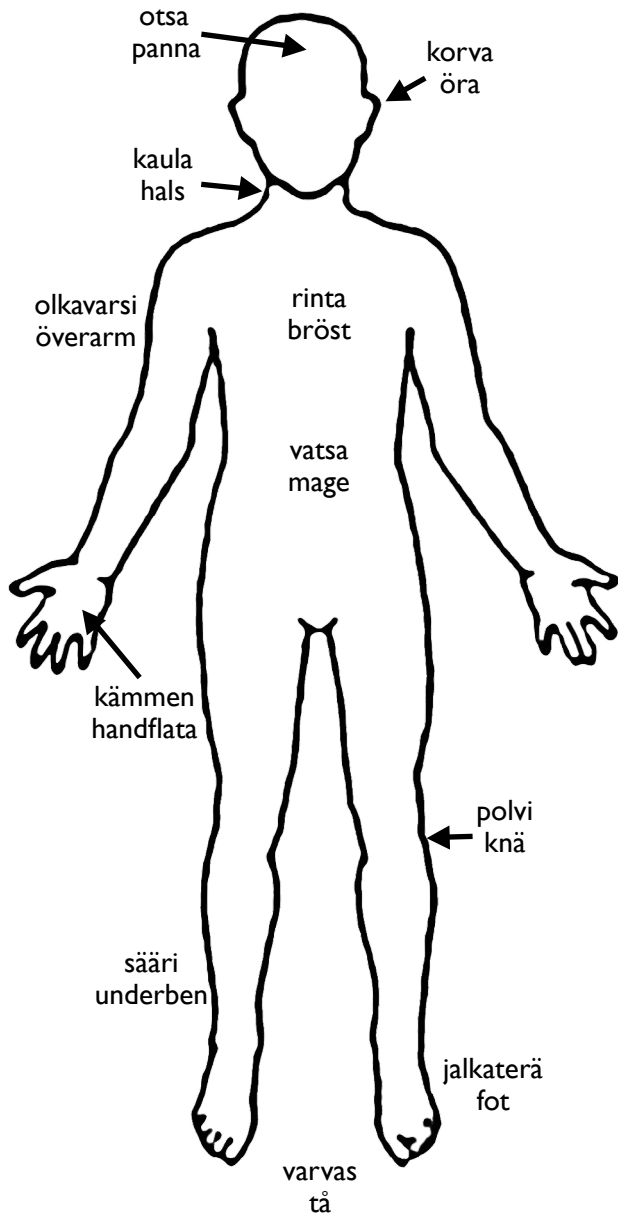
Esimerkkilauseita

- Tutkimus on kello kolmetoista.
- Lääkäri tulee puoli yhdeksältä.
- Te voitte syödä varttia vaille kahdeksan.
- Miehenne tulee kaksikymmentä yli kahdeksan.
- Lääkäriaikani ensi tiistaina klo 15 pitää perua.
- Vierailuaika päättyy puolen tunnin päästä.
- Soittakaa tunnin kuluttua.

Exempelfraser

- Undersökningen är klockan tretton.
- Läkaren kommer halv nio.
- Ni kan äta kvart före åtta.
- Er man kommer tjugo över åtta.
- Vi måste annullera min läkartid nästa tisdag klockan 15.
- Besökstiden tar slut om en halv timme.
- Ring om en timme.

7.2 Ruumiinosia / Kroppsdelar

takaraivo bakhuvud
silmä öga
nenä näsa
suu mun
hammas tand
poski kind

ohimo leuka
hiukset
niska
käsivarsi
solisluu

tinning haka, käke
hår
nacke
arm
nyckelben

rintakehä bröstskog
selkäranka ryggrad
kylkiluu revben
lonkka höft
lantio bäcken
takapuoli bak

Esimerkkilauseita

- Luulen, että sormeni on murtunut.
- Näkö hävisi oikeasta silmästäni.
- Ohimossa on haava, joka vuotaa verta.
- En pysty kääntämään päätäni.
Niskaani sattuu.
- Jalkani on puutunut.

Exempelfraser

- Jag tror att mitt finger är brutet.
- Synen försvann från mitt högra öga.
- I tinningen är ett sår som blöder.
- Jag kan inte vända på huvudet.
Det gör ont i nacken.
- Mitt ben har domnat.

SANASTO

Sanastoon on merkitty substantiivien (1–5) ja verbien (I–IV) taivutusluokat ruotsinkielisissä sanoissa.

A

aaltomainen	vågliknande
aiheuttaa	förorsaka I
aikuinen	vux/en, -na
aivoinfarkti	hjärninfarkt 3; stroke
aivotärhähdys	hjärnskakning 2
aivovaurio	hjärnskada 1
aivoverenkiertohäiriö	cirkulationsstörning i hjärnan
ajaa (karvat) pois	raka I bort
ajomatka	körtid 3
alaikäinen	minderårig, -t, -a
alavatsa	nedre delen av buken
alentaa	sänka I Ib
alentunut	nedsatt, -, -a
alkaa	börja I
allerginen	allergisk, -t, -a
ambulanssi	ambulans 3
analysoida	analysera I
annos	dos 3
annostella	dosera I
annostusohje	doseringsföreskrift 3
antaa happea	syresätta IV
antibioottihoito	antibiotikavård, -en
arka	öm, -t, -ma
arvioida	uppskatta I; värdera I
arviointi	bedömning 2; uppskattning 2
arvo	värde 4
asento	ställning 2
asetella	placera I
asia	sak 3

asteikko
astmakohtaus
astmalääke
asunto
auttaa
auttaa ylös
avain
avata
avata suoniyhteys

B

bioanalyttikko

D

desinfoida
desinfioimisaine
diagnoosi

E

edellytys
edetä
ehdottaa
ehkä
ei koskaan
ei lainkaan
ei...eikä
elektrodi
elintoiminto
eloton
elvytyskielto

ensihoitaja
ensihoito
ensihoitokertomus
ensihoitolääkäri
ensimmäinen
ensin
epäillä

skala 1
astmaanfall 5
astmamedicin 3
lägenhet 3
hjälpa I Ib
hjälpa I Ib upp
nyckel 2
öppna I
sätta IV dropp

bioanalytiker 5

desinficera I
desinfektionsmedel 5
diagnos 3

förutsättning 2
framskrida IV
föreslå IV
kanske
aldrig
inte alls
varken...eller
elektrod 3
vital funktion
livlös, -t, -a
att avstå från
återupplivning
förstavårdare 5
första vården
akutvårdsberättelse 3
läkare inom förstavården
första
först
misstänka I Ib

epäily	misstanke 2
epämiellyttävä	obehaglig, -t, -a
epämukava	obekväm, -t, -a
epänormaali	onormal, -t, -a
erikoinen	speciell, -t, -a
eristää	isolera I
esteettömästi	obehindrat
estolääke	den förebyggande medicinen
estää	förhindra I; hindra I
F	
flunssa	influenta 1
H	
haastatella	intervjua I
haastattelu	intervju 3
haava	sår 5
haista pahalle	lukta I illa
haistaa	lukta I
hajuaiisti	luktsinne 4
hakea	hämta I
haljeta	spricka IV
hankala	besvärlig, -t, -a
hapenpuute	syrebrist 3
happimaski	syremask 3
happipitoisuus	syremättnad, -en
happisaturaatio	syresaturation, -en
harhaila	irra I
harmaa	grå, -tt, -a
haroa	röra IIa
heikko	svag, -t, -a
heikkous	svaghet, -en
hellittää	avta IV
helpottaa	lätta I
hemoglobiini	hemoglobin, -et
hengenahdistus	andnöd, -en

hengittää	andas I
hengitys	andning 2
hengitysohje	andningsföreskrift 3; andningsinstruktion 3
hengitystaajuus	andningsfrekvens 3
hengitysvaikeus	andningssvårighet 3
hengityssäni	andningsljud 5
hengästyä	bli IV andfådd
henkilötunnus	personbeteckning 2; personsignum, -et
herätä	vakna I
hetki	stund 3
hetkinen	ögonblick 5
hidas	långsam, -t, -ma
hieno	fin, -t, -a
hiili	kol, -en
hikinen	svettig, -t, -a
hikoilla	svettas I
hikoilu	svettning 2
hiljaa (liikkumatta)	stilla
hiljaa (äänettömästi)	tyst
hoitaa	sköta IIb
hoito	vård, -en
hoitopaikka	vårdplats 3
huimaus	svindel, -n
hukkua	drunkna I
huolehtia	ta IV hand om, se IV till
huolestua	bli IV bekymrad
huoli	bekymmer 5
huomata	lägga IV märke till, märka IIb
huonokuntoinen	i dåligt skick
huonontua	försämras I
hymyillä	le IV
hyperventiloida	hyperventilera I

häiriö	störning 2	jyskyttää	dunka I
hälyttää	larma I	jättää	lämna I
hälytyskeskus	alarmcentral 3	jäädä	stanna I
häätäkeskus	nödcentral 3	jäädä eläkkeelle	gå IV i pension
häätätilanne	nödfall 5; nödsituation 3	K	
häätäntynyt	ängslig, -t, -a; orolig, -t, -a	kaatua	falla IV
I		kaatuminen	fallolycka 1
ihminen	människa 1	kadota	försvinna IV
iho	hud, -en	kahva	handtag 5
ihottuma	eksem 5	kainalo	armhåla 1
ilmatie	luftväg 2	kallistaa	luta I på
ilmoittaa	meddela I	kantaa	bära IV
imeytyminen	absorbering, -en	kantapää	häl 2
infektio	infektion 3	kanyyli	kanyl 3
influenssa	influenta 2	kapillaari	kapillär 5
insuliiniruisku	insulinspruta 1	kapillaaritäyttö	kapillärfyllning, -en
irrota	lossna I	katsoa	titta I
istua	sitta IV	kauan	länge
istukka	moderkaka 1	kaulakoru	halssmycke 4
itkuinen	gråtig, -t, -a	kaulus	krage 2
itse	själv	kaveri	kompis 2
itsenäisesti	självständigt	kehittyä	utvecklas I
J		keho	kropp 2
jalka	ben 5	keittiö	kök 5
jano	törst, -en	keittosuola	koksalt, -et
janoinen	törstig, -t, -a	keittosuolaliuos	koksaltlösning 2
jatkaa	fortsätta IV	kenkä	sko 3
jatkohoito	fortsatt vård	kerta	gång 3
jodipitoinen	jodhaltig, -t, -a	kertoa	berätta I
johtua	bero III på	keski-ikäinen	medelålders
jomottava	molande	keskussairaala	centralsjukhus 5
jonnekin	någonstans	keskustella	diskutera I
juoda	dricka IV	kestää	hålla IV på; räcka II; hålla IV
juuri	just	keuhkokuume	lunginflammation 3
		keuhkokuva	lungröntgen

kiinnittää	fästa II	kuinka	hur
kiireesti	hastigt	kuitenkin	ändå
kipeä	sjuk, -t, -a	kuiva yskä	torr hosta
kipu	smärta I	kuljettaa	transportera I
kipulääke	smärtmedicin 3	kuljetus	transport 3
kiristää	klämma II; spänna IIa	kuntouttaa	rehabilitera I
kirjata	dokumentera I	kuolema	död, -en
kirjata ylös	skriva IV ner	kuolla	dö IV
kirurginen	kirurgisk, -t, -a	kurkku	hals 2
kirvellä	svida IV	kutsua	kalla I
kivulias	smärtsam, -t, -ma	kuulostaa	låta IV
kivuton	smärtfri, -tt, -a	kuume	feber, -n
kohde	plats 3	kuumekouristus	feberkramp 2
kohtaaminen	bemötande 4	kuumelääke	febernedsättande medicin
kohtaus	anfall 5	kuunnella	lyssna I på
kokea	uppleva IIa	kuvailla	beskriva IV
kolari	kollision 3	kuvausalue	bildområde 4
kommunikoida	kommunicera I	kuvaushuone	röntgenrum 5
kommunikointi	kommunikation 3	kuvotus	kväljning 2
konsultoida	konsultera I	kylki	sida 1
kopeloida	tafsa I	kylmähikinen	kallsvettig, -t, -a
korkea	hög, -t, -a	kylpyhuone	badrum 5
koronaepäily	koronamisstanke 2	kysymys	fråga 1
korvalämpö	örontemperatur 3	kämmenselkä	handrygg 2
koskettaa	röra IIa	kännykkä	telefon 3
kosketusarka	beröringsöm, -t, -ma	käsi	hand 3*
kotiapu	hemhjälp, -en	käsivarsi	arm 2
kotiolot	hemförhållanden	kävellä	gå IV
kotipaikkakunta	hemort 3	kävely	promenad 3
kotipiha	hemgård 2	käynti	besök 5
kotisairaanhoido	hemsjukvård, -en	käyttää	använda IIa
kouristaa	krampa I	käytävä	korridor 3
kouristus, kramppi	kramp 2	käännellä	vända IV på
kouristuskohtaus	krampanfall 5	kääntyä	svänga IIa
kuhmu	bula 1	kääntää	vända IV

L

laastari	plåster 5
laite	apparat 3
laittaa	sätta IV
laittaa kiinni	sätta IV fast
laittaa paikalleen	sätta IV på plats
laittaa silmät kiinni	blunda I
lapsi	barn 5
lapsivesi	fostervatten, -vattnet
lasi	glas 5
laskea	räkna I
lasketella	åka II slalom
laskimo	ven 3
lasten päivystys	barnakutmottagning 2
lastensuojeluilmoitus	anmälan till barnskyddet
lausunto	utlåtande 4
levy	skiva I; platta 1
levätä	vila I
lievittää	lindra I
lihassärky	muskelvärk 2
liike	rörelse 3
liikenneonnettomuus	trafikolycka 1
liikevaste	motorisk reaktion
liikkua	motionera I; röra IIa sig
liikkumatta	stilla
liikuntatunti	gymnastiklektion 3
liikuttaa	röra IIa på
lisähappi	extra syre; tilläggsyre, -t
lisäkysymys	extrafråga 1
liuotushoito	trombolysbehandling 2
lohduttaa	trösta I
lopettaa	sluta I
loukata	skada I

luu	ett ben 5
luunmurtuma	benbrott 5
luvata	lova I
lyödä	slå IV
lämmittää	värma IIa
lämpö	temperatur 3
lääke	medicin 3
lääkeaineallergia	medicinallergi 3
lääkehiili	medicinsk kol
lääkelista	läkemedelslista 1
lääkitys	medicinering 2
lääkäri	läkare 5
löytää	hitta I
M	
maata	ligga IV
mahdollinen	eventuell, -t, -a
maistaa	smaka I
makuasti	smaksinne 4
makuuhuone	sovrum 5
marja	bär 5
matala	låg, -t, -a
matka	resa 1
menehtyä	avlida IV; omkomma IV
mennä ohi	gå IV över
mennä pitkälle	lägga IV sig
mennä rikki	gå IV sönder
merkki	tecken 5
metallinmaku	metallsmak, -en
migreeni	migrän, -et
miksi	varför
milloin	när
mitata	mäta IIb
mittari	mätare 5
mittaus	mätning 2

muistaa	komma IV ihåg; minnas II
muistisairas	minnessjuk, -t, -a
murtuma	fraktur 3
mustelma	blåmärke 4
muuttua	förändras I
myrkyllinen	giftig, -t, -a
myrkytys	förgiftning 2
määrä	mängd, -en
määrätä	ordinera I
N	
naapuri	granne 2
natiivi	nativröntgen
neste	vätska 1
nestetasapainon häiriö	vätskerubbning 2
nestevajaus	vätskeförlust 3; vätskebrist, -en
neuvolakortti	rådgivningskort 5
nipistää	knipa IV
nitrosuihke	nitrosprej 3; nitrospray 3
nopea	snabb, -t, -a
normaali	normal, -t, -a
nostaa	lyfta IIb
nostaa ylös	lyfta IIb upp
noudattaa	lyda IIa
nousta	stiga IV
nousta istumaan	sätta IV sig upp
nousta ylös	stiga IV upp
nuha	snuva, -n
nukkua	sova IV
nuori	ung, -t, -a
nykiminen	ryckning 2
nykiä	rycka IIb
näkymättömissä	utom synhåll

näkyvä	synlig, -t, -a
näyte	prov 5
näyttää	visa I
näyttää joltakin	se IV ut
O	
odottaa	vänta I
ohikulkija	förbigående 5
ohjeistaa	informera I
oikea	höger, högra
oire	symtom 5: symptom 5
oksennus	kräkning 2; uppkastning 2
oksentaa	kasta I upp, kråkas IIb, spy III
olla hiljaa	vara IV tyst
olla kunnossa	vara IV okej; vara IV i skick
olla kyseessä	gälla IIa
olla nimeltään	heta IIb
olla tapana	bruka I
olohuone	vardagsrum 5
omainen	anhörig, anhöriga
Omakanta	Mina kanta-sidorna
ommella	sy III
onneksi	lyckligtvis
onnistua	lyckas I
orientoitua	orientera I sig
ote	grepp 5
ottaa	ta IV
ottaa pois	ta IV bort
ottaa yhteyttä	ta IV kontakt
P	
paarit	bår, -en
pahoinvoinnin estolääke	medicin mot illamåendet

pahoinvointi	illamående, -t	puhaltaa	blåsa I Ib
paikka	plats 3	puhdas	ren, -t, -a
painaa	väga IIa	puhdistaa	putsas I; rengöra IV; rensa I
paita	skjorta 1; tröja 1	puhdistuslappu	putsaslapp 2; rengöringslapp 2
palata	återvända II	puhe	tal 5
palella	frysa IV	puhelin	telefon 3
paljaaksi	bar	puhevaste	svaret på tilltal
palpoida	palpera I	puhua	tala I
parantaa	förbättra I	pukea	klä III på; ta IV på
patja	madrass 3	pulssi	puls, -en
pehmeä	mjuk, -t, -a	puoli-istuva	halvsittande
pelottava	skrämmande	puoliso	make 2 / maka 1
pelätä	vara IV rädd för	pupilli	pupill 3
penisilliini	penicillin 3	puristaa	pressa I; trycka I Ib
perhe	familj 3	puristava	tryckande
perussairaus	grundsjukdom 2	puristusvoima	tryckkraft, -en
perusterve	grundfrisk, -t, -a	putki	rör 5
perustieto	grunduppgift 3	putoaminen	fall 5
pian	snart	puutua	domna I
pissata	kissa I	puutuminen	domning 2
pisto	stick 5	pystyä	klara I
pistokohta	stickställe 4	pysyä	hålla IV
pistää	sticka IV	pyyhkiä	torka I
poissaoleva	frånvarande	pyytää	be IV om; begära IIa
poistaa	ta IV bort	pyörtyä	svimma I
poliklinikka	poliklinik 3	pyörätuoli	rullstol 2
polttava	brännande	päihtynyt	berus/ad, -at, -ade
ponnistaa	krysta I	päivystys	jour, -en
potilas	patient 3	päivystyshuone	jourrum 5
potilaskuljettaja	patientförare 5	päivystysosasto	jouravdelning 2
potilassänky	patientsäng 2	päivystyspoliklinikka	dejourpoliklinik 3; jourpoliklinik 3
potilastieto	patientuppgift 3		
promille	promill 3		
pudota	falla IV		
pudota alas	falla IV ner		

päivystävä	jourhavande
pärjätä	klara I sig
päällimmäiset housut	de översta byxorna
päänsärky	huvudvärk 2
päästä pois	komma IV bort
päästä ylös	komma IV upp
päittää	besluta I; bestämma IIa
R	
raaja	extremitet 3
raportti	rapport 3
rasitus	ansträngning, -en
raskaana	gravid
raskas	tung, -t, -a
raskausviikko	graviditetsvecka 1
rauhallinen	lugn, -t, -a
rauhottava	lugnande
rauhottua	lugna I ner
reagoida	reagera I
reipas	duktig, -t, -a
reisi	lår 5
rento	avslappn/ad, -at, -ade
rentoutua	slappna I av
riisua	klä III av; ta IV av
rintakarvat	brösthår
rintakehä	bröstkorg 2
rintalasta	bröstben 5
ripuli	diarré 3
riskitieto	riskinformation 3
rohiseva	rosslande
rollaattori	rullator 3
rutiini	rutin 3
ruumis (kuollut)	lik 5
ruumisauto	likbil 2

S	
saapua	anlända IIa
sairaala	sjukhus 5
sairaanhoitaja	sjukskötare 5
sairas	sjuk, -t, -a
sairastaa	vara IV sjuk
sairaus	sjukdom 2
samanlainen	liknande
sanoa	säga IV
sattua	göra IV ont
saturaatio	saturation, -en
saturaatiomittari	saturationsmätare 5
satuttaa itsensä	skada I sig själv
seinähappi	väggsyre, -t
sekava	förrvirr/ad, -at, -ade
sekavuustila	förvirringstillstånd, -et
selkäkipu	ryggsmärta 1
selvittäminen	utredning 2
selvittää	klarlägga IV; ta IV reda på; utreda IIa
selviytyä	klara I sig
selvä	klar, -t, -a
sepelvaltimotauti	kranskärlssjukdom 2
seuraava	nästa
seuranta	uppföljning 2
seurata perässä	följa IIa efter
side	förband 5
siirto	förflyttning 2
siirtolevy	förflyttningsbräda 1
siirtyä	flyttas I
siirtää	flytta I
siitepöly	pollen
sinertävä	blåaktig, -t, -a
sinusrytmi	sinusrytm, -en

sitten	sedan
sohva	soffa 1
soittaa	ringa II
sopia	passa I
sopia jollekin	passa I för
sormenpää	finger topp 2
sormi	finger 2
sosiaalityöntekijä	socialarbetare 5
stabiili	stabil, -t, -a
stetoskooppi	stetoskop 3
sukka	strumpa 1 / socka 1
suku	släkt, -en
suojavaatteet	skyddskläder
suojella	skydda I
suonensisäisesti	intravenöst
suora	rak, -t, -a
supistus	sammandragning 2
surullinen	leds/en, -et, -na
suru-uutinen	sorgebud 5
suun kautta	oralt
sydämen	
vajaatoiminta	hjärtsvikt, -en
sydän	hjärta 4
sydänfilmi	hjärtfilm 3
sydänlihastulehdus	hjärtmuskel- inflammation 3
sydänongelma	hjärtproblem 5
sydänsairaus	hjärtsjukdom 2
sydäntuntemus	hjärtkänning 2
syli	famn 2
symmetrinen	symmetrisk, -t, -a
synnytys	förlossning 2
synnytysasento	förlossningsställning 2
syntymäaika	födelse tid 3
syntyä	födås IIa; uppstå IV
syvä	djup, -t, -a

syy	orsak 3
syödä	äta IV
sädesuoja	strålskydd 5
sähköisesti	via mejl
sänky	säng 2
särkeä	värka IIb
säteillä	stråla I
T	
tablettimuoto	tablettform, -en
tajunnan taso	medvetandegrad, -en
tajuton	medvetslös, -t, -a
takki	jacka 1
tapahtua	hända II
tapahtuma	händelse 3
tarkastaa	kolla I
tarkasti	noggrannt
tarkistaa	kontrollera I; se IV efter
tarkkailla	observera I; övervaka I
tarra	klisterlapp 2
tarve	behov 5
tarvita	behöva II
tarvittaessa	vid behov
taso	nivå 3
tausta	bakgrund 3
taustatiedot	bakgrundsfakta, -uppgifter
tavara	sak 3
tavata	träffa I
tavoite	målsättning 2; mål 5
tehdä	göra IV
teippi	tejp, -en
tekijä	faktor 3
teline	ställning 2
terve	frisk, -t, -a

terveyskeskus	hälsocentral 3
testata	kontrollera I
tieto	information, -en
tiheä	tät, -t, -a
tila	tillstånd, -et
tilanne	situation 3
tippateline	droppställning 2
todeta	konstatera I
toimenpide	ingrepp 5
toimia	fungera I
toimintakyky	funktionsförmåga 1
toipua	återhämta I sig
toivottavasti	förhoppningsvis
troponiini	troponin, -et
troponiiniarvo	troponinvärde 4
tulehdusarvo	infektionsvärde 4
tulehduskoe	infektionsprov 5
tulla	komma IV
tulla huonommaksi	bli IV sämre
tulla joksikin	bli IV
tulos	resultat 5
tulostaa	printa I ut
tunne	känsla 1
tunnustella	känna IIa på
tuntea itsensä	känna IIa sig
tuntemus	känning 2
tunti	timme 2
tuntua	kännas IIa
tuoli	stol 2
tuolla	där
tuolta	därifrån
turvallinen	trygg, -t, -a
turvonnut	svull/en, -et, -na
turvota	svälla IIa
turvotus	svullnad 3

tutkia
 tutkimus
 tutkimushuone
 tutkimuspöytä
 tuttu
 tyhjiöpatja
 tyyny
 tyyppi
 tärkeä
 täyttää
 törmätä

töytäistä

U

ulkoa
 ulkoinen
 ulkona
 ulos
 ultraääni
 umpilisäkkeen
 tulehdus
 urheilla
 uskoa
 uudelleen
 uudelleensynnyttäjä
 uusi
 uusiutua

V

vaarallinen
 vaaraton
 vaatteet
 vaikuttaa
 vainaja
 vakaa
 vakava

undersöka IIB
 undersökning 2
 undersökningsrum 5
 undersökningsbord 5
 bekant, -, -a
 vakuummadrass 3
 kudde 2
 typ 2
 viktig, -t, -a
 fylla II i
 dunsä I till;
 kollidera I
 bli IV tillstött

utantill
 yttre
 ute
 ut
 ultraljud, -et
 blindtarms-
 inflammation 3
 idrotta I
 tro III
 på nytt
 omföderska 1
 ny, nytt, nya
 komma IV på nytt

farlig, -t, -a
 ofarlig, -t, -a
 kläder, -na
 verka I
 avliden, avlidna
 stabil, -t, -a
 allvarlig, -t, -a;
 grav, -t, -a

valita	välja IV
valittaa	klaga I på
valmis	färdig, -t, -a
valo	ljus, -et
valonarka	ljuskänslig, -t, -a
valua	rinna IV
valvontalaite	övervaknings- apparat 3
vamma	skada 1
vanha	gammal, -t, gamla
vanhemmat	föräldrar
vanhus	åldring 2
varjoaine	kontrastmedel, -medlet
varjoaineruiskutus	kontrastinjicering 2
varmuuden vuoksi	för säkerhets skull
vasen	vänster, vänstra
vastaanottohuone	mottagningsrum 5
vatsa	mage 2
vatsavaiva	magbesvär 5
vaurio	skada 1
vauva	bebis 2; baby 2/3
verenkierto	blodomlopp, -et
verenkuva	blodbild 3
verenpaine	blodtryck, -et
verenpainetauti	blodtryckssjukdom 2; hypertension, -en
verensokeri	blodsock/er, -ret
verenvuoto	blödning 2
veri	blod, -et
verikaasunäyte	blodgasprov 5
verikoe	blodpov 3/5
verisuoni	blodkär 5
veritulppa	blodpropp 2
veriviljely	blododling 2
vertavuotava	blödande
viedä	föra IIa

vierailla	besöka IIb
vieressä	bredvid
vieroittaa	avvänja IV
viestintä	dialog 3
vihainen	arg, -, t, -a
viilentäminen	nedkylning, -en
viiltävä	skärande
viitata	tyda IIa på
vilustumisoire	förkylningssymtom 5
vilustunut	förkyl/d, -t, -da
virheasento	felställning 2
virtsaaminen	urinering, -en
virtsa	urineri I
vitaalielintoiminnot	vitala funktioner
vitaalit	vitala
voimakas	kraftig, -t, -a; stark, -t, -a
voimaton	kraftlös, -t, -a; utan krafter
vointi	mående, -t; tillstånd, -et
vuodeosasto	vårdavdelning 2
vuoksi	på grund av
vuoron perään	turvis
vuotaa verta	blöda IIa
välttämättä	nödvändigtvis
väsynyt	trött, -, -a
Y	
yhdistää	koppla I upp
yhteistyö	samarbete 4
yhteydessä	i samband med
yhtäkkiä	plötsligt
yksikkö	enhet 3
yksin	ensam, -t, -ma
yleistila	allmäntillstånd, -et
yliherkkä (jillekn)	(över)känslig, -t, -a (för)

ylävirtalo
ymmärtää
ympäristö
yrittää
yskiä
yskä
Ä
äidinkieli

överkropp 2
förstå IV
omgivning, -en
försöka II
hosta I
hosta, -n

modersmål 5

ORDLISTA

Svenska substantiv (1–5) och verb(I–IV) anges med böjningsklasser i ordlistan.

A

absorbering, -en	imeytyminen
akutvårdsberättelse 3	ensihoitokertomus
alarmcentral 3	hälytyskeskus
aldrig	ei koskaan
allergisk, -t, -a (mot)	allerginen jllkn
allmäntillstånd, -et	yleistila
allvarlig, -t, -a	vakava
ambulans 3	ambulanssi
analysera I	analysoida
andas I	hengittää
andning 2	hengitys
andningsfrekvens 3	hengitystaajuus
andningsföreskrift 3	hengitysohje
andningsinstruktion 3	hengitysohje
andningsljud 5	hengitysääni
andningssvårighet 3	hengitysvaikeus
andnöd, -en	hengenahdistus
anfall 5	kohtaus
anhörig, anhöriga	omainen
anlända IIa	saapua
anmälan till	
barnskyddet	lastensuojeluilmoitus
ansträngning, -en	rasitus
antibiotikavård, -en	antibioottihoito
använda IIa	käyttää
apparat 3	laite
arg, -, t, -a	vihainen
arm 2	käsivarsi
armhåla 1	kainalo
astmaanfall 5	astmakohtaus
astmamedicin 3	astmalääke

att avstå från	
återupplivning	elvytyskielto
avlida IV	menehtyä
avlidnen, avlidna	vainaja
avslappn/ad, -at, -ade	rento
avta IV	hellittää
avvänja IV	vieroittaa
B	
baby 2/3	vauva
badrum 5	kylpyhuone
bakgrund 3	tausta
bakgrundsfakta	taustatiedot
bakgrundsuppgifter, -na	taustatiedot
bar	paljaaksi
barn 5	lapsi
barnakutmottagning 2	lasten päivystys
be IV om	pyytää
bebis 2	vauva
bedömning 2	arviointi
begära IIa	pyytää
behov 5	tarve
behöva II	tarvita
bekant, -, -a	tuttu
bekymmer 5	huoli
bemötande 4	kohtaaminen
ben 5	jalka; luu
benbrott 5	luunmurtuma
bero III på	johtua
berus/ad, -at, -ade	päihtynyt
berätta I	kertoa
beröringsöm, -t, -ma	kosketusarka
beskriva IV	kuvailla
besluta I	päättää
bestämma IIa	päättää
besvärlig, -t, -a	hankala
besök 5	käynti

besöka IIb	vierailla
bildområde 4	kuvausalue
bioanalytiker 5	bioanalyttikko
bli IV	tulla joksikin
bli IV andfådd	hengästyä
bli IV bekymrad	huolestua
bli IV sämre	tulla huonommaksi
bli IV tillstött	töytäistä
blindtarms- inflammation	umpilisäkkeen tulehdus
blod, -et	veri
blodbild 3	verenkuva
blodgasprov 5	verikaasunäyte
blodkäril 5	verisuoni
blododling 2	veriviljely
blodomlopp, -et	verenkierto
blodpov 3/5	verikoe
blodpropp 2	veritulppa
blodsock/er, -ret	verensokeri
blodtryck, -et	verenpaine
blodtryckssjukdom 2	verenpainetauti
blunda I	laittaa silmät kiinni
blåaktig, -t, -a	sinertävä
blåmärke 4	mustelma
blåsa IIb	puhaltaa
blöda IIa	vuotaa verta
blödande	vertavuotava
blödning 2	verenvuoto
bredvid	vieressä
bruka I	olla tapana
brännande	polttava
bröstben 5	rintalasta
brösthår	rintakarvat
bröstkorg 2	rintakehä
bula 1	kuhmu
bår, -en	paarit

bär 5	marja	död, -en	kuolema
bära IV	kantaa	E	
börja I	alkaa	eksem 5	ihottuma
C		elektrod 3	elektrodi
centralsjukhus 5	keskussairaala	en vital funktion	elintoiminto
cirkulationsstörning		enhet 3	yksikkö
i hjärnan	aivoverenkiertohäiriö	ensam, -t, -ma	yksin
D		eventuell, -t, -a	mahdollinen
de översta byxorna	päällimmäiset housut	extra syre	lisähappi
dejourpoliklinik 3	päivystyspoliklinikka	extrafråga 1	lisäkysymys
den allmänna		extremitet 3	raaja
konditionen	yleistila	F	
den förebyggande		faktor 3	tekijä
medicinen	estolääke	fall 5	putoaminen
desinfektionsmedel 5	desinfiomisaine	falla IV	kaatua, pudota
desinficera I	desinfioida	falla IV ner	pudota alas
diagnos 3	diagnoosi	fallolycka 1	kaatuminen
dialog 3	viestintä	familj 3	perhe
diarré 3	ripuli	famn 2	syli
diskutera I	keskustella	farlig, -t, -a	vaarallinen
djup, -t, -a	syvä	feber, -n	kuume
dokumentera I	kirjata	feberkramp 2	kuumekouristus
domna I	puutua	febernedsättande	
domning 2	puutuminen	medicin	kuumelääke
dos 3	annos	felställning 2	virheasento
dosera I	annostella	fin, -t, -a	hieno
doseringsföreskrift 3	annostusohje	finger 2	sormi
dricka IV	juoda	fingertopp 2	sormenpää
droppställning 2	tippateline	flytta I	siirtää
drunkna I	hukkua	flyttas I	siirtyä
duktig, -t, -a	reipas	fortsatt vård	jatkohoito
dunka I	jyskyttää	fortsätta IV	jatkaa
dunsa I till	törmätä	fostervatten, -vattnet	lapsivesi
där	tuolla	fraktur 3	murtuma
därifrån	tuolta	framskrida IV	edeta
dö IV	kuolla		

frisk, -t, -a	terve
frysa IV	palella
fråga 1	kysymys
frånvarande	poissaoleva
fungera I	toimia
funktionsförmåga 1	toimintakyky
fylla II i	täyttää
färdig, -t, -a	valmis
fästa II	kiinnittää
födas IIa	syntyä
födelseid 3	syntymäaika
följa IIa efter	seurata perässä
för säkerhets skull	varmuuden vuoksi
föra IIa	viedä
förband 5	side
förbigående 5	ohikulkija
förbättra I	parantaa
föreslå IV	ehdottaa
förflyttning 2	siirto
förflyttningsbräda 1	siirtolevy
förgiftning 2	myrkytys
förhindra I	estää
förhoppningsvis	toivottavasti
förkyl/d, -t, -da	vilustunut
förkylningssymtom 5	vilustumisoire
förlossning 2	synnytys
förlossningsställning 2	synnytysasento
förorsaka I	aiheuttaa
först	ensin
första	ensimmäinen
första vård	ensihoito
förstavårdare 5	ensihoitaja
förstå IV	ymmärtää
försvinna IV	kadota
försämras I	huonontua

försöka II	yrittää
förutsättning 2	edellytykset
förrvirr/ad, -at, -ade	sekava
förrvirringstillstånd, -et	sekavuustila
föräldrar	vanhemmat
förändras I	muuttua
G	
gammal, -t, gamla	vanha
ge IV syre	antaa hapetta
giftig, -t, -a	myrkyllinen
glas 5	lasi
granne 2	naapuri
grav, -t, -a	vakava
gravid	raskaana
graviditetsvecka 1	raskausviikko
grepp 5	ote
grundfrisk, -t, -a	perusterve
grundsjukdom 2	perussairaus
grunduppgift 3	perustieto
grå, -tt, -a	harmaa
gråtig, -t, -a	itkuinen
gymnastiklektion 3	liikuntatunti
gå IV	kävellä
gå IV i pension	jääda eläkkeelle
gå IV sönder	mennä rikki
gå IV över	mennä ohi
gång 3	kerta
gälla IIa	olla kyseessä
göra IV	tehdä
göra IV ont	sattua
H	
hals 2	kurkku
halssmycke 4	kaulakorua
halvsittande	puoli-istuva
hand 3*	käsi

handrygg 2	kämmenselkä
handtag 5	kahva
hastigt	kiireesti
hemförhållanden	kotiolot
hemgård 2	kotipiha
hemhjälp, -en	kotiapu
hemoglobin, -et	hemoglobiini
hemort 3	kotipaikkakunta
hemsjukvård, -en	kotisairaanhoido
heta IIb	olla nimeltään
hindra I	estää
hitta I	löytää
hjälpa IIb	auttaa
hjälpa IIb upp	auttaa ylös
hjärnfarkt 3 / stroke	aivoinfarkti
hjärnskada 1	aivovaurio
hjärnskakning 2	aivotärähdy
hjärta 4	sydän
hjärtfilm 3	sydänfilmi
hjärtkänning 2	sydäntuntemus
hjärtmuskel- inflammation 3	sydänlihastulehdus
hjärtproblem 5	sydänongelma
hjärtssjukdom 2	sydänsairaus
hjärtsvikt, -en	sydämen vajaatoiminta
hosta I	yskiä
hosta, -n	yskä
hud, -en	iho
hur	kuinka
huvudvärk 2	päänsärky
hypertension, -en	verenpaineauti
hyperventilera I	hyperventiloida
hålla IV	kestää, pysyä
häl 2	kantapä
hälsocentral 3	terveyskeskus
hämta I	hakea

hända II	tapahtua
händelse 3	tapahtuma
hög, -t, -a	korkea
höger, högra	oikea
I	
i dåligt skick	huonokuntoinen
i samband med	yhteydessä
idrotta I	urheilla
illamående, -t	pahoinvointi
infektion 3	infektio
infektionsprov 5	tulehduskoe
infektionsvärde 4	tulehdusarvo
influensa 2	influenssa
information, -en	tieto
informera I	ohjeistaa
ingrepp 5	toimenpide
insulinspruta 1	insuliiniruisku
inte alls	ei lainkaan
intervju 3	haastattelu
intervjua I	haastatella
intravenöst	suonensisäisesti
irra I	harhailla
isolera I	eristää
J	
jacka 1	takki
jodhaltig, -t, -a	jodipitoinen
jour, -en	päivystys
jouravdelning 2	päivystysosasto
jourhavande	päivystävä
jourpoliklinik 3	päivystyspoliklinikka
jourrum 5	päivystyshuone
just	juuri

K

kalla I	kutsua
kallsvettig, -t, -a	kylmähikinen
kanske	ehkä
kanyl 3	kanyyli
kapillär 5	kapillaari
kapillärfyllning, -en	kapillaaritäyttö
kasta I upp	oksentaa
kirurgisk, -t, -a	kirurginen
kissa I	pissata
klaga I på	valittaa
klar, -t, -a	selvä
klara I	pystyä
klara I sig	pärjätä
klarlägga IV	selvittää
klisterlapp 2	tarra
klä III på	pukea
klä III av	riisua
kläder, -na	vaatteet
klämma II	kiristää
knipa IV	nipistää
koksalt, -et	keittosuola
koksaltlösning 2	keittosuolaliuos
kol, -en	hiili
kolla I	tarkastaa
kollidera I	törmätä
kollision 3	kolari
komma IV	tulla
komma IV bort	päästä pois
komma IV ihåg	muistaa
komma IV på nytt	uusiutua
komma IV upp	päästä ylös
kommunicera I	kommunikoida
kommunikation 3	kommunikointi
kompis 2	kaveri

konsultera I	konsultoida
kontrastinjicering 2	varjoaineruiskutus
kontrastmedel, -medlet	varjoaine
kontrollera I	tarkistaa
koppla I upp	yhdistää
koronamisstanke 2	koronaepäily
korridor 3	käytävä
kraftig, -t, -a	voimakas
kraftlös, -t, -a	voimaton
krage 2	kaulus
kramp 2	kouristus; kramppi
krampa I	kouristaa
krampanfall 5	kouristuskohtaus
kranskärslssjukdom 2	sepelvaltimotauti
kropp 2	keho
krysta I	ponnistaa
kräkas IIb	oksentaa
kräkning 2	oksennus
kudde 2	tyyny
kväljning 2	kuvotus
känna IIa på	tunnustella
känna IIa sig	tuntea itsensä
kännas IIa	tuntua
känning 2	tuntemus
känsla 1	tunne
kök 5	keittiö
körtid 3	ajomatka
L	
larma I	hälyttää
le IV	hymyillä
leds/en, -et, -na	surullinen
ligga IV	maata
lik 5	ruumis (kuollut)
likbil 2	ruumisauto

liknande	samanlainen
lindra I	lievittää
livlös, -t, -a	eloton
ljus, -et	valo
ljuskänslig, -t, -a	valonarka
lossna I	irrota
lova I	luvata
luftväg 2	ilmatie
lugn, -t, -a	rauhallinen
lugna I ner	rauhoittua
lugnande	rauhoittava
lukta I	haistaa
lukta I illa	haista pahalle
luktsinne 4	hajuaiisti
lunginflammation 3	keuhkokuume
lungröntgen	keuhkokuva
luta I på	kallistaa
lyckas I	onnistua
lyckligtvis	onneksi
lyda IIa	noudattaa
lyfta IIb	nostaa
lyfta IIb upp	nostaa ylös
lyssna I på	kuunnella
låg, -t, -a	matala
långsam, -t, -ma	hidas
lår 5	reisi
låta IV	kuulostaa
lägenhet 3	asunto
lägga IV märke till	huomata
lägga IV sig	mennä pitkälle
läkare 5	lääkäri
läkare inom förstavården	ensihoitolääkäri
läkemedelslista 1	lääkelista
lämna I	jättää

länge	kauan
lätta I	helpottaa
M	
madrass 3	patja
magbesvär 5	vatsavaiva
mage 2	vatsa
make 2 / maka 1	puoliso
meddela I	ilmoittaa
medelålders	keski-ikäinen
medicin 3	lääke
medicinering 2	lääkitys
medicin mot illamåendet	pahoinvoinnin estolääke
medicinallergi 3	lääkeaineallergia
medicinsk kol	lääkehiili
medvetandegrad, -n	tajunnan taso
medvetlös, -t, -a	tajuton
metallsmak, -en	metallinmaku
migrän, -et	migreeni
Mina kanta-sidorna	Omakanta
minderårig, -t, -a	alaikäinen
minnas IIa	muistaa
minnessjuk, -t, -a	muistisairas
misstanke 2	epäily
misstänka IIb	epäillä
mjuk, -t, -a	pehmeä
moderkaka 1	istukka
modersmål 5	äidinkieli
molande	jomottava
motionera I	liikkua
motorisk reaktion	liikevaste
mottagningsrum 5	vastaanottohuone
muskelvärk 2	lihassärky
mående, -t	vointi
mål 5	tavoite

målsättning 2	tavoite
mängd, -en	määrä
människa 1	ihminen
märka IIb	huomata
mäta IIb	mitata
mätare 5	mittari
mätning 2	mittaus
N	
nativröntgen	natiivi
nedkylning, -en	viilentäminen
nedre delen av buken	alavatsa
nedsatt, -, -a	alentunut
nitrospray 3	nitrosuihke
nitrosprej 3	nitrosuihke
nivå 3	taso
noggrannt	tarkasti
normal, -t, -a	normaali
ny, nytt, nya	uusi
nyckel 2	avain
någonstans	jonnekin
när	milloin
nästa	seuraava
nödcentral 3	hätakeskus
nödfall 5	hätätilanne
nödsituation 3	hätätilanne
nödvändigtvis	vältämättä
O	
obehaglig, -t, -a	epämiellyttävä
obehindrat	esteettömästi
obekvä, -t, -a	epämukava
observera I	tarkkailla
ofarlig, -t, -a	vaaraton
omföderska 1	uudelleensynnyttäjä
omgivning, -en	ympäristö
omkomma IV	menehtyä

onormal, -t, -a	epänormaali
oralt	suun kautta
ordinera I	määrätä
orientera I sig	orientoitua
orolog, -t, -a	hätäantyny; levoton
orsak 3	sy

P

palpera I	palpoida
passa I för	sopia jollekin
patient 3	potilas
patientförare 5	potilaskuljettaja
patientsäng 2	potilassänky
patientuppgift 3	potilastieto
penicillin 3	penisilliini
personbeteckning 2	henkilötunnus
personsignum, -et	henkilötunnus
placera I	asetella
plats 3	kohde, paikka
platta 1	levy
plåster 5	laastari
plötsligt	yhtäkkiä
poliklinik 3	poliklinikka
pollen	siitepöly
pressa I	puristaa
printa I ut	tulostaa
promenad 3	kävely
promill 3	promille
prov 5	näyte
puls, -en	pulssi
pupill 3	pupilli
putsa I	puhdistaa
putslapp 2	puhdistuslappu
på grund av	vuoksi
på nytt	uudelleen

R

rak, -t, -a	suora
raka I bort	ajaa (karvat) pois
rapport 3	raportti
reagera I	reagoida
reda IIa ut	selvittää
rehabilitera I	kuntouttaa
ren, -t, -a	puhdas
rengöra IV	puhdistaa
rengöringslapp 2	puhdistuslappu
rensa I	puhdistaa
resa 1	matka
resultat 5	tulos
ringa II	soittaa
rinna IV	valua
riskinformation 3	riskitieto
rosslande	rohiseva
rullator 3	rollaattori
rullstol 2	pyörätuoli
rutin 3	rutiini
rycka IIb	nykiä
ryckning 2	nykiminen
ryggsmärta 1	selkäkipu
råddig, -t, -a	sekava
rådgivningskort 5	neuvolakortti
räcka II	kestää
räkna I	laskea
röntgenrum 5	kuvaushuone
rör 5	putki
röra IIa sig	liikkua
röra IIa	haroa
röra IIa	koskettaa
röra IIa på	liikuttaa
rörelse 3	liike

S

sak 3	asia; tavara
samarbete 4	yhteistyö
sammandragning 2	supistus
saturation, -en	saturaatio
saturationsmätare 5	saturaatiomittari
se IV efter	tarkistaa
se IV till	huolehtia
se IV ut	näyttää joltakin
sedan	sitten
sida 1	kylki
sinusrytm, -en	sinusrytmi
sitta IV	istua
situation 3	tilanne
sjuk, -t, -a	kipeä; sairas
sjukdom 2	sairaus
sjukhus 5	sairaala
sjukskötare 5	sairaanhoitaja
själv	itse
självständigt	itsenäisesti
skada 1	vamma; vaurio
skada I	loukata
skada I sig själv	satuttaa itsensä
skala 1	asteikko
skiva 1	levy
skjorta 1	paita
sko 3	kenkä
skriva IV ner	kirjata ylös
skrämmande	pelottava
skydda I	suojella
skyddskläder	suojavaatteet
skärande	viiltävä
sköta IIb	hoitaa
slappna I av	rentoutua
sluta I	lopettaa

slå IV	lyödä
släkt, -en	suku
smaka I	maistaa
smaksinne 4	makuaisti
smärta 1	kipu
smärtfri, -tt, -a	kivuton
smärtmedicin 3	kipulääke
smärtsam, -t, -ma	kivulias
snabb, -t, -a	nopea
snart	pian
snuva, -n	nuha
socka 1	sukka
socialarbetare 5	sosiaalityöntekijä
soffa 1	sohva
sorgebud 5	suru-uutinen
sova IV	nukkua
sovrum 5	makuuhuone
speciell, -t, -a	erikoinen
spricka IV	haljeta
spy III	oksentaa
spänna IIa	kiristää
stabil -t, -a	stabiili; vakaa
stanna I	jäädä
stark, -t, -a	voimakas
stetoskop 3	stetoskooppi
stick 5	pisto
sticka IV	pistää
stickställe 4	pistokohta
stiga IV	nousta
stiga IV upp	nousta ylös
stilla	liikkumatta
stol 2	tuoli
strumpa 1	sukka
stråla I	säteillä
strålskydd 5	sädesuoja

stund 3	hetki
ställning 2	asento; teline
störning 2	häiriö
svag, -t, -a	heikko
svaghet, -en	heikkous
svaret på tilltal	puhevaste
svettas I	hikoilla
svettig, -t, -a	hikinen
svettning 2	hikoilu
svida IV	kirvellä
svimma I	pyörtyä
svindel, -n	huimaus
svull/en, -et, -na	turvonnut
svullnad 3	turvotus
svälla IIa	turvota
svänga IIa	kääntyä
sy III	ommella
symmetrisk, -t, -a	symmetrinen
symptom 5	oire
synlig, -t, -a	näkyvä
syrebrist 3	hapenpuute
syremask 3	happimaski
syremättnad, -en	happipitoisuus
syresaturation, -en	happisaturaatio
syresätta IV	antaa happea
sår 5	haava
såga IV	sanoa
säng 2	sänky
sänka IIb	alentaa
sätta IV dropp	avata suoniyhteys
sätta IV	laittaa
sätta IV fast	laittaa kiinni
sätta IV på plats	laittaa paikalleen
sätta IV sig upp	nousta istumaan

T

ta IV	ottaa
ta IV av	riisua
ta IV bort	ottaa pois; poistaa
ta IV hand om	huolehtia
ta IV kontakt	ottaa yhteyttä
ta IV på sig	pukea
ta IV reda på	selvittää
tablettform, -en	tablettimuoto
tafsa I	kopeloida
tal 5	puhe
tala I	puhua
tecken 5	merkki
tejp, -en	teippi
telefon 3	puhelin
temperatur 3	lämpö
tillstånd, -et	tila, vointi
tillägssyre, -t	lisähappi
timme 2	tunti
titta I	katsoa
torka I	pyyhkiä
torr hosta	kuiva yskä
trafikolycka 1	liikenneonnettomuus
transport 3	kuljetus
transportera I	kuljettaa
tro III	uskoa
trombolytbehandling 2	liuotushoito
troponin, -et	troponiini
troponinvärde 4	troponiiniarvo
trycka IIb	puristaa
tryckande	puristava
tryckkraft, -en	puristusvoima
trygg, -t, -a	turvallinen
träffa I	tavata
tröja 1	paita

trösta I

trött, -, -a

tung, -t, -a

turvis

tyda IIa på

typ 2

tyst

tät, -t, -a

törst, -en

törstig, -t, -a

U

ultraljud, -et

undersöka IIb

undersökning 2

undersökningsbord 5

undersökningsrum 5

ung, -t, -a

uppföljning 2

uppkastning 2

uppleva IIa

uppskatta I

uppskattning 2

uppstå IV

urinera I

urineri, -en

ut

utan krafter

utantill

ute

utlåtande 4

utom synhåll

utreda IIa

utredning 2

utvecklas I

lohduttaa

väsynyt

raskas

vuoron perään

viitata

tyyppi

hiljaa (äänettömästi)

tiheä

jano

janoinen

ultraääni

tutkia

tutkimus

tutkimuspöytä

tutkimushuone

nuori

seuranta

oksennus

kokea

arvioida

arviointi

syntyä

virtsa

virtsaaminen

ulos

voimaton

ulkoa

ulkona

lausunto

näkyttömissä

selvittää

selvittäminen

kehittyä

V

vakna I	herätä
vakuummadrass 3	tyhjiöpatja
vara IV i skick	olla kunnossa
vara IV okej	olla kunnossa
vara IV rädd för	pelätä
vara IV tyst	olla hiljaa
vara IV sjuk	sairastaa
vardagsrum 5	olohuone
varför	miksi
varken...eller	ei...eikä
ven 3	laskimo
verka I	vaikuttaa
via mejl	sähköisesti
vid behov	tarvittaessa
viktig, -t, -a	tärkeä
vila I	levätä
visa I	näyttää
vitala	vitaalit
vital funktion	elintoiminto
vux/en, -na	aikuinen
vågliknande	aaltomainen
vård, -en	hoito
vårdavdelning 2	vuodeosasto
vårdplats 3	hoitopaikka
väga IIa	painaa
väggsyre, -t	seinähappi
välja IV	valita
vända IV	kääntää
vänster, vänstra	vasen
vänta I	odottaa
värde 4	arvo
värdera I	arvioida
värka IIb	särkeä
värma IIa	lämmittää

vätska 1
vätskebrist, -en
vätskeförlust 3
vätskerubbning 2

Y

yttre

Å

åka II omkull
åka II slalom
åldring 2
återhämta I sig
återvända II

Ä

ändå
ängslig, -t, -a
äta IV

Ö

ögonblick 5
öm, -t, -ma
öppna I
örontemperatur 3
överkropp 2
överkänslig, -t, -a
(för)
övervaka I
övervaknings-
apparat 3

nesté
nestevajaus
nestevajaus
nestetasapainon
häiriö

ulkoinen

kaatua
lasketella
vanhus
toipua
palata

kuitenkin
hätäantynyt
syödä

hetkinen
arka
avata
korvalämpö
ylävartalo
yliherkkä (jllekn)
tarkkailla
valvontalaite

YRKESHÖGSKOLAN
NOVIA

